

Käesolev dokument on vaid dokumenteerimisvahend ja institutsioonid ei vastuta selle sisu eest

- **B** EUROOPA PARLAMENDI JA NÕUKOGU DIREKTIIV 2012/27/EL,
25. oktoober 2012,
milles käsitletakse energiatõhusust, muudetakse direktiive 2009/125/EÜ ja 2010/30/EL ning
tunnistatakse kehtetuks direktiivid 2004/8/EÜ ja 2006/32/EÜ
(EMPs kohaldatav tekst)
(ELT L 315, 14.11.2012, lk 1)

Muudetud:

	Euroopa Liidu Teataja		
	nr	lehekülg	kuupäev
► <u>M1</u> Nõukogu direktiiv 2013/12/EL, 13. mai 2013	L 141	28	28.5.2013

Parandatud:

- **C1** Parandus, ELT L 113, 25.4.2013, lk 24 (2012/27/EL)

**EUROOPA PARLAMENDI JA NÕUKOGU DIREKTIIV
2012/27/EL,**

25. oktoober 2012,

**milles käsitletakse energiatõhusust, muudetakse direktiive
2009/125/EÜ ja 2010/30/EL ning tunnistatakse kehtetuks
direktiivid 2004/8/EÜ ja 2006/32/EÜ**

(EMPs kohaldatav tekst)

EUROOPA PARLAMENT JA EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut, eriti selle artikli 194 lõiget 2,

võttes arvesse Euroopa Komisjoni ettepanekut,

olles edastanud seadusandliku akti eelnõu liikmesriikide parlamentidele,

võttes arvesse Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamust ⁽¹⁾,

võttes arvesse Regioonide Komitee arvamust ⁽²⁾,

toimides seadusandliku tavamenetluse kohaselt ⁽³⁾

ning arvestades järgmist:

- (1) Kasvanud sõltuvus energiaimpordist ja napid energiaressursid ning vajadus piirata kliimamuutust ja ületada majanduskriis on uued probleemid, mis liidul tuleb lahendada. Energiatõhusus on hea vahend nende probleemide lahendamiseks. See parandab liidu tarnekindlust, sest vähendab primaarenergia tarbimist ja kahandab energiaimporti. See aitab kulutõhusalt vähendada kasvuhoonetega seotud heidet ja leevendada sellega kliimamuutust. Üleminek energiatõhusamale majandusele peaks ka kiirendama innovatiivsete tehnoloogiliste lahenduste levikut ning parandama liidu tööstussektori konkurentsivõimet, edendama majanduskasvu ja looma kvaliteetseid töökohti mitmetes energiatõhususega seotud sektorites.
- (2) Euroopa Ülemkogu 8.-9. märtsi 2007. aasta kohtumise järeldustes rõhutati vajadust suurendada liidus energiatõhusust, et saavutada eesmärk vähendada 2020. aastaks liidu primaarenergia tarbimist 20 % prognoosituga võrreldes. Euroopa Ülemkogu 4. veebruari 2011. aasta järeldustes rõhutati, et 2010. aasta juunis toimunud Euroopa Ülemkogu kohtumisel 2020. aastaks kokku lepitud 20 % energiatõhususe eesmärk, mille saavutamise suunas praegu ei

⁽¹⁾ ELT C 24, 28.1.2012, lk 134.

⁽²⁾ ELT C 54, 23.2.2012, lk 49.

⁽³⁾ Euroopa Parlamendi 11. septembri 2012. aasta seisukoht (*Euroopa Liidu Teatajas* seni avaldamata) ja nõukogu 4. oktoobri 2012. aasta otsus.

▼B

liiguta, tuleb täita. 2007. aastal tehtud prognoosid näitasid 2020. aasta primaarenergiatöötamiseks 1 842 miljonit naftaekvivalenttonni. Selle 20 % vähendamisel 2020. aastaks saaksime 1 474 miljonit naftaekvivalenttonni, st prognoosiga võrreldes on vähenemine 368 miljonit naftaekvivalenttonni.

- (3) Euroopa Ülemkogu 17. juuni 2010. aasta kohtumise järeldustes kinnitati, et energiatõhususe eesmärk on üks liidu uue tööhõive ning aruka, jätkusuutliku ja kaasava majanduskasvu strateegia (strateegia „Euroopa 2020”) põhieesmärkidest. Nimetatud protsessi raames ja selle eesmärgi rakendamiseks riikide tasandil tuleb liikmesriikidel tihedas dialoogis komisjoniga seada riiklikud eesmärgid ning näidata oma riiklikes reformikavades, kuidas nad kavatsevad neid eesmarke saavutada.
- (4) Komisjoni 10. novembri 2010. aasta teatises „Energia 2020” käsitletakse energiatõhusust liidu 2020. aasta energiastrateegia tuumana ning rõhutatakse vajadust uue energiatõhususe strateegia järele, millega liikmesriigid saaksid energiakasutuse majanduskasvust lahti siduda.
- (5) Euroopa Parlament kutsus oma 15. detsembri 2010. aasta resolutsioonis energiatõhususe tegevuskava läbivaatamise kohta komisjoni üles lisama läbivaadatud energiatõhususe tegevuskavasse meetmeid, mille abil jõuda liidu üldise energiatõhususe eesmärgi saavutamiseni 2020. aastal.
- (6) Üks strateegia „Euroopa 2020” kohastest algatustest on ressursitõhusa Euroopa juhtalgatus, mille komisjon võttis vastu 26. jaanuaril 2011. Selles peetakse energiatõhusust energiarenessansside jätkusuutlikkuse tagamisel kõige olulisemaks elemendiks.
- (7) Euroopa Ülemkogu 4. veebruari 2011. aasta kohtumise järeldustes tunnustati, et liit ei suuda senisel viisil jätkates saavutada energiatõhususe suurendamise eesmärki ning et on vaja otsustavat tegetsemist, et kasutada ära hoonete, transpordi, toodete ja protsessidega seotud suured energiasäästu võimalused. Nimetatud järeldustes nähakse ka ette, et liidu energiatõhususe eesmärgi täitmine vaadatakse läbi 2013. aastaks ja vajaduse korral kaalutakse täiendavate meetmete võtmist.
- (8) Komisjon võttis 8. märtsil 2011 vastu teatise „Energiatõhususe kava 2011”. Teatises kinnitati, et liidu energiatõhususe eesmärgi saavutamine ei ole kulgenud plaanipäraselt. See kehtib vaatamata arengutele riiklikes energiatõhususpoliitikates, mis sisalduvad esimeses riiklikus energiatõhususe tegevuskavas, mille liikmesriigid esitasid Euroopa Parlamendi ja nõukogu 5. aprilli 2006. aasta direktiivi 2006/32/EÜ (mis käsitleb energia lõpptarbimise tõhusust ja energiateenuseid) ⁽¹⁾ nõuete järgimisel. Teise tegevuskava esialgne analüüs kinnitab, et liit on maha jäänud. Olukorra parandamiseks kirjeldati 2011. aasta energiatõhususe kavas mitmesuguseid poliitika- ja muid meetmeid energiatõhususe suurendamiseks, mis hõlmavad kogu energiaahelat: avaliku sektori

(¹) ELT L 114, 27.4.2006, lk 64.

▼ B

juhtiv osa energiatõhususe saavutamisel; hooned ja seadmed; tööstus, samuti vajadus anda lõpptarbijale võimalus oma energiatarbimist reguleerida. Transpordisektori energiatõhusust käsitleti ka 28. märtsil 2011 vastu võetud transpordialases valges raamatus. Eelkõige valge raamatu 26. algatuses kutsutakse üles kehtestama asjakohased CO₂-heite normid kõikide transpordiliikide sõidukitele ja täiendama neid vajaduse korral energiatõhususe nõuetega, mis hõlmaksid kõiki jõuseadmete liike.

- (9) Samuti võttis komisjon 8. märtsil 2011 vastu teatise „Konkurentsivõimeline vähese CO₂-heitega majandus aastaks 2050 – edenevisekava”, milles näitas majanduse väljavaadetest lähtudes, et on vaja enam keskenduda energiatõhususele.
- (10) Selles kontekstis on vaja ajakohastada liidu energiatõhususe õigusraamistikku direktiiviga, millega järgitaks üldist energiatõhususe eesmärki säästa 20 % ELi primaarenergia tarbimisest aastaks 2020 ja tagada energiatõhususe edasine suurendamine pärast 2020. aastat. Seepärast tuleks käesoleva direktiiviga kehtestada ühine raamistik energiatõhususe edendamiseks liidus ja sätestada konkreetsed meetmed 2011. aasta energiatõhususe kavas esitatud teatavate ettepanekute rakendamiseks ning kavas osutatud oluliste realiseerimata energiasäästuvõimaluste ärakasutamiseks.
- (11) Vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu 23. aprilli 2009. aasta otsusele nr 406/2009/EÜ, milles käsitletakse liikmesriikide jõupingutusi kasvuhoonegaaside heitkoguste vähendamiseks, et täita ühenduse kohustust vähendada kasvuhoonegaaside heitkoguseid aastaks 2020, ⁽¹⁾ tuleb komisjonil aastaks 2012 hinnata liidu ja selle liikmesriikide edasijõudmist energiatarbimise 20 % vähendamisel võrreldes 2020. aasta prognoosiga ning esitada selle kohta aruanne. Samuti on seal sätestatud, et komisjonil tuleks liikmesriikide abistamiseks liidu kasvuhoonegaaside heite vähendamise kohustuse täitmisel esitada 31. detsembriks 2012 ettepanek tugevdatud või uute meetmete kohta, millega kiirendada energiatõhususe parandamist. Käesoleva direktiiviga need nõuded täidetakse. Samuti aidatakse sellega saavutada teatise „Konkurentsivõimeline vähese CO₂-heitega majandus aastaks 2050 – edenevisekava” sätestatud eesmärgi, eelkõige vähendada energiasektori kasvuhoonegaaside heidet ja saavutada aastaks 2050 nullheitega elektritootmine.
- (12) Kõiki energiasäästmise võimalusi tuleb vaadelda tervikuna ja mõelda ka energiatarnimises ja lõppkasutussektoris võimalikule säästmisele. Samal ajal tuleks tugevdada Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. veebruari 2004. aasta direktiiviga 2004/8/EÜ (soojus- ja elektrienergia koostootmise stimuleerimiseks siseturu kasuliku soojuse nõudluse alusel) ⁽²⁾ ja direktiiviga 2006/32/EÜ kehtestatud sätteid.

⁽¹⁾ ELT L 140, 5.6.2009, lk 136.

⁽²⁾ ELT L 52, 21.2.2004, lk 50.

▼ **B**

- (13) Oleks parem, kui energiatõhususega saavutataks 20 % säästu eri valdkondades energiatõhusust edendavate konkreetsete riiklike ja Euroopa meetmete kumulatiivse rakendamisega. Liikmesriikidelt tuleks nõuda soovituslike riiklike energiatõhususe eesmärkide seadmist ning süsteemide ja programmide kehtestamist. Komisjonil tuleks hinnata neid eesmärke ja iga liikmesriigi eraldi tehtud jõupingutusi ning samuti saavutatud edu käsitlevaid andmeid, et hinnata liidu üldise eesmärgi saavutamise võimalikkust ja seda, milliseid jõupingutusi peab selleks tegema iga liikmesriik eraldi. Komisjon peaks seetõttu läbivaadatud õigusliku raamistiku ja Euroopa 2020 protsessi kaudu tähelepanelikult jälgima riikide energiatõhususprogrammide rakendamist. Soovituslike riiklike energiatõhususe eesmärkide seadmisel peaks liikmesriikidel olema võimalik võtta arvesse primaarenergia tarbimist mõjutavaid riigi olusid, näiteks kulutõhusa energiasäästu allesjäänud potentsiaal, muutused energia impordis ja ekspordis, kõigi taastuvate energiaallikate arendamine, tuumaenergia, süsinikdioksiidi kogumine ja säilitamine ning varajane tegutsemine. Komisjon peaks mudelarvutuste tegemisel konsulteerima liikmesriikidega mudelprognooside ja kavandatud mudeli tulemuste suhtes õigel ajal ja läbipaistval viisil. Vaja on energiatõhususe meetmete mõju ning kõikide tehnoloogiate ja nende toimimise paremaid mudelarvutusi.
- (14) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 23. aprilli 2009. aasta direktiivis 2009/28/EÜ (taastuvatest energiaallikatest toodetud energia kasutamise edendamise kohta)⁽¹⁾ märgitakse, et Küpros ja Malta sõltuvad oma saarelise ja äärealase asukoha tõttu lennundusest kui transpordiliigist, mis on tähtis nende kodanikele ja majandusele. Seetõttu on riikliku lennunduse osatähtsus Küprose ja Malta summaarses energia lõpptarbimises ebaproportsionaalselt suur, st üle kolme korra suurem kui ühenduse 2005. aasta keskmine, ja nad on seetõttu praegustest tehnoloogilistest ja regulatiivsetest piirangutest ebaproportsionaalselt mõjutatud.
- (15) Avaliku sektori kulutuste kogumaht moodustab 19 % liidu sise-majanduse koguproduktist. Seega on avalik sektor oluline liikumapanev jõud, mis saab stimuleerida turu liikumist energiatõhusamate toodete, hoonete ja teenuste suunas ning käivitada elanike ja ettevõtete energiatarbimisharjumuste muutumist. Lisaks sellele võib paranenud energiatõhususega seotud vähenev energiatarbimine vabastada avaliku sektori vahendeid, mida saab kasutada muul otstarbel. Riiklikud, piirkondlikud ja kohalikud avaliku sektori asutused peaksid energiatõhususe alal olema eeskujuks.
- (16) Võttes arvesse, et nõukogu 10. juuni 2011. aasta järeldustes 2011. aasta energiatõhususkava kohta rõhutati, et hoonete energiatarbimine moodustab 40 % kogu liidu energia lõpptarbimisest, ja selleks, et kasutada ära majanduskasvu ja tööhõive võimalusi, mida pakuvad oskustööjõudu vajavad tegevusalad ja ehitussektor,

⁽¹⁾ ELT L 140, 5.6.2009, lk 16.

▼B

samuti ehitustoodete tootmine ning sellised kutsealad nagu arhitektuur, konsultatsioon ja inseneritöö, peaksid liikmesriigid kehtestama pikaajalise, 2020. aastast kaugemale ulatuva strateegia, et teha investeeringuid elamu- ja ärihoonete renoveerimiseks eesmärgiga suurendada olemasolevate hoonete energiatõhusust. Kõnealuses strateegias tuleks käsitleda kulutõhusat täielikku renoveerimist, mis tähendab remonti, mis vähendab nii hoonele tarnitava energia kui ka lõppenergia tarbimist märkimisväärse protsendi võrra võrreldes renoveerimiseelse tasemega, tuues seeläbi kaasa väga suure energiatõhususe. Selliseid täielikke renoveerimisi peaks olema võimalik teha ka etapiviisiliselt.

- (17) Hoonete renoveerimise määra tuleb suurendada, sest olemasolevad hooned on üks suurimaid võimaliku energiasäästu allikaid. Pealegi on hooned olulised liidu kasvuhoonegaaside heite vähendamise eesmärgi saavutamiseks, et 2050. aastaks vähendada heidet 80–95 % võrreldes 1990. aastaga. Avaliku sektori asutuste kuuluvad hooned moodustavad märkimisväärse osa kõikidest hoonetest ja on üldsuse tähelepanu all. Seepärast on hoonete energiatõhususe suurendamiseks asjakohane kehtestada nende hoonete jaoks, mis kuuluvad keskvalitsusele ja mida see liikmesriigi territooriumil kasutab, aastane renoveerimismäär. Renoveerimismäär ei tohiks piirata Euroopa Parlamendi ja nõukogu 19. mai 2010. aasta direktiiviga 2010/31/EL (hoonete energiatõhususe kohta)⁽¹⁾ kehtestatud liginullenergiahoonetega seotud kohustuste täitmist. Käesoleva direktiivi kohane keskvalitsuse hoonete renoveerimise kohustus täiendab kõnealust direktiivi, millega nõutakse liikmesriikidelt, et nad tagaksid olemasoleva hoone põhjaliku rekonstrueerimise korral selle energiatõhususe suurendamise asjaomaste miinimumnõuetega kehtestatud väärtuseni. Liikmesriikidel peaks olema võimalik võtta alternatiivseid kulutõhusaid meetmeid, et saavutada hoonete energiatõhususe samaväärne paranemine oma keskvalitsuse vara hulka kuuluvate hoonete puhul. Keskvalitsuse hoonete põrandapinna renoveerimise kohustus peaks kehtima haldusüksuste suhtes, kelle pädevus laieneb kogu liikmesriigi territooriumile. Kui vastavas liikmesriigis ei ole sellist asjakohast haldusüksust, kelle pädevus hõlmaks kogu territooriumi, peaks kõnealune kohustus kehtima nende haldusüksuste suhtes, kelle pädevus kokku hõlmab kogu territooriumi.
- (18) Paljud liikmesriikide kohalikud omavalitsused ja muud avaliku sektori asutused kasutavad juba terviklikku lähenemist energia säästmisele ja tarnimisele, näiteks „Linnapeade pakti” raames välja töötatud säästva energia tegevuskavade kaudu, ning linnadele suunatud integreeritud lähenemist, mis hõlmab enam kui üksikute hoonete või transpordiliikide energiasäästu. Liikmesriigid peaksid innustama kohalikke omavalitsusi ja muid avaliku

⁽¹⁾ ELT L 153, 18.6.2010, lk 13.

▼B

sektori asutusi vastu võtma selgete eesmärkidega terviklikke ja jätkusuutlikke energiatõhususe kavasisid, kaasama elanikke nende väljatöötamisse ja rakendamisse ning teavitama liikmesriike adekvaatselt kavade sisust ja eesmärkide saavutamise edenemisest. Selliste kavadega võib energiat olulisel määral säästa, eriti kui neid rakendatakse energijuhtimissüsteemides, mille abil asjaomased avaliku sektori asutused saavad oma energiatarbimist paremini reguleerida. Tuleks soodustada kogemuste vahetamist suur- ja väikelinnade vahel ning avaliku sektori asutuste vahel, et innovatiivsed kogemused laiemalt leviksid.

- (19) Teatavate toodete ja teenuste ostmisel ning hoonete ostmisel ja rentimisel peaksid keskvalitsused, kes sõlmivad avalike tööde, tarnete või teenuste saamiseks lepinguid, olema teistele eeskujuks ja lähtuma ostuotsuse tegemisel energiatõhususest. Seda tuleks kohaldada haldusüksuste suhtes, kelle pädevus laieneb kogu liikmesriigi territooriumile. Kui vastavas liikmesriigis ei ole sellist asjakohast haldusüksust, kelle pädevus hõlmaks kogu liikmesriigi territooriumi, peaks kõnealune kohustus kehtima nende haldusüksuste suhtes, kelle pädevus kokku hõlmab kogu territooriumi. Seejuures tuleks siiski järgida liidu riigihankedirektiivide sätteid. Liikmesriigid peaksid toodete puhul, mida käesolevas direktiivis sätestatud ostetavate toodete energiatõhususe nõuded ei hõlma, innustama avaliku sektori asutusi võtma arvesse ostu energiatõhusust.
- (20) Liidu tasandi valgete sertifikaatide süsteemi rajamise võimaluse hindamine on näidanud, et praeguses olukorras tekitaks selline süsteem ülemääraseid halduskulusid ja ohu, et energiasäästmine koondub mõnda liikmesriiki ega ulatu üle liidu. Nimetatud liidu tasandi süsteemi eesmärki oleks vähemalt praeguses etapis parem saavutada energiaettevõtete jaoks loodud riiklike energiatõhususkohustuste süsteemide või muude alternatiivsete poliitikameetmete kaudu, millega saab säästa samaväärse hulga energiat. Asjakohane on määrata selliste süsteemide saavutustase ühises liidu tasandi raamistikus, andes samas liikmesriikidele märkimisväärse paindlikkuse võtta täielikult arvesse asjaomase riigi turuosaliste korraldust, energiasektori konkreetset konteksti ja lõpptarbijate harjumusi. Ühine raamistik peaks energiaettevõtetele andma võimaluse pakkuda energiateenuseid kõikidele lõpptarbijatele, mitte üksnes neile, kellele nad energiat müüvad. Sellega kasvab konkurents energiaturul, sest energiaettevõtted võivad oma tooteid mitmekesistada täiendavate energiateenuste osutamisega. Ühine raamistik peaks võimaldama liikmesriikidel riiklikesse süsteemidesse lisada sotsiaalset eesmärki teenivaid nõudeid, et tagada eelkõige kaitsetumale tarbijale suuremast energiatõhususest tulenevate hüvede kättesaadavus. Liikmesriigid peaksid objektiivsete ja mittediskrimineerivate kriteeriumide põhjal kindlaks määrama, millised energiatarnijad või energia jaemüügi ettevõtjad peaksid olema kohustatud saavutama käesolevas direktiivis sätestatud lõpptarbimise energiasäästu eesmärki.

▼B

Liikmesriikidel peaks olema eelkõige lubatud mitte kehtestada seda kohustust väikestele energiatarbijatele, väikestele energia jaemüügi ettevõtjatele ja väikestele energiasektoritele, et vältida ebaproportsionaalset halduskoormust. Komisjoni 25. juuni 2008. aasta teatises „Euroopa väikeettevõtlusalgatus „Small Business Act”” on sätestatud põhimõtted, mida peaksid arvesse võtma need liikmesriigid, kes otsustavad selle võimaluse kohaldamisest loobuda. Ühe võimalusena toetada riiklike energiatarbijate algatusi võiksid riiklike energiatarbijate süsteemide raames kohustatud isikud täita oma kohustusi, makstes riiklikku energiatarbijate fondi igal aastal süsteemi raames investeringuteks nõutava summa suuruse summa.

- (21) Pidades silmas seda, et käesoleva direktiivi reguleerimisalasse jäävate konkreetsete meetmete võtmisel on väga oluline arvestada riikide rahanduse jätkusuutlikkuse taastamise ja eelarvete konsolideerimise eesmärkidega, tuleks liikmesriigi tasandil energiatarbijate meetmete rakendamisel pöörata asjakohaselt tähelepanu kulutõhususele, tuginedes asjakohastele analüüsidele ja hinnanguitele.
- (22) Nõue saavutada säästu aastases energiamüügis lõpptarbijatele võrreldes sellega, milline energiamüük oleks olnud, ei kujuta endast müügi või energiatarbimise ülempiiri. Liikmesriikidel peaks olema võimalik jätta lõpptarbijatele müüdava energia mahu arvutustest välja selle energia müügi kogumaht või osa sellest, mida kasutatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 13. oktoobri 2003. aasta direktiivi 2003/87/EÜ (millega luuakse ühenduses kasvuhoonegaaside saastekvootidega kauplemise süsteem)⁽¹⁾ I lisas loetletud tegevusaladel, kuna tunnistatakse, et nende tegevusalade teatud sektorites või allsektorites võib kasvuhoonegaaside heite ülekandumise oht olla märkimisväärne. On asjakohane, et liikmesriigid on teadlikud süsteemide kuludest, et oleks võimalik meetmete kulusid täpselt hinnata.
- (23) Ilma et see piiraks artiklis 7 sätestatud nõuete kohaldamist, ja pidades silmas eesmärki piirata halduskoormust, võib iga liikmesriik artikli 7 rakendamiseks võetavad üksikud poliitikameetmed koondada üheks laiahaardeliseks riiklikuks energiatarbijate programmiks.
- (24) Selleks et kasutada energiasäästu võimalusi teatavates turusegmentides, kus energiaauditid üldiselt äriarvestustel ei pakuta (nt väikesed ja keskmise suurusega ettevõtjad (VKE)), peaksid liikmesriigid töötama välja programme, et innustada VKEid läbi tegema energiaauditid. Energiaauditid peaksid olema kohustuslikud ja regulaarsed suurettevõtetes, sest seal võib energiasääst olla märkimisväärne. Energiaauditites tuleks arvestada asjakohaste Euroopa või rahvusvaheliste standarditega, nagu EN ISO 50001

⁽¹⁾ ELT L 275, 25.10.2003, lk 32.

▼B

(energiajuhtimissüsteemid) või EN 16247-1 (energiaauditid) või EN ISO 14000 (keskkonnajuhtimissüsteemid), mille tulemusena on nad ka kooskõlas käesoleva direktiivi VI lisa sätetega, kuna kõnealused sätted ei ole ulatuslikumad kui nimetatud asjakohaste standardite nõuded. Hetkel on väljatöötamisel energiaaudititeid käsitlev Euroopa eristandard.

- (25) Kui energiaaudititeid teevad asutusesisesed eksperdid, ei tohi nad nõutava sõltumatuse tõttu ise otseselt tegeleda auditeeriva tegevusega.
- (26) Energiatõhususe parandamise meetmete väljatöötamisel tuleks arvesse võtta tõhususe kasvu ja säästu, mis saavutatakse kulutõhusa tehnoloogilise innovatsiooni laialdase kohaldamisega, näiteks arukate arvestite kasutamisega. Kui arukad arvestid on paigaldatud, ei või ettevõtjad neid kasutada põhjendamatute tagasiulatuvate arvete esitamiseks.
- (27) Seoses elektriiga ja vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu 13. juuli 2009. aasta direktiivile 2009/72/EÜ (mis käsitleb elektrienergia siseturu ühiseeskirju), ⁽¹⁾ kui arukate arvestite kasutamine on saanud positiivse hinnangu, tuleks vähemalt 80 % tarbijaist aastaks 2020 varustada arukate arvestisüsteemidega. Seoses gaasiga ja vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu 13. juuli 2009. aasta direktiivile 2009/73/EÜ (mis käsitleb maagaasi siseturu ühiseeskirju), ⁽²⁾ kui arukate arvestussüsteemide kasutamine on saanud positiivse hinnangu, peaksid liikmesriigid või nende poolt määratud pädevad asutused koostama ajakava arukate arvestisüsteemide rakendamiseks.
- (28) Individuaalsete arvestite või küttekulujaoturite kasutamine kütte individuaalse tarbimise mõõtmiseks kortermajades, mis on varustatud kaugkütte või ühise keskküttega, on kasulik siis, kui lõpptarbijatel on vahendid nende oma individuaalse tarbimise kontrollimiseks. Seetõttu on nende kasutamisel mõtet ainult hoonete puhul, mille radiaatorid on varustatud termostaatiliste radiaatori ventiilidega.
- (29) Mõnedes kaugkütte või ühise keskküttega varustatud kortermajades oleks täpsete individuaalsete soojusarvestite kasutamine tehniliselt keeruline ja kulukas seetõttu, et kütmiseks kasutatav kuum vesi siseneb korteritesse ja väljub neist mitmes kohas. Võib eeldada, et soojustarbimise individuaalne arvestamine kortermajades on tehniliselt siiski võimalik, kui individuaalsete arvestite paigaldamiseks ei ole olemasolevat majasisest kuumaveetorustikku vaja hoones välja vahetada. Sellistes hoonetes saab individuaalse soojustarbimise mõõtmise sel juhul läbi viia igale radiaatorile paigaldatud individuaalsete küttekulu jaoturite abil.
- (30) Direktiivi 2006/32/EÜ kohaselt peavad liikmesriigid tagama, et lõpptarbijad on varustatud konkurentsivõimelise hinnaga individuaalsete arvestitega, mis mõõdavad täpselt nende tegelikku energiatarbimist ning annavad teavet tegeliku tarbimisaja kohta.

⁽¹⁾ ELT L 211, 14.8.2009, lk 55.

⁽²⁾ ELT L 211, 14.8.2009, lk 94.

▼B

Enamikul juhtudel on selle nõude eeltingimuseks, et nõude täitmine peaks olema tehniliselt võimalik, rahaliselt mõistlik ning potentsiaalse energiasäästuga seoses proportsionaalne. Kui uus hoone ühendatakse võrku või kui hoonet renoveeritakse põhjalikult, nagu on määratletud direktiivis 2010/31/EL, tuleks sellised individuaalsed arvestid siiski alati paigaldada. Direktiivis 2006/32/EÜ nõutakse samuti, et tegelikul tarbimisel põhinevaid selgeid arveid tuleks esitada piisavalt sageli, et tarbijatel oleks võimalik reguleerida oma energiatarbimist.

- (31) Direktiivid 2009/72/EÜ ja 2009/73/EÜ kohustavad liikmesriike tagama arukate arvestisüsteemide rakendamise, mis aitab tarbijatel aktiivselt osaleda elektri- ja gaasitarneturgudel. Kui elektrienergia puhul leitakse, et arukate arvestite kasutuselevõtmine on kulu- tõhus, tuleb vähemalt 80 % tarbijatest varustada arukate arvesti- süsteemidega 2020. aastaks. Maagaasi puhul tähtaega ei ole, kuid nõutakse ajakava koostamist. Nimetatud direktiivides on samuti sätestatud, et lõpptarbijaid tuleb elektrienergia/maagaasi tegelikust tarbimisest ja kuludest nõuetekohaselt ja piisava sagedusega teavitada, et võimaldada neil oma tarbimist reguleerida.
- (32) Direktiivide 2006/32/EÜ, 2009/72/EÜ ja 2009/73/EÜ tarbimise mõõtmist ja arvete esitamist käsitlevate sätete mõju energiasääs- tule on olnud piiratud. Paljudes liidu piirkondades ei ole need sätted viinud selleni, et tarbijad saaksid ajakohast teavet nende energiatarbimise kohta või tegelikul tarbimisel põhinevaid arveid sagedusega, mis uuringute kohaselt on vajalik selleks, et tarbijad saaksid oma energiatarbimist reguleerida. Korterimajade kütte ja sooja veega varustamise sektorites on nende sätete ebapiisav selgus toonud kaasa ka arvukad kaebused kodanikelt.
- (33) Selleks et suurendada lõpptarbijate suutlikkust pääseda ligi nende individuaalset tarbimist käsitlevale teabele ja arvetele, pidades silmas võimalusi, mida seostatakse arukate arvestisüsteemide rakendamise ja arukate arvestite kasutuselevõtmisega liikmesrii- kides, on oluline suurendada liidu õiguse nõuete selgust selles valdkonnas. See peaks aitama vähendada kulusid, mis kaasnevad energiasäästu suurendavate arukate arvestisüsteemide rakendami- sega, ning toetama energiateenuste turgude arendamist ja nõud- luse juhtimist. Arukate arvestisüsteemide rakendamine võimal- daks sagedasti esitada tegelikul tarbimisel põhinevaid arveid. Nõudeid, mis käsitlevad juurdepääsu teabele ja tegelikul tarbi- misel põhinevate õiglaste ja täpsete arvete esitamist, tuleb siiski selgitada ka nendel juhtudel, kus arukaid arvesteid ei ole 2020. aastaks paigaldatud, sealhulgas seoses kütte, jahutuse ja sooja vee individuaalse tarbimise mõõtmise ja selle eest arvete esitamisega mitme üksusega hoonetes, mida varustatakse kaugkütte- või kaugjahutusvõrgust või millel on enda ühine küttesüsteem.

▼B

- (34) Energiatõhususe parandamise meetmete väljatöötamisel peaksid liikmesriigid asjakohaselt arvestama vajadust tagada siseturu nõuetekohane toimimine ja *acquis*' ühtne rakendamine kooskõlas Euroopa Liidu toimimise lepinguga.
- (35) Soojuse ja elektrienergia tõhus koostootmine ning kaugküte ja -jahutus pakuvad rohkelt primaarenergia säästmise võimalusi, mis on liidus enamjaolt kasutamata. Liikmesriigid peaksid läbi viima tõhusa koostootmise ning kaugküte ja -jahutuse potentsiaali põhjaliku hindamise. Neid hindamisi tuleks ajakohastada komisjoni taotlusel, et anda investoritele teavet riiklike arenduskavade kohta ning tagada stabiilne ja toetav investeerimiskeskond. Uued elektrijaamad ja olemasolevad elektrijaamad, mida on oluliselt remonditud või mille luba või litsentsi on uuendatud, tuleks (tingimusel et kulude-tulude analüüs näitab kulude-tulude ülejääki) varustada tõhusate koostootmiseseadmetega, et ära kasutada elektri tootmisel tekkivat heitsoojust. Heitsoojust võiks kaugkütevõrgu kaudu transportida sinna, kus seda vajatakse. Sündmused, millest tuleneb loakriteeriumide kohaldamise nõue, on üldiselt sündmused, millest tulenevad ka nõuded Euroopa Parlamendi ja nõukogu 24. novembri 2010. aasta direktiivi 2010/75/EL (tööstusheidete kohta)⁽¹⁾ (tööstusheidete direktiiv) kohastele lubadele ja direktiivi 2009/72/EÜ kohastele lubadele.
- (36) Asjakohane võib olla, et tuumaenergiakäitised või elektrijaamad, mille eesmärk on saada kasu geoloogilisest säilitamisest, mis on lubatud Euroopa Parlamendi ja nõukogu 23. aprilli 2009. aasta direktiiviga 2009/31/EÜ (milles käsitletakse süsinikdioksiidi geoloogilist säilitamist),⁽²⁾ paigutatakse kohtadesse, kus heitsoojuse taaskasutamine tõhusa koostootmise kaudu või kaugküte- või kaugjahutusvõrgu abil ei ole kulutõhus. Liikmesriikidel peaks seega olema võimalik vabastada need käitised kohustusest teha kulude-tulude analüüs, et varustada käitis seadmetega, mis võimaldavad heitsoojuse taaskasutamist tõhusa koostootmise seadmes. Samuti peaks olema võimalik vabastata nõudest pakkuda ka kütet sellised tipp- ja varuelektrijaamad, mis on kavandatud töötama alla 1 500 töötunni aastas viie aasta libiseva keskmisena.
- (37) On asjakohane, et liikmesriigid innustavad selliste meetmete ja menetluste kehtestamist, millega toetatakse alla 20 MW summaarse nimisoojusvõimsusega koostootmisjaamade kasutuselevõttu, eesmärgiga soodustada energia hajatootmist.

⁽¹⁾ ELT L 334, 17.12.2010, lk 17.⁽²⁾ ELT L 140, 5.6.2009, lk 114.

▼B

- (38) Tõhus koostootmine peaks olema määratletud energiasäästu kaudu, mis saadakse siis, kui soojust ja elektrit eraldi tootmise asemel toodetakse koos. Euroopa Liidu õigusaktides kasutatud koostootmise ja tõhusa koostootmise määratlused ei tohiks piirata teistsuguste määratluste kasutamist siseriiklikes õigusaktides, kui neid kasutatakse muudel eesmärkidel, kui liidu asjaomastes õigusaktides sätestatud. Võimalikult suure energiasäästu saamiseks ja energiasäästu kõikide võimaluste ärakasutamiseks tuleb hoolikalt jälgida koostootmiseseadmete töötamise tingimusi.
- (39) Lõpptarbija jaoks läbipaistvuse suurendamiseks, et ta saaks valida soojusega koos toodetud või muu tehnoloogiaga toodetud elektri vahel, peaks elektri pärinemine tõhusa koostootmise seadmest olema tagatud tõhususe ühtlustatud kontrollväärtuste alusel. Päritolutagatiste süsteem ei anna iseenesest õigust saada kasu riiklikest toetusmehhanismidest. On tähtis, et tõhusa koostootmisega saadud elektrienergia kõikidel vormidel oleks päritolutagatis. Päritolutagatise tuleks eristada vahetatavatest sertifikaatidest.
- (40) Tuleks arvesse võtta koostootmise ning kaugkütte- ja -jahutuse sektori spetsiifilist struktuuri, millesse kuulub palju väikesi ja keskmise suurusega tootjaid; see on eriti oluline, kui vaadatakse läbi koostootmiseseadmetele või nendega seotud võrkudele ehitusloa andmise halduskorda – siis tuleks kohaldada põhimõtet „kõigepealt mõtle väikestele”.
- (41) Enamik liidu ettevõtteid on VKEd. Neil on liidu jaoks väga palju energiasäästu võimalusi. Selleks et aidata neil võtta energiatõhususe meetmeid, peaksid liikmesriigid rajama seda soodustava raamistiku, mille eesmärk on VKEde varustamine tehnilise abi ja just neile vajaliku teabega.
- (42) Direktiivis 2010/75/EL on energiatõhusus üks kriteeriumidest prima võimaliku tehnika määramisel, mis võetakse aluseks loa andmise tingimuste kehtestamisel direktiivi reguleerimisalas tegutsevatele kaitistele, sealhulgas 50 MW või suurema summaarse nimisoojusvõimsusega põletuskaitistele. Direktiivi 2003/87/EÜ I lisas loetletud tegevusalade puhul annab nimetatud direktiiv aga liikmesriikidele võimaluse mitte kehtestada põletusseadmetele või muudele ettevõtte tegevuskohas süsinikdioksiidi eraldavatele seadmetele energiatõhusust käsitlevaid nõudeid. Liikmesriigid võiksid lisada oma direktiivi 2010/75/EL kohaselt esitavasse aruandesse teabe energiatõhususe tasemete kohta.
- (43) Liikmesriigid peaksid objektiivsete, läbipaistvate ja mittediskrimineerivate kriteeriumide põhjal kehtestama eeskirjad, milles käsitletakse tõhusa koostootmisega elektrit tootvate uute elektritootjate võrku ühendamise, võrgu tugevdamise ja võrku integreerimiseks vajalike tehniliste kohanduste kulude kandmist ja jagamist, võttes arvesse kooskõlas Euroopa Parlamendi ja nõukogu 13. juuli 2009. aasta määrusega (EÜ) nr 714/2009 (võrkudele juurdepääsu

▼B

tingimuste kohta piiriüleises elektrikaubanduses)⁽¹⁾ ja Euroopa Parlamendi ja nõukogu 13. juuli 2009. aasta määrusega (EÜ) nr 715/2009 (maagaasi ülekandevõrkudele juurdepääsu tingimuste kohta)⁽²⁾ välja töötatud juhiseid ja eeskirju. Elektritootjatel, kes toodavad elektrit tõhusa koostootmisega, tuleks lubada välja kuulutada ühendamistööde pakkumismenetlus. Tuleks lihtsustada tõhusa koostootmisega, eriti väikekoostootmiseseadmetes ja mikrokoostootmiseseadmetes toodetud elektri pääsu võrgusüsteemi. Liikmesriigid võivad kooskõlas direktiivi 2009/72/EÜ artikli 3 lõikega 2 ja direktiivi 2009/73/EÜ artikli 3 lõikega 2 kehtestada elektri- ja gaasisektoris tegutsevatele ettevõtjatele avalike teenuste osutamise kohustused, sealhulgas energiatõhususega seotud kohustused.

- (44) Nõudlusele reageerimine on oluline energiatõhususe parandamise vahend, kuna see suurendab märkimisväärselt tarbijate või nende määratud kolmandate isikute võimalusi tegutseda tarbimise ja arvetel esitatava teabe põhjal ning võimaldab seega vähendada või nihutada tarbimist, mille tulemuseks on energiasääst lõpptarbimises ning tänu võrgustike ja tootmisvõimsuste optimaalsemale kasutamisele ka energia tootmises, ülekandmisel ja jaotamisel.
- (45) Nõudlusele reageerimine võib põhineda sellel, kuidas lõpptarbijad käituvad hinnasignaalide saamisel, või hoonete automatiseerimisel. Nõudlusele reageerimise tingimusi tuleks seega parandada ja selle võimalikkust suurendada, sealhulgas väikeste lõpptarbijate jaoks. Seetõttu ja võttes arvesse arukate võrkude jätkuvat kasutuselevõttu, peaksid liikmesriigid tagama selle, et energeetikavaldkonda reguleerivad riiklikud asutused oleksid võimelised tagama, et võrgutariifide ja õigusnormidega soodustatakse energiatõhususe parandamist ja toetatakse dünaamilist hinnakujundust, et lõpptarbijad võtaksid nõudlusele reageerimise meetmeid. Eesmärgiks peaksid olema turgude lõimumine ning võrdsed turule sisenemise tingimused nii tootmis- kui ka nõudluspoole ressurssidele (tarne- ja tarbimiskoormustele). Lisaks peaksid liikmesriigid tagama, et riiklikud energeetikavaldkonda reguleerivad asutused kasutavad terviklikku lähenemisviisi, mis hõlmab ka võimalikku säästmist energiatarbimises ja lõppkasutussektoris.
- (46) Käesoleva direktiivi tulemuslikuks ja õigeaegseks rakendamiseks, näiteks energiaauditite nõuete täitmise ja energiatõhususkohustuste süsteemide rakendamise jaoks, on vaja piisaval arvul usaldusväärseid energiatõhususe valdkonnas pädevaid kutsetöötajaid.

⁽¹⁾ ELT L 211, 14.8.2009, lk 15.

⁽²⁾ ELT L 211, 14.8.2009, lk 36.

▼B

Seepärast peaksid liikmesriigid looma sertifitseerimissüsteemid energiateenuste osutajatele ning energiaauditite ja energiatõhususe parandamise meetmete pakkujatele.

- (47) Tuleb jätkata energiateenuste turu arendamist, et tagada nõudlus energiateenuste järele ja selliste teenuste osutamine. Sellele aitab kaasa läbipaistvus, näiteks energiateenuste osutajate nimekirjad. Näidislepingud, parimate tavade jagamine ja juhised, eelkõige energiatõhususe lepingute kohta, võivad samuti aidata nõudlust ergutada. Nii nagu muudegi kolmanda isiku poolse finantseerimiskokkuleppe vormide puhul, väldib energiatõhususe lepingu puhul energiateenuse saaja investeerimiskulusid, kasutades osa energiasäästu finantsväärtusest selleks, et maksta investeeringu eest, mille on täielikult või osaliselt teinud kolmas isik.
- (48) On vaja kindlaks teha ja kõrvaldada õigusnormidega seotud ja muud tõkked, mis takistavad energiatõhususe lepingute ja muude energia säästmisele suunatud ja kolmanda isiku poolt finantseeritud kokkulepete kasutamist. Sellisteks tõketeks on raamatupidamiseskirjad ja tavad, mis takistavad kapitaliinvesteeringute ja energiatõhususe parandamise meetmetega aasta jooksul saavutatud finantssäästu adekvaatset kajastamist raamatupidamises kogu investeeringu eluea vältel. Samuti tuleks liikmesriigi tasandil kõrvaldada olemasolevate hoonete renoveerimise takistused, mida tekitavad asjaomaseid osalisi mõjutavad erinevad stiimulid.
- (49) Liikmesriike ja piirkondi tuleks innustada täiel määral kasutama struktuurifonde ja ühtekuuluvusfondi, et käivitada investeeringud energiatõhususe parandamise meetmetesse. Energiatõhususse investeerimine võib aidata suurendada majanduskasvu ja tööhõivet, hoogustada innovatsiooni, vähendada kodumajapidamiste kütteostuvõimetust ning seega toetada majanduslikku, sotsiaalset ja territoriaalset ühtekuuluvust. Võimalike rahastamisvaldkondade hulka kuuluvad energiatõhususe meetmed avaliku sektori hoonetes ja elamufondis ning uute oskuste õpetamine energiatõhusussektori tööhõive soodustamiseks.
- (50) Liikmesriigid peaksid innustama rahastute kasutamist, et edendada käesoleva direktiivi eesmärkide täitmist. Rahastud võivad hõlmata osamakseid ja trahve käesoleva direktiivi teatud sätete täitmata jätmise eest; direktiivi 2003/87/EÜ artikli 10 lõike 3 kohaselt energiatõhususe suurendamiseks eraldatud vahendeid; vahendeid, mis on eraldatud energiatõhususe suurendamiseks mitmeaastase finantsraamistiku alusel, eeskätt Ühtekuuluvusfondist, struktuuri- ja maaelu arengu fondidest, ning Euroopa sihtotstarbelistest rahastamisvahenditest, näiteks Euroopa energiatõhususe fondist.

▼B

- (51) Rahastud võiksid põhineda vajaduse korral liidu projektivõlakirjadest energiatõhususe suurendamiseks eraldatud vahenditel; Euroopa Investeeringuspangast ja muudest Euroopa finantseerimisasutustest, eelkõige Euroopa Rekonstruktsiooni- ja Arengupangast ning Euroopa Nõukogu Arengupangast energiatõhususe suurendamiseks eraldatud vahenditel; finantseerimisasutustes finantsvõimendatud vahenditel; riiklikel vahenditel, sealhulgas luues õigus- ja fiskaalraamistikke, millega innustatakse energiatõhususe valdkonna algatuste ja programmide rakendamist; otsuse nr 406/2009/EÜ kohaste iga-aastaste saastekvootide tuludel.
- (52) Rahastud võiksid eelkõige kasutada neid toetusi, vahendeid ja tulusid selleks, et võimaldada ja soodustada erakapitalil põhinevaid investeeringuid, eelkõige institutsionaalsetele investoritele toetudes, rakendades samal ajal vahendite jagamisel kriteeriume, mis kindlustavad nii keskkonnaalaste kui ka sotsiaalsete eesmärkide saavutamise; kasutada uuenduslikke rahastamismehhanisme (nt laenu tagatised erakapitalile, laenu tagatised energiatõhususe lepingute toetamiseks, toetused, subsideeritud laenud ja sihtotstarbelised krediidi liinid, kolmandate isikute rahastamissüsteemid), mis vähendavad energiatõhususe projektide riske ja võimaldavad kulutasuvat renoveerimist ka väikese ja keskmise sissetulekuga majapidamistes; olla seotud programmide või asutustega, mis koondavad energiasäästuprojekte ja hindavad nende kvaliteeti, annavad tehnilist abi, edendavad energiateenuste turgu ja aitavad kujundada tarbija nõudlust energiateenuste järele.
- (53) Rahastud võiksid samuti eraldada asjakohaseid vahendeid koolitus- ja sertifitseerimisprogrammide toetuseks, millega parandatakse energiatõhususega seotud oskusi ja akrediteeritakse neid; eraldada vahendeid energiatootmise väike- ja mikrotehnoloogiatega uurimiseks, tutvustamiseks ja kasutuselevõtu kiirendamiseks ning nende energiavõrguga ühendamise optimeerimiseks; olla seotud programmidega, mille eesmärk on edendada energiatõhusust kõigis ehitistes, selleks et vältida kütteostuvõimetust ja motiveerida oma ehitisi välja üürivaid majaomanikke muutma oma vara võimalikult energiatõhusaks; eraldada asjakohaseid vahendeid sotsiaalse dialoogi ja standardite kehtestamise toetamiseks, mille eesmärk on parandada energiatõhusust ning kindlustada töö head töötingimused, tervisekaitse ja ohutus.
- (54) Kasutada tuleks kättesaadavaid liidu finantsinstrumente ja uuenduslikke rahastamismehhanisme, et avaliku sektori asutuste hoonete energiatõhususe suurendamise eesmärk praktikas ellu viia. Sellega seoses võivad liikmesriigid vastavalt otsusele nr 406/2009/EÜ kasutada oma iga-aastastest saastekvootidest saadavaid tulusid selliste mehhanismide väljatöötamisel vabatahtlikkuse alusel ja võttes arvesse riiklike eelarve-eeskirju.

▼B

- (55) Komisjon peab energiatõhususega 20 % säästu saavutamise eesmärgi taotlemisel jälgima uute meetmete mõju direktiivile 2003/87/EÜ (millega luuakse ELi heitkogustega kauplemise süsteem, HKS), et säilitada heitkogustega kauplemise süsteemi stiimulid, millega soodustatakse investeerimist vähese CO₂-heitelga tehnoloogiasse ja valmistatakse HKSis osalevaid sektoreid ette tulevikus vajalikuks innovatsiooniks. Komisjon peab jälgima mõju tööstussektoritele, mille puhul peetakse kasvuhoonegaaside heite ülekandumise ohtu märkimisväärseks, nagu on kindlaks määratud komisjoni 24. detsembri 2009. aasta otsuses 2010/2/EL (millega määratakse kindlaks vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivile 2003/87/EÜ selliste sektorite ja allsektorite loetelu, mille puhul kasvuhoonegaaside heite ülekandumise ohtu peetakse märkimisväärseks),⁽¹⁾ selleks et tagada, et käesolev direktiiv toetaks, mitte ei takistaks nende sektorite arengut.
- (56) Direktiiviga 2006/32/EÜ nõutakse liikmesriikidelt, et nad võtaksid vastu üldise riigisisese soovitusliku energiasäästu eesmärgi säästa 9 % aastaks 2016, mis tuleb saavutada energia-teenuste kasutuselevõtu ja muude energiatõhususe parandamise meetmetega. Kõnealuses direktiivis sätestatakse, et pärast seda, kui liikmesriigid on vastu võtnud teise energiatõhususkava, esitab komisjon, kui see on vajalik ja asjakohane, ettepaneku võtta täiendavaid meetmeid, sealhulgas pikendada eesmärkide kohaldamise ajavahemikku. Kui aruandest järeldub, et kõnealuses direktiivis sätestatud riigisiseste soovituslike eesmärkide nimel ei ole tehtud piisavaid edusamme, käsitletakse nendes ettepanekutes eesmärkide taset ja laadi. Käesolevale direktiivile lisatud mõjuhinnangus leitakse, et liikmesriikide 9 % eesmärgi saavutamine kulgeb plaanipäraselt ning 9 % eesmärk on oluliselt vähem ambitsioonikas kui pärast seda vastu võetud eesmärk säästa aastaks 2020 energiatõhususe suurendamisega 20 % energiat, ning seepärast ei ole tarvis eesmärkide taset käsitleda.
- (57) Programm „Arukas energeetika – Euroopa”, mis on kehtestatud Euroopa Parlamendi ja nõukogu 24. oktoobri 2006. aasta otsusega nr 1639/2006/EÜ (millega kehtestatakse konkurentsivõime ja uuendustegevuse raamprogramm (2007–2013)),⁽²⁾ on olnud oluline vahend sellise keskkonna loomisel, mis soodustab liidu säästva energia poliitika nõuetekohast elluviimist, kaotades turutõkked, näiteks turuosaliste ja asutuste ebapiisav teadlikkus ja suutlikkus, riigisisese tehnilised või haldustõkked energia siseturu korrahasele toimimisele või ebapiisavalt arenenud tööjõuturg, eesmärgiga saavutada vähese CO₂-heitelga majandus. Paljud sellised tõkked on endiselt aktuaalsed.
- (58) Selleks et kasutada ära energiamõjuga toodete suurt energiasäästu potentsiaali, tuleks Euroopa Parlamendi ja nõukogu 21. oktoobri 2009. aasta direktiivi 2009/125/EÜ (mis käsitleb raamistiku

⁽¹⁾ ELT L 1, 5.1.2010, lk 10.

⁽²⁾ ELT L 310, 9.11.2006, lk 15.

▼B

kehtestamist energiamõjuga toodete ökodisaini nõuete sätestamiseks) ⁽¹⁾ ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu 19. mai 2010. aasta direktiivi 2010/30/EL (energiamõjuga toodete energia- ja muude ressursside tarbimise näitamise kohta märgistuses ja ühtses tootekirjelduses) ⁽²⁾ rakendamist kiirendada ja laiendada. Prioriteetsed peaksid olema kõige suurema energiasäästu potentsiaaliga tooted, nagu on kindlaks määratud ökodisaini tööplaanis, ja seal, kus asjakohane, olemasolevate meetmete läbivaatamine.

- (59) Et selgitada tingimusi, mille alusel võivad liikmesriigid kehtestada direktiivi 2010/31/EL kohaseid energiatõhususe nõudeid, järgides sealjuures direktiivi 2009/125/EÜ ja selle rakendusmeetmeid, tuleks direktiivi 2009/125/EÜ vastavalt muuta.
- (60) Kuna käesoleva direktiivi eesmärki, nimelt saavutada aastaks 2020 liidu energiatõhususe 20 % eesmärk ja sillutada teed edasisele energiatõhususe parandamisele pärast 2020. aastat, ei suuda liikmesriigid piisavalt täita, kui selleks ei võeta täiendavaid energiatõhususe meetmeid, ning kuna seda eesmärki saaks paremini saavutada liidu tasandil, võib liit võtta kooskõlas Euroopa Liidu lepingu artiklis 5 sätestatud subsidiaarsuse põhimõttega vastu meetmeid. Kõnealuses artiklis sätestatud proportsionaalsuse põhimõtte kohaselt ei lähe käesolev direktiiv kaugemale, kui on vaja nimetatud eesmärgi saavutamiseks.
- (61) Selleks et lubada tehnilise arenguga kohandamist ja muutusi energiaallikate jaotumises, tuleks direktiivi 2004/8/EÜ alusel sätestatud tõhususe ühtlustatud kontrollväärtuste läbivaatamise suhtes ja käesoleva direktiivi lisades osutatud väärtuste, arvutusmeetodite, primaarenergia koefitsiendi vaikeväärtuste ja nõuete suhtes delegeerida komisjonile volitused vastu võtta õigusakte Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 290 kohaselt. On eriti oluline, et komisjon viiks oma ettevalmistava töö käigus läbi asjakohaseid konsultatsioone, sealhulgas ekspertide tasandil. Komisjon peaks delegeeritud õigusaktide ettevalmistamise ajal tagama asjaomaste dokumentide sama- ja õigeaegse ning asjakohase edastamise Euroopa Parlamendile ja nõukogule.
- (62) Selleks et tagada käesoleva direktiivi rakendamiseks ühetaolised tingimused, tuleks komisjonile anda rakendusvolitused. Neid volitusi tuleks teostada kooskõlas Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. veebruari 2011. aasta määrusega (EL) nr 182/2011, millega kehtestatakse eeskirjad ja üldpõhimõtted, mis käsitlevad liikmesriikide läbiviidava kontrolli mehhanisme, mida kohaldatakse komisjoni rakendamisevolituste teostamise suhtes ⁽³⁾.

⁽¹⁾ ELT L 285, 31.10.2009, lk 10.

⁽²⁾ ELT L 153, 18.6.2010, lk 1.

⁽³⁾ ELT L 55, 28.2.2011, lk 13.

▼B

- (63) Kõik direktiivide 2004/8/EÜ ja 2006/32/EÜ sisulised sätted tuleks välja jätta, välja arvatud direktiivi 2006/32/EÜ artikli 4 lõiked 1–4 ning I, III ja IV lisa. Neid viimati nimetatud sätteid tuleks jätkuvalt kohaldada kuni 9 % eesmärgi saavutamise tähtajani. Direktiivi 2010/30/EL artikli 9 lõiked 1 ja 2, millega sätestatakse liikmesriikidele kohustus hankida vaid selliseid tooteid, millel on kõrgeim energiatõhususklass, tuleks samuti välja jätta.
- (64) Käesoleva direktiivi siseriikliku õigusse ülevõtmise kohustus peaks piirduma selliste sätetega, mille sisu võrreldes direktiividega 2004/8/EÜ ja 2006/32/EÜ on muutunud. Kohustus võtta üle muutmata sätted tuleneb kõnealustest direktiividest.
- (65) Käesolev direktiiv ei tohiks piirata liikmesriikide kohustusi, mis on seotud direktiivide 2004/8/EÜ ja 2006/32/EÜ siseriikliku õigusesse ülevõtmise ja kohaldamise tähtpäevadega.
- (66) Kooskõlas liikmesriikide ja komisjoni 28. septembri 2011. aasta ühise poliitilise avaldusega selgitavate dokumentide kohta kohustuvad liikmesriigid lisama põhjendatud juhtudel ülevõtmismeetmeid käsitlevale teatele ühe või mitu dokumenti, milles selgitatakse seost direktiivi komponentide ja ülevõtvate siseriiklike õigusaktide vastavate osade vahel. Käesoleva direktiivi puhul leiab seadusandja, et selliste dokumentide edastamine on põhjendatud,

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA DIREKTIIVI:

I PEATÜKK

SISU, REGULEERIMISALA, MÕISTED JA ENERGIATÕHUSUSE EESMÄRGID

Artikkel 1

Sisu ja reguleerimisala

1. Käesoleva direktiiviga kehtestatakse ühine meetmete raamistik energiatõhususe edendamiseks Euroopa Liidus, et tagada liidu 2020. aasta energiatõhususe 20 % peaesmärgi täitmine ja rajada teed edasisele energiatõhususe parandamisele pärast seda tähtaega.

Direktiiviga kehtestatakse eeskirjad energiaturu tõkete kõrvaldamiseks ja selliste turutõrgete ületamiseks, mis takistavad tõhusat energia tarnimist ja kasutamist, ning sätestatakse soovituslike riiklike energiatõhususe eesmärkide seadmine aastaks 2020.

2. Käesolevas direktiivis sätestatud nõuded on miinimumnõuded ega takista ühelgi liikmesriigil säilitada või kehtestada rangemaid meetmeid. Sellised meetmed on kooskõlas liidu õigusega. Kui liikmesriigi õigusaktides nähakse ette rangemad meetmed, teavitab liikmesriik sellistest õigusaktidest komisjoni.

▼B

Artikkel 2

Mõisted

Käesolevas direktiivis kasutatakse järgmisi mõisteid:

- 1) „energia” – kõikides vormides energiatooted, põlevkütused, soojus, taastuvenergia, elekter või energia muu vorm vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu 22. oktoobri 2008. aasta määruse (EÜ) nr 1099/2008 (energiastatistika kohta) ⁽¹⁾ artikli 2 punktis d esitatud määratlusele;
- 2) „primaarenergia tarbimine” – brutosisetarbimine, välja arvatud mitteenergeetilised kasutusalaad;
- 3) „energia lõpptarbimine” – kogu energia, mis tarnitakse tööstus-, transpordi-, teenuste ja põllumajandussektorile ning kodumajapidamistele. Tarned energia muundamise sektorile ja energiatööstusele endale on välja arvatud;
- 4) „energiatõhusus” – töö, teenuse, kauba või energiaväljundi ja energiasisendi vaheline suhe;
- 5) „energiasääst” – säästetud energia hulk, mis määratakse mõõtes ja/või hinnates tarbimist enne ja pärast energiatõhususe parandamise meetme rakendamist, tagades samas energiatarbimist mõjutavate välistingimuste normaliseerimise;
- 6) „energiatõhususe paranemine” – energiatõhususe suurenemine tehnoloogiliste, käitumuslike ja/või majanduslike muutuste tulemusel;
- 7) „energiateenus” – füüsiline kasu, teenus või kaup, mis saadakse energia kombineerimisel energiatõhusa tehnoloogiaga või tegevusega, mis võib hõlmata teenuse osutamiseks vajalikke toiminguid, hooldust ja kontrolli, mida tehakse lepingu alusel ja mille puhul on tõestatud, et tavaolukorras viib see kontrollitava ja mõõdetava või hinnatava energiatõhususe paranemiseni või primaarenergia säästmiseni;
- 8) „avaliku sektori asutus” – „ostja” vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu 31. märtsi 2004. aasta direktiivis 2004/18/EÜ (ehitustööde riigihankelepingute, asjade riigihankelepingute ja teenuste riigihankelepingute sõlmimise korra kooskõlastamise kohta) ⁽²⁾ esitatud määratlusele;
- 9) „keskvalitsus” – kõik haldusüksused, kelle pädevus laieneb kogu liikmesriigi territooriumile;
- 10) „kasulik üldpõrandapind” – hoone või selle osa põrandapind, mille sisekliima reguleerimiseks kasutatakse energiat;
- 11) „energiajuhtimissüsteem” – kogum üksteisega seotud või üksteist mõjutavaid elemente, mis esinevad kavas, millega kehtestatakse energiatõhususe eesmärk ja strateegia selle eesmärgi saavutamiseks;

⁽¹⁾ ELT L 304, 14.11.2008, lk 1.

⁽²⁾ ELT L 134, 30.4.2004, lk 114.

▼B

- 12) „Euroopa standard” – Euroopa Standardikomitee, Euroopa Elektrotehnika Standardikomitee või Euroopa Telekommunikatsiooni Standardite Instituudi vastu võetud ja avalikuks kasutuseks kättesaadavaks tehtud standard;
- 13) „rahvusvaheline standard” – Rahvusvahelise Standardiorganisatsiooni vastu võetud ja üldsusele kättesaadavaks tehtud standard;
- 14) „kohustatud isik” – energiatarnija või energia jaemüügi ettevõtja, kes on seotud artiklis 7 osutatud riiklike energiatõhususkohustuste süsteemidega;
- 15) „volitatud isik” – juriidiline isik, kellele valitsus või muu avaliku sektori asutus on delegeerinud volitused arendada, juhtida või hallata rahastamiskava valitsuse või muu avaliku sektori asutuse nimel;
- 16) „osalev isik” – ettevõtja või avaliku sektori asutus, kes on võtnud endale vabatahtliku kokkuleppega kohustuse saavutada teatavad eesmärgid või kes on hõlmatud riikliku regulatiivse poliitikainstrumentidega;
- 17) „avaliku sektori rakendusasutus” – avalik-õiguslik asutus, kes vastutab energia või süsinikdioksiidi maksustamise, rahastamiskavade ja -instrumentide, fiskaalsete stiimulite, standardite ja normide, energiamärgistuse süsteemide, koolitus- või haridustegevuse elluviimise või jälgimise eest;
- 18) „poliitikameede” – regulatiivne, finants-, fiskaal-, vabatahtlik või teabe andmise instrument, mille liikmesriik on ametlikult kehtestanud ja rakendanud turuosalistele toetava raamistiku, nõude või stiimuli loomiseks, et pakkuda ja osta energiateenuseid ja võtta muid energiatõhususe parandamise meetmeid;
- 19) „üksikmeede” – meede, mis viib energiatõhususe kontrollitava ja mõõdetava või hinnatava paranemiseni ja mis võetakse poliitilise meetme tulemusel;
- 20) „energiatarnija” – füüsiline või juriidiline isik, sealhulgas jaotusvõrguettevõtja, kes vastutab energia transpordi eest selle tarnimiseks lõpptarbijatele või jaotusjaamadele, kes müüvad energiat lõpptarbijatele;
- 21) „jaotusvõrguettevõtja” – direktiivis 2009/72/EÜ määratletud jaotusvõrguettevõtja ja direktiivis 2009/73/EÜ määratletud jaotussüsteemi haldur;
- 22) „energia jaemüügi ettevõtja” – füüsiline või juriidiline isik, kes müüb energiat lõpptarbijatele;
- 23) „lõpptarbijaja” – füüsiline või juriidiline isik, kes ostab energiat oma lõpptarbimiseks;
- 24) „energiateenuseosutaja” – füüsiline või juriidiline isik, kes tarnib energiateenused või muud energiatõhususe parandamise meetmed lõpptarbijaja seadmesse või ruumidesse;

▼ B

- 25) „energiaaudit” – süstemaatiline menetlus, mida tehakse adekvaatsete teadmiste saamiseks hoone või hoonete rühma, tööstusliku või kaubandusliku protsessi või käitise või eraõiguslike või avalikõiguslike teenuste energiatarbimise profiili kohta ning millega määratakse kulutõhusa energiasäästu võimalused ja säästu suurus ning mille tulemuste põhjal koostatakse aruanne;
- 26) „väikesed ja keskmise suurusega ettevõtjad” või „VKEd” – komisjoni 6. mai 2003. aasta soovitus 2003/361/EÜ (mis käsitleb mikroettevõtete, väikeste ja keskmise suurusega ettevõtete määratlust) ⁽¹⁾ lisa I jaotises määratletud ettevõtjad; mikro-, väikeste ja keskmise suurusega ettevõtjate kategooriasse kuuluvad ettevõtjad, kellel on vähem kui 250 töötajat ja kelle aastakäive ei ületa 50 miljonit eurot ja/või aastabilansi kogumaht ei ületa 43 miljonit eurot;
- 27) „energiatõhususe leping” – kasusaaja ja energiatõhususe parandamise meetme osutaja vaheline lepinguline kokkulepe, mida kontrollitakse ja jälgitakse kogu lepingu kehtivuse aja jooksul ning mille alusel makstakse nimetatud meetmesse tehtud investeeringute (töö, tarnimine või teenus) eest sõltuvalt lepingus kokku lepitud energiatoõhususe parandamise tasemest või muust kokkulepitud energiatoõhususe kriteeriumist, näiteks rahalisest säästust;
- 28) „arukas arvestisüsteem” – elektrooniline süsteem, mis on võimeline mõõtma energia tarbimist, andes tavapärasest arvestist rohkem teavet, ning on võimeline edastama ja vastu võtma andmeid elektroonilist sidevahendit kasutades;
- 29) „ülekandevõrguettevõtja” – vastavalt direktiivis 2009/72/EÜ määratletud põhivõrguettevõtja ja direktiivis 2009/73/EÜ määratletud ülekandesüsteemi haldur;
- 30) „koostootmine” – soojusenergia ja elektrienergia või mehaanilise energia samaaegne tootmine ühes protsessis;
- 31) „majanduslikult põhjendatud nõudlus” – nõudlus, mis ei ületa soojuse või jahutuse vajadust ja mis muidu täidetak turutingimustel muude energiatootmisprotsessidega kui koostootmine;
- 32) „kasulik soojus” – soojus, mis on toodetud koostootmisprotsessis, et täita majanduslikult põhjendatud nõudlust soojuse või jahutuse järele;
- 33) „koostoodetud elekter” – elekter, mis on toodetud kasuliku soojuse tootmisega seotud protsessis ja arvatud vastavalt I lisas esitatud meetodikale;
- 34) „tõhus koostootmine” – koostootmine, mis vastab II lisas sätestatud kriteeriumidele;

⁽¹⁾ ELT L 124, 20.5.2003, lk 36.

▼B

- 35) „üldkasutegur” – elektrienergia ja mehaanilise energia ning kasuliku soojuse aastatoodangu summa, mis on jagatud kütusekogusega, mida kasutati soojuse tootmiseks koostootmisprotsessis ning elektri- ja mehaanilise energia brutotoodangu saamiseks;
- 36) „elektri- ja soojusenergia suhtarv” – koostoodetud elektri ja kasuliku soojuse suhtarv täielikul koostootmisrežiimil konkreetse seadme talitlusandmete põhjal;
- 37) „koostootmisseade” – seade, mis on võimeline talitlema koostootmisrežiimil;
- 38) „väikekoostootmisseade” – koostootmisseade, mille installeeritud võimsus on alla 1 MW_e;
- 39) „mikrokoostootmisseade” – koostootmisseade, mille maksimaalne võimsus on alla 50 kW_e;
- 40) „krundi hoonestustihedus” – krundil asuva hoone põrandapinna suhe krundi pindalasse;
- 41) „tõhus kaugküte ja -jahutus” – kaugkütte- või kaugjahutussüsteem, mis kasutab vähemalt 50 % taastuvenergiat, 50 % heitsoojust, 75 % koostoodetud soojust või 50 % sellise energia ja soojuse kombinatsiooni;
- 42) „tõhus küte ja jahutus” – kütte- ja jahutusvõimalus, mis võrreldes praeguste suundumuste jätkumise stsenaariumit kajastava lähtestseenaariumiga vähendab mõõdetavalt primaarenergia sisendit, mida on vaja selleks, et tarnida üks saadud energiaühik asjaomase süsteemi piires kulutõhusal viisil, nagu on hinnatud käesolevas direktiivis viidatud kulude-tulude analüüsis, võttes arvesse kaevandamiseks, muundamiseks, transpordiks ja jaotamiseks vajalikku energiat;
- 43) „tõhus individuaalne küte ja jahutus” – individuaalse kütte ja jahutuse tarnimise võimalus, mis võrreldes tõhusa kaugkütte ja -jahutusega vähendab mõõdetavalt taastumatu primaarenergia sisendit, mida on vaja selleks, et tarnida üks saadud energiaühik asjaomase süsteemi piires, või milleks on vaja sama, ent väiksemate kuludega taastumatu primaarenergia sisendit, võttes arvesse kaevandamiseks, muundamiseks, transpordiks ja jaotamiseks nõutavat energiat;
- 44) „oluline remont” – remont, mille maksumus ületab 50 % uue samaväärse seadme investeerimiskuludest;
- 45) „energiavahendaja” – nõudluspoole teenusepakkuja, kes ühendab mitmed lühiajalised tarbimiskoormused müümiseks otse või enampakkumisel organiseeritud energiaturgudel.

▼B*Artikkel 3***Energiatõhususe eesmärgid**

1. Iga liikmesriik seab soovitusliku riikliku energiatõhususe eesmärgi, võttes aluseks primaarenergia tarbimise või lõppenergia tarbimise, primaarenergia säästu või lõppenergia säästu või energiamahukuse. Liikmesriigid teatavad nendest eesmärkidest komisjonile vastavalt artikli 24 lõikele 1 ja XIV lisa 1. osale. Teatades väljendavad liikmesriigid neid eesmärke ka primaarenergia tarbimise absoluutasemena aastal 2020 ning selgitavad, kuidas ja milliste andmete alusel see on arvutatud.

Nimetatud eesmärkide seadmisel võtavad liikmesriigid arvesse:

▼MI

a) et liidu 2020. aasta energiatarbimine ei ületa 1 483 miljonit naftaekvivalenttonni primaarenergia puhul või 1 086 naftaekvivalenttonni lõppenergia puhul;

▼B

- b) käesolevas direktiivis sätestatud meetmeid;
- c) direktiivi 2006/32/EÜ artikli 4 lõike 1 kohaselt seatud riiklike energiasäästueesmärkide saavutamiseks vastu võetud meetmeid ja
- d) muid liikmesriikides ja liidu tasandil energiatõhususe edendamiseks võetud meetmeid.

Nimetatud eesmärkide seadmisel võivad liikmesriigid samuti arvesse võtta primaarenergia tarbimist mõjutavaid riiklikke olusid, näiteks:

- a) kulutõhusa energiasäästu allesjäänud potentsiaali,
- b) SKP arengut ja prognoosi,
- c) muutusi energia impordis ja ekspordis,
- d) kõigi taastuvate energiaallikate arendamist, tuumaenergiat, süsinikdioksiidi kogumist ja säilitamist ning
- e) varajast tegutsemist.

▼MI

2. 30. juuniks 2014 hindab komisjon saavutatud edusamme ja seda, kas liit suudab tõenäoliselt saavutada 2020. aasta eesmärgi, mille kohaselt energiatarbimine ei ületa 1 483 miljonit naftaekvivalenttonni primaarenergia puhul ja/või 1 086 naftaekvivalenttonni lõppenergia puhul.

▼B

3. Lõikes 2 osutatud hindamise käigus komisjon:
- a) liidab kokku liikmesriikide esitatud riiklikud soovituslikud energiatõhususe eesmärgid;
- b) hindab, kas nende eesmärkide summat saab käsitada usaldusväärse alusena selle hindamisel, kas liidul tervikuna kulgeb eesmärgi saavutamise plaanipäraselt, võttes arvesse esimese aastaaruande hindamist kooskõlas artikli 24 lõikega 1 ja riiklike energiatõhususe tegevuskavade hindamist kooskõlas artikli 24 lõikega 2;

▼B

- c) võtab arvesse täiendavat analüüsi, mis tugineb järgmisele:
- i) liidu tasandil majandustegevusega seoses energiatarbimise ja -mahukuse valdkonnas tehtud edusammude hindamine, sealhulgas nende liikmesriikide energia tarnimise tõhususe vallas tehtud edusammude hindamine, kelle riiklikud soovituslikud eesmärgid põhinevad energia lõpptarbimisel või -säästul, sealhulgas selliste edusammude hindamine, mis tulenevad sellest, et need liikmesriigid järgivad käesoleva direktiivi III peatükki;
  - ii) liidu tasandil energiatarbimise tulevikusuundumusi käsitlevate mudelarvutuste tulemused;

▼M1

- d) võrdleb punktide a–c kohaseid tulemusi energiatarbimise mahuga, mida oleks vaja 2020. aasta eesmärgi saavutamiseks, mille kohaselt energiatarbimine ei ületa 1 483 miljonit naftaekvivalenttonni primaarenergia puhul ja/või 1 086 naftaekvivalenttonni lõppenergia puhul.

▼B

II PEATÜKK
ENERGIAKASUTUSE TÕHUSUS

Artikkel 4

Hoonete renoveerimine

Liikmesriigid koostavad pikaajalise strateegia investeeringute tegemiseks nii avaliku kui ka erasektori elamu- ja ärihoonete renoveerimiseks kogu riigis. Strateegia hõlmab järgmist:

- a) ülevaade kogu riigi hoonetest; ülevaade põhineb vajaduse korral statistilisel valimil;
- b) hoone tüübi ja kliimatsooni suhtes asjakohaste kulutõhusate renoveerimismeetodite kindlakstegemine;
- c) poliitika ja meetmed, millega soodustatakse hoonete kulutõhusat täielikku renoveerimist, sealhulgas etapiviisilist täielikku renoveerimist;
- d) tulevikku vaatav lähenemisviis juhtimaks üksikisikute, ehitustööstuse ja finantseerimisasutuste investeerimisotsuseid;
- e) tõenditel põhinev hinnang eeldatavale energiasäästule ja laiemale kasule.

Liikmesriigid avaldavad strateegia esimest korda 30. aprilliks 2014 ning nad ajakohastavad strateegiat iga kolme aasta tagant ning esitavad komisjonile riiklike energiatõhususe tegevuskavade osana iga ajakohastatud versiooni.

*Artikkel 5***Avaliku sektori asutuste hoonete eeskuju**

1. Iga liikmesriik tagab, ilma et see piiraks direktiivi 2010/31/EL artikli 7 kohaldamist, et alates 1. jaanuarist 2014 renoveeritakse igal aastal 3 % nende keskvalitsuse omanduses ja kasutuses olevate köetavate ja/või jahutatavate hoonete üldpõrandapinnast, et täita vähemalt energiatõhususe miinimumnõuded, mis asjaomane liikmesriik direktiivi 2010/31/EL artikli 4 kohaldamisel on kehtestanud.

3 % määr arvutatakse üle 500 m² kasuliku üldpõrandapinnaga ja sellise liikmesriigi keskvalitsuse omanduses ja kasutuses olevate hoonete üldpõrandapinnast, kes iga aasta 1. jaanuariks ei vasta direktiivi 2010/31/EL artikli 4 kohaldamisega kehtestatud energiatõhususe miinimumnõuetele. Nimetatud piirmäära vähendatakse alates 9. juulist 2015 näiduni 250 m².

Kui liikmesriik nõuab, et kohustus renoveerida iga aasta 3 % üldpõrandapinnast laieneks põrandapinnale, mis kuulub keskvalitsuse tasandist allpool olevatele haldusüksustele ja mis on nende kasutuses, arvutatakse 3 % määr üle 500 m² ning 9. juuli 2015 seisuga üle 250 m² kasuliku üldpõrandapinnaga ja sellise liikmesriigi keskvalitsuse ning haldusüksuste omanduses ja kasutuses olevate hoonete üldpõrandapinnast, kes iga aasta 1. jaanuariks ei vasta direktiivi 2010/31/EL artikli 4 kohaldamisega kehtestatud energiatõhususe miinimumnõuetele.

Kui liikmesriik rakendab keskvalitsuse hoonete põhjaliku renoveerimise meetmeid kooskõlas esimese lõiguga, võib ta otsustada vaadelda ehitist tervikuna, arvates sealhulgas kaasa hoone välispiirde, seadmed, käitamise ja hoolduse.

Liikmesriigid nõuavad, et väikseima energiatõhususega keskvalitsuse hooned oleksid energiatõhususe meetmete võtmisel prioriteetsed, kui see on kulutõhus ja tehniliselt teostatav.

2. Liikmesriigid võivad otsustada mitte kehtestada või kohaldada lõikes 1 osutatud nõudeid järgmiste hoonekategoriate suhtes:

- a) hooned, mis on ametliku kaitse all teatava keskkonna või nende endi spetsiifilise arhitektuurilise või ajaloolise väärtuse tõttu, nii et konkreetsete energiatõhususe miinimumnõuete täitmine muudaks vastuvõetamatult nende olemust või välimust;
- b) relvajõududele või keskvalitsusele kuuluvad ja riigikaitse eesmärke teenivad hooned, välja arvatud relvajõudude ja riigikaitseasutuste teenistuses oleva muu personali individuaalsed eluruumid või kontorihooned;
- c) kultuskohtadena või religioosseks tegevuseks kasutatavad hooned.

▼B

3. Kui liikmesriik renoveerib antud aastal rohkem kui 3 % keskvalitsuse hoonete põrandapinnast, võib ta arvestada ülejäänud keskvalitsuse hoonete renoveeritud põrandapinda nii, nagu oleks see renoveeritud kolme eelmise või kolme järgmise aasta jooksul.

4. Liikmesriigid võivad arvestada keskvalitsuse hoonete ühe aasta renoveerimismäära täitmisel uusi hooneid, mida kasutatakse ja omatakse eelmise kahe aasta jooksul lammutatud keskvalitsuse hoonete asemel või selliste hoonete asemel, mis on eelmise kahe aasta jooksul müüdnud, lammutatud või kasutusest kõrvaldatud muude hoonete suurema kasutuse tõttu.

5. Lõike 1 kohaldamiseks teevad liikmesriigid 31. detsembriks 2013 selliste köetavate ja/või jahutatavate keskvalitsuse hoonete inventuuri, mille kasulik üldpõrandapind on üle 500 m² ja 9. juuliks 2015 üle 250 m², jättes välja hooned, mille suhtes kehtib erand lõike 2 alusel, ja teevad üldsusele kättesaadavaks selle tulemused. Inventuur sisaldab järgmisi andmeid:

a) põrandapind ruutmeetrites ja

b) iga hoone energiatõhusus või asjakohased energiaandmed.

6. Ilma et see piiraks direktiivi 2010/31/EL artikli 7 kohaldamist, võivad liikmesriigid alternatiivse lähenemisena käesoleva artikli lõigetele 1–5 võtta muid kulutõhusaid meetmeid, sealhulgas täielik renoveerimine ja meetmed hoonete kasutajate käitumise muutmiseks, et saavutada 2020. aastaks liikmesriikide keskvalitsuste omanduses ja kasutuses olevate asjakohaste hoonete puhul energiasääst, mis on vähemalt samaväärne lõikes 1 nõutuga; nendest meetmetest teatatakse igal aastal.

Selle alternatiivse lähenemise puhul võivad liikmesriigid arvestada lõigete 1–4 kohaldamisega loodavat energiasäästu, kasutades võrdluse aluseks olevate keskvalitsuse hoonete energiatarbimise puhul asjakohaseid standardväärtuseid enne ja pärast renoveerimist ning vastavalt hinnangule nende hoonete pinna kohta. Võrdluse aluseks olevate keskvalitsuse hoonete kategooriad peavad esindama kõiki selliseid hooneid.

Alternatiivse lähenemise valinud liikmesriigid teatavad komisjonile hiljemalt 31. detsembriks 2013 alternatiivsed meetmed, mida neil on kavas võtta, ja näitavad, kuidas nad saavutavad energiatõhususe samaväärse paranemise keskvalitsuse vara hulka kuuluvate hoonete puhul.

7. Liikmesriigid julgustavad avaliku sektori asutusi, sealhulgas piirkondliku ja kohaliku tasandi asutusi, ja sotsiaalmajadega tegelevaid avalik-õiguslikke asutusi, võttes nõuetekohaselt arvesse nende vastavat pädevust ja halduskorraldust,

a) võtma vastu energiatõhususe kava, mis on eraldiseisev või osa suuremast kliima- või keskkonnakavast ning sisaldab konkreetseid

▼B

energiasäästu ja -tõhususe eesmärgi ning meetmeid, et järgida lõigetes 1, 5 ja 6 sätestatud keskvalitsuse hoonete eeskju;

- b) looma energijahtimissüsteemi, sealhulgas nägema ette energiaauditid, nii et see oleks osa kava rakendamisest;
- c) kasutama vajaduse korral energiateenuse ettevõtjaid ja energiatõhususe lepinguid, et rahastada renoveerimisi ja rakendada kavasid, mille eesmärk on säilitada või parandada energiatõhusust pikas perspektiivis.

*Artikkel 6***Avaliku sektori asutuste ostud**

1. Liikmesriigid tagavad, et keskvalitsus ostab üksnes suure energiatõhususega tooteid, teenuseid ja hooneid, niivõrd kui see on kulutõhus, majanduslikult teostatav, üldiselt jätkusuutlik ja tehniliselt sobiv, ning piisava konkurentsi olemasolul, nagu on osutatud III lisas.

Lõike 1 esimeses lõigus sätestatud kohustust kohaldatakse avaliku sektori asutuste poolt toodete, teenuste ja hoonete ostmiseks sõlmitavate lepingute suhtes, mille väärtus on võrdne direktiivi 2004/18/EÜ artiklis 7 sätestatud piirmääradega või nendest suurem.

2. Lõikes 1 osutatud kohustust kohaldatakse relvajõudude lepingute suhtes vaid sellises ulatuses, mis ei ole mingil viisil vastuolus relvajõudude tegevuse olemuse ja põhieesmärgiga. Nimetatud kohustust ei kohaldata kaitseotstarbelise varustuse hankelepingute suhtes, mis on määratletud Euroopa Parlamendi ja nõukogu 13. juuli 2009. aasta direktiivis 2009/81/EÜ, millega kooskõlastatakse teatavate kaitse- ja julgeolekuvaldkonnas ostjate poolt sõlmitavate ehitustööde ning asjade ja teenuste riigihankelepingute sõlmimise kord⁽¹⁾.

3. Liikmesriigid julgustavad avaliku sektori asutusi, sealhulgas piirkondliku ja kohaliku tasandi asutusi, järgima keskvalitsuse eeskju ja ostma üksnes suure energiatõhususega tooteid, teenuseid ja hooneid, võttes nõuetekohaselt arvesse nende vastavat pädevust ja halduskorraldust. Liikmesriigid julgustavad avaliku sektori asutusi teenuste hangete korraldamisel hindama, kas on võimalik sõlmida pikaajalist energiatõhusust andvaid lepinguid, mille tulemusena saavutatakse pikaajaline energiasääst.

4. Ilma et see piiraks lõike 1 kohaldamist, võib liikmesriik direktiivi 2010/30/EL alusel vastu võetud delegeeritud õigusaktiga tervikuna hõlmatud toodete paketi ostmise puhuks ette näha, et paketi energiatõhusus kokku on prioriteetsem kui paketi üksikute toodete energiatõhusus, ostes toodete paketi, mis vastab kõrgeima energiatõhususklassi kriteeriumile.

⁽¹⁾ ELT L 216, 20.8.2009, lk 76.

Artikkel 7

Energiatõhususkohustuste süsteem

1. Iga liikmesriik rajab energiatõhususkohustuste süsteemi. Selle süsteemiga tagatakse, et iga liikmesriigi territooriumil tegutsevad ning lõike 4 kohaselt määratletud kohustatud energiatarnijad ja/või energia jaemüügi ettevõtjad saavutavad kumulatiivse lõpptarbimise energiasäästu eesmärgi 31. detsembriks 2020, ilma et see piiraks lõike 2 kohaldamist.

See eesmärk on vähemalt samaväärne igal aastal alates 1. jaanuarist 2014 kuni 31. detsembrini 2020 uue säästu saavutamiseks 1,5 % ulatuses aastast energiamüügist lõpptarbijatele, pidades silmas kõigi energiatarnijate või kõigi energia jaemüügi ettevõtjate müügi mahtu, arvestatuna viimase kolmeaastase perioodi põhjal enne 1. jaanuari 2013. Transpordis kasutatava energia müügi mahu võib sellest arvutusest osaliselt või täielikult välja jätta.

Liikmesriigid otsustavad, kuidas teises lõigus osutatud uute säästude arvestus on jaotatud kõnealuse ajavahemiku peale.

2. Ilma et see piiraks lõike 3 kohaldamist, võib iga liikmesriik:

- a) teha lõike 1 teises lõigus nõutud arvutuse, kasutades 1 % väärtust 2014. ja 2015. aastal, 1,25 % väärtust 2016. ja 2017. aastal ning 1,5 % väärtust 2018., 2019. ja 2020. aastal;
- b) jätta arvutusest välja täielikult või osaliselt selle energia müügi mahu, mida kasutatakse direktiivi 2003/87/EÜ I lisas loetletud tegevusaladel;
- c) lubada arvata lõikes 1 nõutud energiasäästu kogusest maha energiasääst, mis on saavutatud energia muundamise, jaotuse ja ülekande sektorites, sealhulgas töhusa kaugkütte ja -jahutuse infrastruktuuris, artikli 14 lõikes 4, artikli 14 lõike 5 punktis b, artikli 15 lõigetes 1–6 ning artikli 52 lõikes 9 sätestatud nõuete rakendamise tulemusena, ja
- d) arvata lõikes 1 osutatud energiasäästu kogusest maha energiasääst, mis tuleneb üksikmeetmetest, mida on rakendatud alates 31. detsembrist 2008 ja mis avaldavad jätkuvalt mõju 2020. aastal ning mida on võimalik mõõta ja kontrollida.

3. Lõike 2 kohaldamise tõttu ei vähene lõikes 1 osutatud energiasäästu kogus üle 25 %. Liikmesriigid, kes kohaldavad lõiget 2, teavitavad sellest asjaolust komisjoni hiljemalt 5. juuniks 2014, teatades samuti lõikes 2 loetletud kohaldatavad elemendid ja esitades arvutuse, millest nähtub nende mõju lõikes 1 osutatud energiasäästu kogusele.

▼B

4. Ilma et see piiraks kumulatiivse lõpptarbimise energiasäästu eesmärgi arvutamist vastavalt lõike 1 esimesele lõigule, määrab iga liikmesriik lõike 1 esimese lõigu tähenduses objektiivsete ja mittediskrimineerivate kriteeriumide alusel kohustatud isikud energiatarnijate ja/või energia jaemüügi ettevõtjate hulgast, kes tegutsevad tema territooriumil, ja võib lisada tema territooriumil tegutsevad transpordikütuse tarnijad või transpordikütuse jaemüüjad. Kohustuse täitmiseks vajaliku energiasäästu koguse saavutavad kohustatud isikud lõpptarbijate hulgast, kelle määrab vajaduse korral liikmesriik, lõike 1 kohasest arvutusest sõltumatult, või kui liikmesriik nii otsustab, siis muudel lõike 7 punktis b kirjeldatud isikutel tekkiva sertifitseeritud säästu kaudu.

5. Liikmesriigid väljendavad igalt kohustatud isikult nõutava energiasäästu koguse kas energia lõpptarbimise või primaarenergia tarbimise kaudu. Nõutava energiasäästukoguse väljendamiseks valitud meetodit kasutatakse ka kohustatud isikute teatatud säästu arvutamiseks. Kasutatakse IV lisas osutatud ümberarvustegureid.

6. Liikmesriigid tagavad, et käesoleva artikli lõigete 1, 2 ja 9 ning artikli 20 lõike 6 kohaldamisest tulenev sääst arvutatakse kooskõlas V lisa punktidega 1 ja 2. Nad loovad mõõtmis- ja kontrollisüsteemid, millega kontrollitakse vähemalt statistiliselt olulist osa ja representatiivset valimit kohustatud isikute poolt kasutusele võetud energiatõhususe parandamise meetmetest. Seda mõõtmist ja kontrollimist tehakse kohustatud isikutest sõltumatult.

7. Energiatõhususkohustuste süsteemis võivad liikmesriigid:

- a) lisada määratavatele säästukohustustele sotsiaalse eesmärgiga nõudeid, näiteks nõuda prioriteedina osa energiatõhususe meetmete rakendamist kütteostuvõimetutes kodumajapidamistes või sotsiaalmajades;
- b) lubada kohustatud isikutel arvestada oma kohustuste täitmisena energiateenuseosutaja või muu kolmanda isiku poolt saavutatud sertifitseeritud energiasäästu, sealhulgas kui kohustatud isikud edendavad meetmeid muude riigi poolt heaks kiidetud asutuste või avaliku sektori asutuste kaudu, mis võivad hõlmata või mitte hõlmata ametlike partnerlusi ja mida võib kombineerida muude rahastamisallikatega. Kui liikmesriigid seda lubavad, tagavad nad, et kehtib selge, läbipaistev ja kõikidele turuosalistele avatud ja sertifitseerimiskulude minimeerimist taotlev heakskiitmise menetlus;
- c) lubada kohustatud isikutel arvestada kõnealusel aastal saavutatud säästu nii, nagu oleks see saavutatud mis tahes eelmise nelja või järgmise kolme aasta jooksul.

8. Liikmesriigid avaldavad kord aastas kõikide kohustatud isikute või kohustatud isiku iga alakategooria saavutatud energiasäästu ja koguenergiesäästu süsteemis.

▼B

Liikmesriigid tagavad, et kohustatud isikud annavad taotluse korral järgmist teavet:

- a) agregeeritud statistiline teave nende lõpptarbijate kohta (kus on määratud olulised muudatused võrreldes varem esitatud teabega) ja
- b) ajakohane teave lõpptarbijate tarbimise kohta, sealhulgas vajaduse korral koormusprofiilid, tarbijate segmendid ja tarbijate geograafiline asukoht, kusjuures tuleb hoida eraelulise teabe või tundliku äriteabe puutumatus ja konfidentsiaalsust vastavalt kohaldatavale liidu õigusele.

Nimetatud taotlust võib esitada vaid korra aastas.

9. Alternatiivina lõike 1 kohasele energiatõhususe kohustuse sisseseadmise kavale võivad liikmesriigid valida võimaluse võtta muid poliitikameetmeid lõpptarbijate seas energiasäästu saavutamiseks, tingimusel et kõnealused poliitikameetmed täidavad lõigetes 10 ja 11 sätestatud kriteeriume. Selliste meetmetega saavutatud uus aastane energiasäästu kogus on samaväärne lõigetes 1, 2 ja 3 nõutud uue energiasäästu kogusega. Tingimusel et samaväärsus säilib, võivad liikmesriigid kombineerida kohustuste süsteeme alternatiivsete poliitikameetmetega, sealhulgas riiklike energiatõhususe programmidega.

Esimeses lõigus viidatud poliitikameetmed võivad sisaldada järgmisi poliitikameetmeid või nende kombinatsioone, kuid ei pea nendega piirduma:

- a) energia- või CO₂-maksud, millel on energia lõpptarbimist vähendav mõju;
- b) rahastamiskavad ja -instrumendid või fiskaalstiimulid, mis viivad energiatõhusa tehnoloogia või energiatõhusate meetodite rakendamiseni ja millel on energia lõpptarbimist vähendav mõju;
- c) regulatsioonid või vabatahtlikud kokkulepped, mis viivad energiatõhusa tehnoloogia või energiatõhusate meetodite rakendamiseni ja millel on energia lõpptarbimist vähendav mõju;
- d) standardid ja normid, mille eesmärk on parandada toodete ja teenuste, sealhulgas hoonete ja sõidukite energiatõhusust, välja arvatud siis, kui need on kohustuslikud ja liikmesriikides liidu õiguse alusel kohaldatavad;
- e) energiamärgistuse süsteemid, välja arvatud need, mis on kohustuslikud ja liikmesriikides liidu õiguse alusel kohaldatavad;
- f) koolitus ja haridus, sealhulgas energiaalase nõustamise programmid, mis viivad energiatõhusa tehnoloogia või energiatõhusate meetodite rakendamiseni ja millel on energia lõpptarbimist vähendav mõju.

▼B

Liikmesriigid teatavad komisjonile hiljemalt 5. detsembriks 2013 poliitikameetmed, mida neil on kavas võtta esimese lõigu ja artikli 20 lõike 6 kohaldamiseks, järgides V lisa punktis 4 sätestatud raamistikku, ning kirjeldavad, kuidas nad nõutud säästu koguse saavutavad. Teises lõigus ja artikli 20 lõikes 6 osutatud poliitikameetmete puhul kirjeldatakse teates, kuidas lõikes 10 sätestatud kriteeriume täidetakse. Muude poliitikameetmete puhul kui need, millele osutatakse teises lõigus või artikli 20 lõikes 6, selgitavad liikmesriigid, kuidas saavutatakse säästu, jälgimise ja kontrolli samaväärne tase. Komisjon võib soovitada muudatusi kolme kuu jooksul pärast teatamist.

10. Ilma et see piiraks lõike 11 kohaldamist, on lõike 9 teise lõigu ja artikli 20 lõike 6 kohaselt võetavate poliitikameetmete kriteeriumid järgmised:

- a) poliitikameetmetega nähakse ette vähemalt kaks vaheperioodi 31. detsembriks 2020 ja need viivad lõikes 1 sätestatud eesmärgi taseme saavutamiseni;
- b) iga volitatud isiku, osaleva isiku või avaliku sektori rakendusasutuse (kes iganes neist on asjakohane) vastutus on määratletud;
- c) energiasääst, mis tuleb saavutada, on kindlaks määratud läbipaistval viisil;
- d) nõutud energiasäästu kogust või säästu kogust, mis tuleb saavutada poliitikameetmega, väljendatakse energia lõpptarbimise või primaarenergia tarbimise kaudu, kasutades IV lisas sätestatud ümberarvutus-egureid;
- e) energiasäästu arvutatakse V lisa punktides 1 ja 2 toodud meetodeid ja põhimõtteid kasutades;
- f) energiasäästu arvutatakse V lisa punktis 3 toodud meetodeid ja põhimõtteid kasutades;
- g) välja arvatud juhul, kui see ei ole teostatav, esitavad osalevad isikud aastaaruande saavutatud energiasäästu kohta ja teevad selle üldsusele kättesaadavaks;
- h) kui edusammud ei ole rahuldavad, on tagatud tulemuste jälgimine ja ette nähtud asjakohased meetmed;
- i) loodud on kontrollisüsteem, mis hõlmab ka energiatõhususe parandamise meetmete statistiliselt olulise osa sõltumatut kontrollimist, ja
- j) andmed aastaste energiasäästu suundumuste kohta avaldatakse igal aastal.

11. Liikmesriigid tagavad, et lõike 9 teise lõigu punktis a osutatud maksud vastavad lõike 10 punktides a, b, c, d, f, h ja j loetletud kriteeriumidele.

Liikmesriigid tagavad, et lõike 9 teise lõigu punktis c osutatud regulatsioonid ja vabatahtlikud kokkulepped vastavad lõike 10 punktides a, b, c, d, e, g, h, i ja j loetletud kriteeriumidele.

▼B

Liikmesriigid tagavad, et lõike 9 teises lõigus osutatud muud poliitikameetmed ja artikli 20 lõikes 6 osutatud riiklikud energiatõhususe fondid vastavad lõike 10 punktides a, b, c, d, e, h, i ja j loetletud kriteeriumidele.

12. Liikmesriigid tagavad, et juhul kui poliitikameetmete või üksikmeetmete mõju kattub, ei arvestata energiasäästu kaks korda.

*Artikkel 8***Energiaauditid ja energiajuhtimissüsteemid**

1. Liikmesriigid soodustavad selliste energiaauditite kättesaadavust kõikidele lõpptarbijatele, mis on kvaliteetsed ja kulutõhusad ning

- a) mida teevad sõltumatult kvalifitseeritud ja/või akrediteeritud eksperdid vastavalt kvalifitseerimiskriteeriumidele või
- b) mida rakendavad ja mille üle teostavad järelevalvet siseriiklike õigusaktide kohaselt sõltumatud asutused.

Esimeses lõigus osutatud energiaaudititeid võivad teha asutusesisesed eksperdid või energiaaudiitorid, tingimusel et asjaomane liikmesriik on kehtestanud süsteemi, millega tagatakse nende töö kvaliteet ja kontrollitakse seda, sealhulgas vajaduse korral süsteemi, mille kohaselt valitakse igal aastal juhuslikult vähemalt statistiliselt oluline osa kõikidest nende poolt tehtud energiaaudititest.

Energiaauditite ja energiajuhtimissüsteemide kvaliteedi tagamise nimel kehtestavad liikmesriigid läbipaistvad ja mittediskrimineerivad energiaauditite miinimumkriteeriumid, tuginedes VI lisale.

Energiaauditid ei sisalda tingimusi, mis ei lase audititulemusi edastada mis tahes kvalifitseeritud/akrediteeritud energiateenuseosutajale, tingimusel et tarbija sellele vastu ei ole.

2. Liikmesriigid töötavad välja programmid selleks, et julgustada väikeseid ja keskmise suurusega ettevõtjaid läbi viima energiaauditite ning sellele järgnevat auditite soovitusete elluviimist.

Ilma et see piiraks ELi riigiabiõigust ning läbipaistvatele ja mittediskrimineerivatele kriteeriumidele tuginedes võivad liikmesriigid luua tugisüsteemid VKEdele, sealhulgas kui nad on sõlminud vabatahtlikud kokkulepped, selleks et katta energiaauditite ja nende käigus tehtud kulutõhusate soovitusete rakendamise kulud, juhul kui rakendatakse kavandatud meetmeid.

Liikmesriigid juhivad väikeste ja keskmise suurusega ettevõtjate tähelepanu – kaasa arvates nende vastavate vahendavate esindusorganisatsioonide kaudu – konkreetsetele näidetele, kuidas energiajuhtimissüsteem võiks soodustada nende äritegevust. Komisjon abistab liikmesriike, toetades selle valdkonna parimate tavade vahetamist.

▼B

3. Samuti töötavad liikmesriigid välja programmid selleks, et suurendada asjakohase nõustamisteenuse kaudu kodumajapidamiste teadlikkust selliste auditite kasu kohta.

Liikmesriigid julgustavad energiaaudiitorite kvalifitseerimiseks vajalike koolitusprogrammide korraldamist, et oleks piisavalt eksperte.

4. Liikmesriigid tagavad, et ettevõtetes, mis ei ole VKEd, tehakse energiaaudit, mida sõltumatult ja kulutõhusalt viivad läbi kvalifitseeritud ja/või akrediteeritud eksperdid või mida teevad ja mille üle teostavad järelevalvet siseriiklike õigusaktide kohaselt sõltumatud asutused hiljemalt 5. detsembriks 2015 ning vähemalt iga nelja aasta tagant viimase energiaauditi kuupäevast arvates.

5. Energiaaudit loetakse vastavaks lõike 4 nõuetele, kui see viiakse sõltumatult läbi miinimumkriteeriumide põhjal, mis põhinevad VI lisal, ning mida rakendatakse sidusrühmade organisatsioonide ja määratud asutuse vahelise vabatahtliku kokkuleppe alusel ning mille üle teostab järelevalvet asjaomane liikmesriik või muud asutused, kellele pädevad asutused on delegeerinud asjakohase ülesande, või komisjon.

Energiateenuseid pakkuvate turuosaliste juurdepääs põhineb läbipaistvatel ja mittediskrimineerivatel kriteeriumidel.

6. Ettevõtjad, kes ei ole VKEd ja kes rakendavad sõltumatu asutuse poolt vastavalt asjakohastele Euroopa või rahvusvahelistele standarditele sertifitseeritud energia- või keskkonnajuhtimissüsteemi, vabastatakse lõike 4 nõuetest, tingimusel et liikmesriigid tagavad, et asjaomane juhtimissüsteem hõlmab energiaauditi tegemist miinimumkriteeriumide põhjal, mis põhinevad VI lisal.

7. Energiaauditid võivad olla eraldiseisvad või moodustada osa suuremast keskkonnaauditist. Liikmesriigid võivad nõuda, et olemasoleva või kavandatud kaugkütte- või kaugjahutusvõrguga ühendamise tehnilise ja majandusliku teostatavuse hindamine oleks energiaauditi osa.

Ilma et see piiraks liidu riigiabiõigust, võivad liikmesriigid rakendada stiimuli- ja toetuskavasid energiaauditite käigus tehtud soovitude ja samalaadsete meetmete elluviimiseks.

*Artikkel 9***Mõõtmine**

1. Niivõrd kui see on tehniliselt võimalik, rahaliselt mõistlik ning potentsiaalse energiasäästuga seoses proportsionaalne, tagavad liikmesriigid, et elektri, maagaasi, kaugkütte, kaugjahutuse ja sooja tarbevee lõpptarbijad on varustatud konkurentsivõimelise hinnaga individuaalsete arvestitega, mis kajastavad täpselt lõpptarbija tegelikku energiatarbimist ning annavad teavet tegeliku tarbimisaja kohta.

▼B

Sellised konkurentsivõimelise hinnaga individuaalsed arvestid võetakse kasutusele alati kui:

- a) olemasolev arvesti välja vahetatakse, välja arvatud juhul, kui see ei ole tehniliselt võimalik või kulutõhus, pidades silmas hinnangulist potentsiaalset säästu pikas perspektiivis;
- b) uus hoone ühendatakse võrku või kui hoonet renoveeritakse põhjalikult, nagu on määratletud direktiivis 2010/31/EL.

2. Kui liikmesriigid rakendavad arukaid arvestisüsteeme ja võtavad kasutusele arukad arvestid maagaasi ja/või elektrienergia tarbimise mõõtmiseks kooskõlas direktiividega 2009/72/EÜ ja 2009/73/EÜ:

- a) tagavad nad, et arvestisüsteemid annavad lõpptarbijatele teavet tegeliku tarbimisaja kohta ning et arvestite miinimumfunktsioonide määramisel ja turuosalistele kohustuste kehtestamisel võetakse täielikult arvesse energiatõhususe eesmärgi ja lõpptarbijate kasu;
- b) tagavad nad arukate arvestite ja andmete edastamise turvalisuse ning lõpptarbijate privaatsuse kooskõlas asjakohaste andmekaitset ja eraelu puutumatust käsitlevate liidu õigusaktidega;
- c) elektrienergia puhul ja lõpptarbija taotlusel kohustavad nad arvestite käitajaid tagama, et arvesti suudab või arvestid suudavad arvestada lõpptarbija ruumidest võrku lastud elektrit;
- d) tagavad nad, et lõpptarbija taotlusel tehakse mõõtmisandmed tema elektri sisse- ja väljavoolu kohta kättesaadavaks talle või tema nimel tegutsevale kolmandale isikule kergesti mõistetavas vormis, mida ta saab kasutada tehingute võrdsel alusel võrdlemiseks;
- e) nõuavad nad, et tarbijatele antakse arukate arvestite paigaldamisel asjakohast nõu ja teavet, eriti nende kõikide võimaluste kohta seoses näitude lugemise ning energiatarbimise jälgimisega.

3. Kui hoone saab kütte ja jahutuse või sooja vee kaugküttevõrgust või mitut hoonet teenindavast kesksest allikast, paigaldatakse soojus- või soojaveearvesti soojusvaheti või tarnimiskoha juurde.

Korterimajades ja mitmeotstarbelistes hoonetes, kus on keskne kütte-/jahutusallikas või mida varustatakse kaugküttevõrgust või mitut hoonet teenindavast kesksest allikast, paigaldatakse 31. detsembriks 2016 ka individuaalsed tarbimisarvestid, et mõõta kütte või jahutuse või sooja vee tarbimist igas üksuses, kui see on tehniliselt teostatav ja kulutõhus. Kui individuaalsete arvestite kasutamine kütte mõõtmiseks ei ole tehniliselt teostatav või kulutõhus, kasutatakse igal radiaatoril soojatarbimise

▼B

mõõtmiseks individuaalseid küttekulujaotureid, välja arvatud siis, kui kõnealune liikmesriik näitab, et selliste küttekulujaoturite paigaldamine ei oleks kulutõhus. Sellistel juhtudel võib kaaluda alternatiivseid kulutõhusaid soojatarbimise mõõtmise meetodeid.

Kortermajade puhul, mida varustatakse kaugkütte või -jahutuse süsteemist või oma selliste majade ühisest kütte- või jahutussüsteemist, võivad liikmesriigid kehtestada individuaalse tarbimise arvestuse läbipaistvuse ja täpsuse tagamiseks läbipaistvad eeskirjad, mis käsitlevad sooja- või soojaveetarbimise kulude jaotamist sellistes hoonetes. Kui see on asjakohane, hõlmavad nimetatud eeskirjad juhiseid sooja- ja/või soojaveetarbimise kulude jaotamise viisi kohta järgmiselt:

- a) soe vesi majapidamisotstarbeks;
- b) hoonest kiirgav soojus ja ühispindade kütmiseks kasutatav soojus (kui trepikodades ja koridorides on radiaatorid);
- c) korterite küte.

*Artikkel 10***Arvetel esitatav teave**

1. Kui lõpptarbijatel ei ole direktiivides 2009/72/EÜ ja 2009/73/EÜ osutatud arukaid arvesteid, tagavad liikmesriigid hiljemalt 31. detsembriks 2014, et kõigis käesoleva direktiiviga hõlmatud sektorites, sealhulgas energiatarbijad, jaotusvõrguettevõtjad ja energia jaemüügi ettevõtjad, esitatakse arvetel täpne ja tegelikul tarbimisel põhinev teave vastavalt VII lisa punktile 1.1, kui see on tehniliselt võimalik ja majanduslikult põhjendatud.

Selle kohustuse võib täita näitude regulaarse iselugemise süsteemi abil, mille puhul lõpptarbijad teatavad oma arvesti näidud energiatarbijale. Ainult siis, kui lõpptarbijal ei ole teatanud arvesti näitusid teatava arveperioodi kohta, esitatakse arve hinnangulise tarbimise või ühtse määra alusel.

2. Vastavalt direktiividele 2009/72/EÜ ja 2009/73/EÜ paigaldatud arvestid võimaldavad esitada arvetel tegelikul tarbimisel põhinevat täpset teavet. Liikmesriigid tagavad, et lõpptarbijatel on kerge juurdepääs täiendavale teabele varasema tarbimise kohta, mida nad saavad üksikasjalikult kontrollida.

Varasemat tarbimist käsitlev täiendav teave sisaldab:

- a) kumulatiivseid andmeid vähemalt eelneva kolme aasta kohta või perioodi kohta alates varustuslepingu algusest, kui see on lühem. Andmed on vastavuses ajavahemikega, mille kohta on arvete esitamisega seotud teavet sagedasti koostatud;

▼B

- b) üksikasjalikke andmeid kasutamise aja järgi mis tahes päeva, nädala, kuu ja aasta kohta. Nimetatud teave tehakse lõpptarbijale kättesaadavaks interneti või arvesti liidese kaudu vähemalt eelneva 24 kuu kohta või perioodi kohta alates varustuslepingu algusest, kui see on lühem.
3. Olenemata sellest, kas arukad arvestid on paigaldatud või mitte, teevad liikmesriigid järgmist:
- a) nõuavad, et lõpptarbija soovi korral tehakse teave lõpptarbijate energiaarvete ja varasema tarbimise kohta kättesaadavaks lõpptarbija poolt määratud energiateenuseosutajale selles ulatuses, millises see teave on kättesaadav;
- b) tagavad, et lõpptarbijad saavad valida võimaluse saada arvetel esitatavat teavet ja arveid elektrooniliselt ning et nad saavad soovi korral selge ja arusaadava selgituse selle kohta, kuidas nende arve koostati, eelkõige juhul, kui arved ei põhine tegelikul tarbimisel;
- c) tagavad, et vastavalt VII lisale tehakse koos arvega kättesaadavaks asjakohane teave, mille abil lõpptarbijad saavad tervikliku ülevaate jooksvatest energiakuludest;
- d) võivad sätestada, et lõpptarbija soovi korral ei käsitleta nendel arvetel esitatavat teavet maksetaotlusena. Sellistel juhtudel tagavad liikmesriigid, et energiaallikate tarnijad pakuvad paindlikku korraldust tegelike maksete jaoks;
- e) nõuavad, et tarbijatele esitatakse nende nõudmisel energiakulusid käsitlevad andmed ja hinnangud õigel ajal ja kergesti mõistetavas vormis, mida nad saavad kasutada tehingute võrdsel alusel võrdlemiseks.

*Artikkel 11***Mõõtmisandmete ja arvetel esitatavale teabele juurdepääsu kulu**

1. Liikmesriigid tagavad, et lõpptarbijad saavad kõik oma arved ja arvetel esitatava teabe energia tarbimise kohta tasuta ning et lõpptarbijad pääsevad samuti ligi oma tarbimisandmetele asjakohasel viisil ja tasuta.
2. Ilma et see piiraks lõike 1 kohaldamist, jaotatakse kortermajades ja mitmeotstarbelistes hoonetes kütte ja jahutuse individuaalse tarbimise eest arvetel esitatava teabe koostamise kulud artikli 9 lõike 3 kohaselt kasumit mittetaotleval viisil. Kulud, mis tulenevad sellest, et nimetatud ülesanne antakse kolmandale isikule, nagu teenuseosutajale või kohaliku energiataarnijale, ja mis hõlmavad tegeliku individuaalse tarbimise mõõtmist, jaotamist ja arvestamist sellistes hoonetes, võib edasi kanda lõpptarbijatele niivõrd, kui need kulud on põhjendatud.

▼B*Artikkel 12***Tarbijate teavitamise ja kaasamise programm**

1. Liikmesriigid võtavad vajalikud meetmed, mille eesmärk on edendada ja hõlbustada väiketarbijate, sealhulgas kodutarbijate tõhusat energia kasutamist. Need meetmed võivad olla osa riiklikust strateegiast.
2. Lõike 1 kohaldamise eesmärgil hõlmavad need meetmed vähemalt ühte punktis a või b nimetatud elementidest:
  - a) eri vahendid ja poliitika käitumisharjumuste muutmiseks, sealhulgas näiteks:
    - i) fiskaalstiimulid;
    - ii) juurdepääs rahastamisele, toetustele ja subsiidiumidele;
    - iii) teavitamine;
    - iv) näidisprojektid;
    - v) tegevus töökohal;
  - b) võimalused ja vahendid tarbijate ja tarbijaorganisatsioonide kaasamiseks võimalikul üleminekul arukate arvestite kasutamisele, teavitades
    - i) kulutõhusast ja hõlpsasti saavutatavast energiakasutuse muutusest;
    - ii) energiatõhususe meetmetest.

*Artikkel 13***Karistused**

Liikmesriigid kehtestavad eeskirjad, milles käsitletakse karistusi artiklite 7–11 ja artikli 18 lõike 3 alusel vastu võetud siseriiklike sätete rikkumise eest, ning võtavad vajalikud meetmed, et tagada kõnealuste eeskirjade rakendamine. Karistused peavad olema tõhusad, proportsionaalsed ja hoiatavad. Liikmesriigid teevad need sätted komisjonile teatavaks hiljemalt 5. juuniks 2014 ja teatavad talle viivitamata kõikidest nende hilisematest muudatustest.

III PEATÜKK

ENERGIATARNIMISE TÕHUSUS*Artikkel 14***Kütte ja jahutuse tõhususe edendamine**

1. Tõhusa koostootmise ja tõhusa kaugkütte ja -jahutuse kohaldamise võimaluste kohta viivad liikmesriigid 31. detsembriks 2015 läbi põhjaliku hindamise, mis sisaldab VIII lisas sätestatud teavet, ja teatavad sellest komisjonile. Kui nad on samaväärselt hindamise juba teinud, teavitavad nad sellest komisjoni.

▼B

Põhjaliku hindamise käigus võetakse täielikult arvesse direktiivi 2004/8/EÜ põhjal koostatud riikide tõhusa koostootmise potentsiaali analüüsi tulemusi.

Komisjoni taotlusel ajakohastatakse hindamist ja sellest teatatakse komisjonile iga viie aasta tagant. Komisjon teeb sellise taotluse vähemalt aasta enne tähtaega.

2. Liikmesriigid võtavad vastu poliitika, mis soodustab tõhusate kütte- ja jahutussüsteemide, eelkõige tõhusat koostootmist kasutavate süsteemide kasutamise võimaluste nõuetekohast arvessevõtmist kohalikul ja piirkondlikul tasandil. Arvesse võetakse võimalusi arendada kohalikke ja piirkondlikke soojusturge.

3. Lõikes 1 osutatud hindamise eesmärgil teevad liikmesriigid oma territooriumi hõlmava kulude-tulude analüüsi vastavalt IX lisa 1. osale, võttes aluseks kliimatingimused, majandusliku teostatavuse ja tehnilise sobivuse. Kulude-tulude analüüs võimaldab teha kindlaks kõige ressursi- ja kulutõhusamad lahendused kütte- ja jahutusvajaduste täitmiseks. Nimetatud kulude-tulude analüüs võib olla osa Euroopa Parlamendi ja nõukogu 27. juuni 2001. aasta direktiivi 2001/42/EÜ (teatavate kavade ja programmide keskkonnamõju hindamise kohta) ⁽¹⁾ kohasest keskkonnanahindamisest.

4. Kui lõikes 1 osutatud hindamiste ja lõikes 3 osutatud analüüside käigus tehakse kindlaks, et on võimalik kohaldada tõhusat koostootmist ja/või tõhusat kaugkütet ja -jahutust, mille tulud ületavad kulusid, võtavad liikmesriigid piisavad meetmed tõhusa kaugkütte ja -jahutuse infrastruktuuri väljaarendamiseks ja/või selleks, et hõlmata tõhusa koostootmise arendamist ning heitsoojusest ja taastuvatest energiaallikatest saadava soojus- ja jahutusenergia kasutamist kooskõlas lõigetega 1, 5 ja 7.

Kui lõikes 1 osutatud hindamise ja lõikes 3 osutatud analüüsi käigus ei tehta kindlaks võimalust, mille puhul tulud ületavad kulusid, sealhulgas lõikes 5 osutatud kulude-tulude analüüsi tegemisega seotud halduskulusid, võib asjaomane liikmesriik käitised selles lõikes sätestatud kohustustest vabastada.

5. Liikmesriigid tagavad, et tehakse kulude-tulude analüüs vastavalt IX lisa 2. osale, kui pärast 5. juunit 2014:

- a) kavandatakse uut soojuselektrijaama, mille summaarne nimisoojusvõimsus ületab 20 MW, et hinnata käitise kui tõhusa koostootmisjaama toimimise kulusid ja tulusid;
- b) oluliselt remonditakse olemasolevat soojuselektrijaama, mille summaarne nimisoojusvõimsus ületab 20 MW, et hinnata käitise tõhusaks koostootmisjaamaks muutmise kulusid ja tulusid;

⁽¹⁾ EÜT L 197, 21.7.2001, lk 30.

▼B

- c) kavandatakse või oluliselt remonditakse üle 20 MW summaarse nimisoojusvõimsusega ja kasulikul temperatuuril heitsoojust tootvat tööstuskäitist, et hinnata kulusid ja tulusid, mis kaasnevad majanduslikult põhjendatud nõudluse rahuldamiseks heitsoojuse kasutamise, kaasa arvatud koostootmise teel, ja selle käitise ühendamisega kaugkütte- ja -jahutusvõrku;
- d) kavandatakse uut kaugkütte- ja -jahutusvõrku või uut 20 MW ületava summaarse nimisoojusvõimsusega elektriijaama olemasolevas kaugkütte- ja -jahutusvõrgus või remonditakse oluliselt sellist olemasolevat jaama, et hinnata lähedal asuvate tööstuskäitiste heitsoojuse kasutamise kulusid ja tulusid.

Seadmete paigaldamist, et koguda põletuskäitises tekkivat CO₂ eesmärgiga see geoloogiliselt säilitada, nagu on ette nähtud direktiivis 2009/31/EÜ, ei loeta remondiks käesoleva lõike punktide b, c ja d mõistes.

Liikmesriigid võivad nõuda, et punktides c ja d osutatud kulude-tulude analüüs tehakse koostöös kaugkütte- ja -jahutusvõrkude toimimise eest vastutavate ettevõtjatega.

6. Liikmesriigid võivad lõike 5 kohaldamisalast välja jätta

- a) need tiptunni- ja varuelektriijaamad, mis on kavandatud töötama alla 1 500 töötunni aastas viie aasta libiseva keskmisena, võttes aluseks liikmesriikide kehtestatud kontrollimenetluse, millega tagatakse, et see erandi tegemise kriteerium on täidetud;
- b) tuumaenergiakäitised;
- c) käitised, mis peavad asuma direktiivi 2009/31/EÜ alusel loa saanud geoloogilise säilitamise koha lähedal.

Liikmesriigid võivad ka sätestada künnised, mida väljendatakse kättesaadava kasuliku heitsoojuse kogusena, nõudlusena kütte järele või kaugusena tööstuskäitiste ja kaugküttevõrkude vahel, et jätta käitisi lõike 5 punktide c ja d kohaldamisalast välja.

Liikmesriigid teevad käesoleva lõike alusel vastu võetud erandid komisjonile teatavaks 31. detsembriks 2013 ja pärast seda teatavad nad komisjonile kõikidest edaspidi eranditesse tehtavatest muudatustest.

7. Liikmesriigid võtavad vastu direktiivi 2009/72/EÜ artikli 7 kohased loakriteeriumid või samaväärsed loakriteeriumid, et

- a) võtta arvesse lõikes 1 osutatud põhjaliku hindamise tulemust;

▼B

b) tagada lõikes 5 osutatud nõuete täitmine ja

c) võtta arvesse lõikes 5 osutatud kulude-tulude analüüsi tulemust.

8. Liikmesriigid võivad teha erandi individuaalsete käitiste suhtes, et neilt ei nõutaks lõikes 7 osutatud loakriteeriumide alusel selliste valikute rakendamist, mille puhul tulud ületavad kulusid, kui selleks on mõjuvad põhjused, mis tulenevad seadusest, omandiõigusest või rahastusest. Nendel juhtudel esitab asjaomane liikmesriik komisjonile põhjendatud teatise otsuse kohta kolme kuu jooksul alates otsuse tegemise kuupäevast.

9. Käesoleva artikli lõikeid 5, 6, 7 ja 8 kohaldatakse direktiiviga 2010/75/EL hõlmatud käitiste suhtes, ilma et see piiraks selle direktiivi nõudeid.

10. II lisa punktis f osutatud tõhususe ühtlustatud kontrollväärtuste põhjal tagavad liikmesriigid tõhusa koostootmisega toodetud elektrienergia päritolutagatise esitamise vastavalt objektiivsetele, läbipaistvatele ja mittediskrimineerivatele kriteeriumidele, mille iga liikmesriik on sätestanud. Nad tagavad, et nimetatud päritolutagatis vastab nõuetele ja sisaldab vähemalt teavet, mis on täpsustatud X lisas. Liikmesriigid tunnustavad vastastikku päritolutagatise ja loevad neid eranditult käesolevas lõikes osutatud teabe tõenduseks. Päritolutagatise kui tõenduse tunnustamisest keeldumine, eriti kui põhjuseks on pettuse vältimine, peab rajanema objektiivsetel, läbipaistvatel ja mittediskrimineerivatel kriteeriumidel. Liikmesriik teatab komisjonile sellisest keeldumisest ja selle põhjenduse. Päritolutagatise tunnustamisest keeldumise korral võib komisjon, eelkõige arvesse võttes objektiivseid, läbipaistvaid ja mittediskrimineerivaid kriteeriume, millele kõnealune tunnustamine tugineb, võtta vastu otsuse sundida keelduvat osapoolt päritolutagatist tunnustama.

Komisjonil on vastavalt käesoleva direktiivi artiklile 23 antud delegeeritud õigusaktidega volitused vaadata läbi direktiivi 2004/8/EÜ alusel komisjoni rakendusotsusega 2011/877/EL⁽¹⁾ kehtestatud tõhususe ühtlustatud kontrollväärtused 31. detsembriks 2014.

11. Liikmesriigid tagavad, et kui koostootmisele antakse toetust, tehakse seda tõhusa koostootmisega saadava elektrienergia tootmiseks, kus heitsoojust kasutatakse tõhusalt, et saavutada primaarenergia sääst. Koostootmisele ja soojuse tootmisele kaugkütteks ning kaugküttevõrkudele antavale riiklikule toetusele kohaldatakse vajaduse korral riigiabi eeskirju.

Artikkel 15

Energia muundamine, ülekanne ja jaotus

1. Liikmesriigid tagavad, et riiklikud energeetikavaldkonda reguleerivad asutused pööravad direktiivides 2009/72/EÜ ja 2009/73/EÜ kirjeldatud ülesannete täitmisel tähelepanu energiatõhususele, kui nad teevad otsuseid gaasi- ja elektriinfrastruktuuri käitamise kohta.

⁽¹⁾ ELT L 343, 23.12.2011, lk 91.

▼B

Liikmesriigid tagavad eelkõige, et riiklikud energeetikavaldkonda reguleerivad asutused annavad võrgutariifide ja õigusnormide väljatöötamisega direktiivi 2009/72/EÜ raames ning võttes arvesse iga meetme kulusid ja tulusid, võrguettevõtjatele stiimulid, et nad muudaksid seoses arukate võrkude jätkuva kasutuselevõtuga võrgukasutajatele kättesaadavaks süsteemiteenused, mis võimaldavad energiatõhususe parandamise meetmete rakendamist.

Sellised süsteemiteenused võib kindlaks määrata võrguettevõtja ja need ei avalda kahjulikku mõju süsteemi turvalisusele.

Elektriga seoses tagavad liikmesriigid, et võrke käsitlevad õigusnormid ja võrgutariifid täidavad XI lisa kriteeriume ning võetakse arvesse määruse (EÜ) nr 714/2009 kohaselt välja töötatud juhiseid ja eeskirju.

2. Liikmesriigid tagavad 30. juuniks 2015, et

- a) viiakse läbi hindamine nende gaasi- ja elektriinfrastruktuuri energiatõhususe suurendamise võimaluste kohta, eelkõige ülekande, jaotuse, koormuse reguleerimise ja koostalitlusvõime ning energiatootmiskäitistega ühendamise alal, sealhulgas seoses energia mikrotootjate juurdepääsuvõimalustega;
- b) määratakse kindlaks konkreetsed meetmed ja investeeringud kulutõhusate energiatõhususe parandamise meetmete kasutuselevõtuks võrguinfrastruktuurides ja esitatakse nende kasutuselevõtu ajakava.

3. Liikmesriigid võivad lubada võrguenergia ülekande ja jaotamisega seoses sotsiaalse eesmärgiga süsteemi- ja tariifstruktuurikomponente eeldusel, et nende võimalik häiriv mõju ülekande- ja jaotussüsteemile on võimalikult väike ja et nimetatud komponendid ei ole sotsiaalse eesmärgi suhtes ebaproportsionaalsed.

4. Liikmesriigid tagavad selliste ülekande- ja jaotustariifides olevate stiimulite kõrvaldamise, mis kahjustavad elektrienergia tootmise, ülekande, jaotuse ja tarnimise üldist tõhusust (sealhulgas energiatõhusust) või mis võivad takistada nõudlusele reageerimist tasakaalustavatel turgudel ja kõrvalteenuste hankimisel. Liikmesriigid tagavad, et võrguettevõtjatel on stiimulid infrastruktuuri ülesehituse ja toimimise tõhususe parandamiseks ja et direktiivi 2009/72/EÜ raames võimaldavad tariifid tarnijatel suurendada tarbijate osalemist süsteemi tõhususes, mis hõlmab nõudlusele reageerimist sõltuvalt riigi oludest.

5. Ilma et see piiraks direktiivi 2009/28/EÜ artikli 16 lõike 2 kohaldamist ning võttes arvesse direktiivi 2009/72/EÜ artiklit 15 ja vajadust tagada küttega katkematu varustatus, tagavad liikmesriigid, et nende territooriumil asuvad ja elektrijaamade võrgujärjekorda seadmise eest

▼B

vastutavad ülekandevõrguettevõtjad ja jaotusvõrguettevõtjad, kes peavad täitma võrgu usaldusväärsuse ja ohutuse säilitamise nõudeid, mis põhinevad pädevate riiklike asutuste poolt määratud läbipaistvatel ja mitte-diskrimineerivatel kriteeriumidel:

- a) tagavad tõhusa koostootmisega toodetud elektri ülekandmise ja jaotuse;
- b) annavad tõhusa koostootmisega toodetud elektrile eelistatud või garanteeritud võrkupääsu;
- c) annavad elektrijaamade võrgujärjekorda seadmisel eelisjärjekorra tõhusa koostootmisega toodetud elektrile, niivõrd kui siseriikliku elektrisüsteemi ohutu toimimine seda võimaldab.

Liikmesriigid tagavad, et nende elektrisüsteemides antud erinevate juurdepääsude ja eelisõiguste järjestamist käsitlevad eeskirjad on selgelt ja üksikasjalikult kirjeldatud ning avaldatud. ► **C1** Tõhusa koostootmise jaamadele eelistatud juurdepääsu andmisel või võrgujärjekorda seadmisel võivad liikmesriigid seada taastuvenergia ja tõhusa koostootmise ning nende eri liigid tähtsuse järjekorda, tagades igal juhul, et muutlikest taastuvatest energiaallikatest saadud energiale eelisjuurdepääsu või -võrgujärjekorra andmisel ei oleks takistusi. ◀

Lisaks esimeses lõigus sätestatud kohustustele vastavad ülekandevõrguettevõtjad ja jaotusvõrguettevõtjad XII lisas sätestatud nõuetele.

Liikmesriigid võivad eelkõige lihtsustada väikekoostootmiseseadmetes ja mikrokoostootmiseseadmetes tõhusa koostootmisega toodetud elektri ühendamist võrgusüsteemi. Liikmesriigid võtavad vajaduse korral meetmeid, mille eesmärk on julgustada võrguettevõtjaid kasutusele võtma lihtsa teavitamise (nn paigalda ja teavita) menetlust mikrokoostootmiseseadmete paigaldamiseks, et lihtsustada ja lühendada menetlust lubade andmiseks üksikisikutele ja -paigaldajatele.

6. Tingimusel, et täidetakse võrgu usaldusväärsuse ja ohutuse säilitamise nõudeid, astuvad liikmesriigid vajalikud sammud tagamaks, et juhul, kui see on tõhusa koostootmisjaama töörežiimi arvestades tehniliselt ja majanduslikult teostatav, suudavad tõhusate koostootmisjaamade käitajad pakkuda ülekandevõrgu- ja jaotusvõrguettevõtjatele tasakaalustavaid teenuseid ja muid talituslikke teenuseid. Ülekandevõrgu- ja jaotusvõrguettevõtjad tagavad, et sellised teenused ostetakse läbipaistva, mittediskrimineeriva ja kontrollimisele avatud pakkumismenetlusega.

Vajaduse korral võivad liikmesriigid ülekandevõrguettevõtjatelt ja jaotusvõrguettevõtjatelt nõuda, et need soodustaksid ühendamise ja süsteemi kasutamise tasusid vähendades tõhusa koostootmise rajamist nõudlusega piirkondade lähedale.

7. Liikmesriigid võivad lubada elektritootjatel, kes toodavad elektrit tõhusas koostootmises ja soovivad võrguga ühendamist, välja kuulutada ühendamistööde pakkumismenetluse.

▼B

8. Liikmesriigid tagavad, et energeetikavaldkonda reguleerivad riiklikud asutused julgustavad nõudluspoole ressursse, näiteks nõudlusele reageerimist, osalema koos tarnimispoolega hulgi- ja jaeturul.

Sõltuvalt võrkude haldamisele omastest tehnilistest piirangutest tagavad liikmesriigid, et ülekandevõrgu- ja jaotusvõrguettevõtjad kohtlevad tasakaalustavate ja kõrvalteenustega seotud nõuete täitmisel nõudlusele reageerijaid, sealhulgas energiavahendajaid, mittediskrimineerivalt ning vastavalt nende tehnilisele suutlikkusele.

Sõltuvalt võrkude haldamisele omastest tehnilistest piirangutest soodustavad liikmesriigid nõudlusele reageerijate juurdepääsu tasakaalustavate, reserv- ja muude süsteemiteenuste turgudele ning nende osalemist nimetatud turgudel, nõudes muu hulgas, et energiavaldkonna riiklikud reguleerivad asutused või, juhul kui riiklikust reguleerivast süsteemist tulevalt on vajalik, ülekandevõrgu- ja jaotusvõrguettevõtjad määratleksid tihedas koostöös nõudluspoole teenusepakujate ja tarbijatega nendel turgudel osalemist käsitlevad tehnilised kirjeldused, tuginedes nende turgude tehnilistele nõuetele ja nõudlusele reageerimise suutlikkusele. Sellised kirjeldused hõlmavad energiavahendajate osalemist.

9. Direktiivi 2010/75/EL kohasel aruandlusel ja ilma, et see piiraks selle direktiivi artikli 9 lõike 2 kohaldamist, kaaluvad liikmesriigid energiatõhususe tasemeid käsitleva teabe esitamist käitiste puhul, mille summaarne nimisoojusvõimsus on 50 MW või enam ja mis tegelevad kütuste põletamisega, võttes arvesse asjakohast parimat võimalikku tehnikat, mis on välja töötatud kooskõlas direktiiviga 2010/75/EL ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu 15. jaanuari 2008. aasta direktiiviga 2008/1/EÜ saastuse kompleksse vältimise ja kontrolli kohta ⁽¹⁾.

Liikmesriigid võivad julgustada esimeses lõigus osutatud käitiste käitajaid parandama oma aasta keskmisi netotalitlusmäärasid.

IV PEATÜKK

HORISONTAALSED SÄTTED

*Artikkel 16***Kvalifitseerimis-, akrediteerimis- ja sertifitseerimissüsteemide kättesaadavus**

1. Kui liikmesriik leiab, et tehnilise pädevuse, objektiivsuse ja usaldusväarsuse tase riigis ei ole piisav, tagab ta, et 31. detsembriks 2014 tehakse energiateenuseosutajate, energiaauditite, energeetikajuhtide ning direktiivi 2010/31/EL artikli 2 punktis 9 määratletud energiamõjuga ehitusdetailide paigaldajate jaoks kättesaadavaks või et neile oleksid kättesaadavad sertifitseerimis- ja/või akrediteerimissüsteemid ja/või samaväärsed kvalifitseerimissüsteemid, sealhulgas vajaduse korral sobivad koolitusprogrammid.

2. Liikmesriigid tagavad, et lõikes 1 osutatud süsteemid on tarbijatele läbipaistvad, on usaldusväärsed ja aitavad kaasa riiklike energiatõhususe eesmärkide saavutamisele.

⁽¹⁾ ELT L 24, 29.1.2008, lk 8.

▼B

3. Liikmesriigid teevad avalikult kättesaadavaks lõikes 1 osutatud sertifitseerimis- ja/või akrediteerimissüsteemid või samaväärsed kvalifitseerimissüsteemid ning teevad omavahel ja komisjoniga koostööd süsteemide võrdlemise ja tunnustamise alal.

Liikmesriigid võtavad vastavalt artikli 18 lõikele 1 vajalikud meetmed selleks, et tarbijad oleksid teadlikud kvalifitseerimis- ja/või sertifitseerimissüsteemide kättesaadavusest.

*Artikkel 17***Teave ja koolitus**

1. Liikmesriigid tagavad, et teave olemasolevate energiatõhususmehhanismide ning finants- ja õigusraamistiku kohta on läbipaistev ning et seda levitatakse laialdaselt kõikidele asjasse puutuvatele turuosalistele, nagu tarbijatele, ehitajatele, arhitektidele, inseneridele, keskkonna- ja energiaauditi tegijatele ning direktiivis 2010/31/EL määratletud ehitusdetailide paigaldajatele.

Liikmesriigid julgustavad, et pankadele ja muudele finantseerimisasutustele antakse teavet võimaluste kohta, kuidas nad saaksid osaleda energiatõhususe parandamise meetmete rahastamises, sealhulgas näiteks avaliku ja erasektori partnerlusi luues.

2. Liikmesriigid loovad turul osalejatele sobivad tingimused energiatarbijatele energiatõhusust käsitleva adekvaatse ja sihipärase teabe ning nõu jagamiseks.

3. Komisjon vaatab läbi mõju, mis on tema meetmetel, mille eesmärk on toetada platvormide loomist energiatõhususe koolitusprogrammide edendamisel, millesse on kaasatud muu hulgas Euroopa sotsiaalse dialoogi organid, ja esitab vajaduse korral lisameetmeid. Komisjon julgustab Euroopa sotsiaalpartnereid energiatõhususe üle arutlema.

4. Liikmesriigid soodustavad koos sidusrühmadega, sealhulgas kohalike ja piirkondlike ametiasutustega, teavitus-, teadlikkuse parandamise ja koolitusalgatuste elluviimist, et teavitada elanikke energiatõhususe parandamise meetmetega kaasnevatest kasudest ja praktilistest üksikasjadest.

5. Komisjon julgustab liikmesriike vahetama ja levitama laialdaselt teavet parimate energiatõhususe tavade kohta.

*Artikkel 18***Energiateenused**

1. Liikmesriigid edendavad energiateenuste turgu ning väikeste ja keskmise suurusega ettevõtjate juurdepääsu sellele turule, tehes järgmist:

a) levitavad selget ja kergesti kättesaadavat teavet, mis käsitleb

▼B

- i) energiateenuslepinguid ja sätteid, mis peaksid sellistes lepingutes olema, selleks et tagada energiasääst ja lõpptarbija õigused;
  - ii) energiatõhususe teenuste projektide toetamiseks mõeldud finantsinstrumente, stiimuleid, toetusi ja laene;
- b) julgustavad kvaliteedimärgiste väljatöötamist, muu hulgas kaubandussotsiaalsiooni poolt;
- c) teevad avalikult kättesaadavaks loetelu olemasolevatest energiateenusosutajatest, kes on kvalifitseeritud ja/või sertifitseeritud vastavalt artiklile 16, ja uuendavad seda regulaarselt või loovad liidese, kus energiateenusosutajad saavad teavet anda;
- d) toetavad avalikku sektorit energiateenuste pakkumiste hankimisel, eelkõige hoonete remondiks,
- i) andes energiatõhususe lepingute sõlmimiseks näidislepinguid, mis hõlmavad vähemalt XIII lisas loetletud elemente;
  - ii) andes teavet parimate tavade kohta energiatõhususe lepingute sõlmimisega seoses, sealhulgas, kui see on kättesaadav, kulude-tulude analüüsi, kasutades kogu elutsükli lähenemisviisi;
- e) esitavad riikliku energiatõhususe tegevuskava raames kvalitatiivse ülevaate, milles käsitletakse energiateenuste turu praegust ja tulevast arengut.
2. Liikmesriigid toetavad energiateenuste turu nõuetekohast toimimist, tehes vajaduse korral järgmist:
- a) teevad kindlaks ja avaldavad kontaktpunkti(d), kust lõpptarbijad võivad saada lõikes 1 osutatud teavet;
  - b) võtavad vajaduse korral meetmeid, et kõrvaldada õigusnormidega seotud ja muid tõkkeid, mis takistavad energiatõhususe lepingute ja muude energiatõhususe teenuste mudelite kasutamist energiasääst-mismetmete kindlakstegemiseks ja/või rakendamiseks;
  - c) kaaluvad näiteks ombudsmanni näol sõltumatu mehhanismi loomist ja selle rolli kehtestamist, et tagada kaebuste tõhus käsitlemine ja energiateenuslepingutest tulenevate vaidluste kohtuväline lahendamine;
  - d) võimaldavad sõltumatutel turuvahendajatel osaleda turu arengule kaasa aitamises nii nõudluse kui ka pakkumise poolel.

▼B

3. Liikmesriigid tagavad, et energiatarnijad, jaotusvõrguettevõtjad ja energia jaemüügi ettevõtjad hoiduvad igasugusest tegevusest, mis võib takistada nõudlust energiateenuste või muude energiatõhususe parandamise meetmete järele ja nende osutamist või takistada kõnealuste teenuste või meetmete turu arengut, sealhulgas hoiduvad nad konkurentide turult tõrjumisest või valitseva turupositsiooni ärakasutamisest.

*Artikkel 19***Muud energiatõhususe edendamise meetmed**

1. Ilma et see piiraks liikmesriikide asjaõiguse ja rendiõiguse aluspõhimõtteid, hindavad liikmesriigid õigusnormidega seotud ja muid tõkkeid energiatõhususe saavutamisele ning vajaduse korral võtavad nende kõrvaldamiseks asjakohased meetmed eelkõige seoses järgmisega:

a) hoone omanikku ja üürnikku või eri omanikke mõjutavate stiimulite erinevused, et nimetatud osalisi ei takistaks tõhususe parandamisse investeerimast asjaolu, et nemad ise ei saa sellest kogu kasu või et puuduvad eeskirjad kulude ja kasu jagamiseks nende vahel, sealhulgas riiklikud eeskirjad ja meetmed, millega reguleeritakse otsustusprotsesse mitme omanikuga hoonete puhul;

b) avaliku sektori asutuste ostude ja aastaeelarve koostamise ning raamatupidamise kohta kehtivad õiguslikud ja reguleerivad sätted ning haldustavad, et avaliku sektori asutusi ei hoitaks tagasi investeeringute tegemisest, millega suurendatakse energiatõhusust ja vähendatakse nii palju kui võimalik kogu elutsükliga seonduvaid eeldatavaid kulusid, ning energiatõhususe lepingute ja muude pikajaliste lepinguliste kolmanda isiku poolt rahastamise võimaluste kasutamisest.

Tõkete kõrvaldamise meetmeteks võivad olla stiimulite pakkumine, õiguslike või regulatiivsete sätete tühistamine või muutmine, juhiste ja tõlgendavate teatiste vastuvõtmine või haldusmenetluste lihtsustamine. Nimetatud meetmeid võib kombineerida energiatõhususalase hariduse, koolituse ja konkreetse teabe ning tehnilise abiga.

2. Lõikes 1 osutatud tõkete hindamisest ja meetmetest teatatakse komisjonile artikli 24 lõikes 2 osutatud esimeses riiklikus energiatõhususe tegevuskavas. Komisjon innustab sellega seoses riiklike parimate tavade jagamist.

*Artikkel 20***Riiklik energiatõhususe fond, rahastamine ja tehniline tugi**

1. Ilma et see piiraks Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklite 107 ja 108 kohaldamist, hõlbustavad liikmesriigid rahastute loomist või juba olemasolevate kasutamist energiatõhususe parandamise meetmete rakendamiseks, et saada maksimaalset kasu eri rahastamisvõimalustest.

▼B

2. Komisjon abistab liikmesriike vajaduse korral kas otse või Euroopa finantseerimisasutuste kaudu rahastute ja tehnilise toe kavade loomisel, mille eesmärk on suurendada eri sektorite energiatõhusust.

3. Komisjon hõlbustab parimate tavade vahetamist pädevate riiklike või piirkondlike ametiasutuste ja organite vahel, näiteks regulatiivasutuste iga-aastaste kohtumiste, liikmesriikides rakendatavate meetmete kohta teavet andvate avalike andmebaaside ja riikidevahelise võrdlemise kaudu.

4. Liikmesriigid võivad rajada riikliku energiatõhususe fondi. Selle fondi eesmärk on toetada riiklike energiatõhususe algatusi.

5. Liikmesriigid võivad lubada, et artikli 5 lõikes 1 sätestatud kohustusi saab täita aastaste maksetega riiklikku energiatõhususe fondi nende investeeringutega võrdse summa ulatuses, mida nõutakse kõnealuste kohustuste täitmiseks.

6. Liikmesriigid võivad sätestada, et kohustatud isikud saavad täita artikli 7 lõikes 1 sätestatud kohustusi, makstes riiklikku energiatõhususe fondi igal aastal nende investeeringutega võrdse summa, mida nõutakse kõnealuste kohustuste täitmiseks.

7. Liikmesriigid võivad kasutada otsuse nr 406/2009/EÜ alusel määratud iga-aastastest saastekvootidest saadavaid tulusid uuenduslike rahastamismehhanismide väljatöötamiseks, et artiklis 5 sätestatud hoonete energiatõhususe suurendamise eesmärk praktikas ellu viia.

*Artikkel 21***Ümberarvestustegurid**

Energiasäastu võrdlemiseks ja võrreldavatesse ühikutesse ümberarvestamiseks kohaldatakse IV lisas sätestatud ümberarvestustegureid, välja arvatud juhul, kui on õigustatud muude ümberarvestustegurite kasutamine.

V PEATÜKK

LÕPPSÄTTED*Artikkel 22***Delegeeritud õigusaktid**

1. Komisjonil on õigus võtta kooskõlas artikliga 23 vastu delegeeritud õigusakte, et läbi vaadata artikli 14 lõike 10 teises lõigus osutatud tõhususe ühtlustatud kontrollväärtused.

2. Komisjonil on õigus võtta kooskõlas artikliga 23 vastu delegeeritud õigusakte, et kohandada I, II, III, IV, V, VII, VIII, IX, X ja XII lisas osutatud väärtusi, arvutusmeetodeid, primaarenergia koefitsiendi vaikeväärtusi ja nõudeid tehnilise progressiga.

Artikkel 23

Delegeeritud volituste rakendamine

1. Komisjonile antakse õigus võtta vastu delegeeritud õigusakte käesolevas artiklis sätestatud tingimustel.
2. Artiklis 22 osutatud õigus võtta vastu delegeeritud õigusakte antakse komisjonile viieks aastaks alates 4. detsembrist 2012.
3. Euroopa Parlament ja nõukogu võivad artiklis 22 osutatud volituste delegeerimise igal ajal tagasi võtta. Tagasivõtmise otsusega lõpetatakse otsuses nimetatud volituste delegeerimine. Otsus jõustub järgmisel päeval pärast selle avaldamist *Euroopa Liidu Teatajas* või otsuses nimetatud hilisemal kuupäeval. See ei mõjuta juba jõustunud delegeeritud õigusaktide kehtivust.
4. Niipea kui komisjon on delegeeritud õigusakti vastu võtnud, teeb ta selle samal ajal teatavaks Euroopa Parlamendile ja nõukogule.
5. Artikli 22 alusel vastu võetud delegeeritud õigusakt jõustub üksnes juhul, kui Euroopa Parlament ega nõukogu ei ole kahe kuu jooksul pärast õigusakti teatavakstegemist Euroopa Parlamendile ja nõukogule esitanud selle suhtes vastuväiteid või kui Euroopa Parlament ja nõukogu on enne selle tähtaja möödumist komisjonile teatanud, et nad ei esita vastuväiteid. Euroopa Parlamendi või nõukogu algatusel pikendatakse seda tähtaega kahe kuu võrra.

Artikkel 24

Läbivaatamine ja rakendamise jälgimine

1. Alates 2013. aastast esitavad liikmesriigid iga aasta 30. aprilliks kooskõlas XIV lisa 1. osaga aruande edusammude kohta, mis on tehtud riiklike energiatõhususe eesmärkide saavutamisel. Aruanne võib olla nõukogu 13. juuli 2010. aasta soovitus 2010/410/EL liikmesriikide ja liidu majanduspoliitika üldsuuniste kohta ⁽¹⁾ osutatud riiklike reformikavade osa.
2. 30. aprilliks 2014 ja pärast seda iga kolme aasta tagant esitab liikmesriik riiklikud energiatõhususe tegevuskavad. Riiklikud energiatõhususe tegevuskavad sisaldavad olulisi energiatõhususe parandamise meetmeid ja prognoositavat ja/või saavutatud energiasäästu, sealhulgas tarne-, ülekande- ja jaotusvaldkonnas, ning energia lõppkasutust, et saavutada artikli 3 lõikes 1 osutatud riiklikud energiatõhususe eesmärgid. Riiklikele energiatõhususe tegevuskavadele lisatakse ajakohastatud hinnangud eeldatava üldise primaarenergiatarbimise kohta aastal 2020 ning primaarenergia tarbimise hinnanguline tase sektorites, nagu on osutatud XIV lisa 1. osas.

⁽¹⁾ ELT L 191, 23.7.2010, lk 28.

▼B

Komisjon koostab hiljemalt 31. detsembriks 2012 vormi, mis on juhi-seks riiklike energiatõhususe tegevuskavade esitamisel. Nimetatud rakendusakt võetakse vastu kooskõlas artikli 26 lõikes 2 osutatud nõuandemenetlusega. Riiklikud energiatõhususe tegevuskavad sisal-davad igal juhul XIV lisas täpsustatud teavet.

3. Komisjon hindab aastaaruandeid ja riiklikke energiatõhususe tege-vuskavasid ning seda, millises ulatuses on liikmesriikidel edenenud artikli 3 lõike 1 kohaste riiklike energiatõhususe eesmärkide saavuta-mine ja käesoleva direktiivi rakendamine. Komisjon saadab seejärel oma hinnangu Euroopa Parlamendile ja nõukogule. Komisjon võib aruannete ja riiklike energiatõhususe tegevuskavade kohta tehtud hinnangu põhjal esitada liikmesriikidele soovitusel.

4. Komisjon jälgib käesoleva direktiivi rakendamise mõju direktiivi-dele 2003/87/EÜ, 2009/28/EÜ ja 2010/31/EL, otsusele nr 406/2009/EÜ ning tööstussektoritele, eelkõige nendele, mille puhul peetakse kasvu-hoonegaaside heite ülekandumise ohtu märkimisväärseks, nagu on kind-laks määratud otsuses 2010/2/EL.

5. Komisjon vaatab läbi jätkuva vajaduse artikli 14 lõikes 6 sätes-tatud erandite järele esimest korda esimese riikliku energiatõhususe tegevuskava hindamisel ja pärast seda iga kolme aasta tagant. Kui läbi-vaatamine näitab, et ükskõik milline nende erandite kriteeriumidest ei ole enam põhjendatud, võttes arvesse soojuskoormuse kättesaadavust ja selliste käitiste tegelikke toimimise tingimusi, mille suhtes erandit kohal-datakse, teeb komisjon ettepaneku asjakohaste meetmete võtmiseks.

6. Liikmesriigid esitavad komisjonile igal aastal enne 30. aprilli statistika riigi elektri- ja soojustootmise kohta tõhusast ja vähetõhusast koostootmisest vastavalt I lisas näidatud metoodikale ning võrreldes soojuse ja elektri summaarse tootmisvõimsusega. Samuti esitavad nad aastase statistika koostoodetud soojuse ja elektri tootmisvõimsuste kohta ja koostootmisel kasutatava kütuse kohta, ning kaugkütte ja -soojuse toodangu ja tootmisvõimsuse kohta võrreldes soojuse ja elektri summaarse tootmise ja võimsusega. Liikmeriigid esitavad vastavalt II lisas näidatud metoodikale saadud statistika koostootmise kohaldami-sega saavutatud primaarenergia säästu kohta.

7. Komisjon esitab 30. juuniks 2014 artikli 3 lõikes 2 osutatud hinda-mise Euroopa Parlamendile ja nõukogule ning, kui see on vajalik, ette-panekud täiendavate meetmete võtmiseks.

8. Komisjon vaatab artikli 6 rakendamise tõhususe läbi 5. detsembriks 2015, võttes arvesse direktiivis 2004/18/EÜ sätestatud nõudeid, ning esitab aruande Euroopa Parlamendile ja nõukogule. Vajaduse korral esitab ta koos aruandega ettepanekud täiendavate meetmete võtmiseks.

▼B

9. Komisjon esitab 30. juuniks 2016 Euroopa Parlamendile ja nõukogu aruande artikli 7 rakendamise kohta. Vajaduse korral esitab ta koos aruandega õigusakti ettepaneku ühel või mitmel järgmisel põhjusel:

- a) et muuta artikli 7 lõikes 1 osutatud lõplikku kuupäeva;
- b) et vaadata läbi artikli 7 lõigetes 1, 2 ja 3 sätestatud nõuded;
- c) et kehtestada täiendavad ühised nõuded, eelkõige artikli 7 lõikes 7 käsitletud küsimuste kohta.

10. 30. juuniks 2018 hindab komisjon liikmesriikides tehtud edusamme õigusnormidega seotud ja muude tõkete kõrvaldamisel, millele on osutatud artikli 19 lõikes 1. Hinnangule lisatakse ettepanekud täiendavate meetmete võtmiseks, kui see on asjakohane.

11. Komisjon teeb lõigetes 1 ja 2 osutatud aruanded avalikult kättesaadavaks.

*Artikkel 25***Internetipõhine platvorm**

Selleks et edendada käesoleva direktiivi rakendamist praktikas riiklikul, piirkondlikul ja kohalikul tasandil, rajab komisjon internetipõhise platvormi. See platvorm toetab tavade, võrdlusnäitajate ja võrkudega seotud tegevustega seoses saadud kogemuste ning uuenduslike tavade jagamist.

*Artikkel 26***Komiteemenetlus**

1. Komisjoni abistab komitee. Nimetatud komitee on komitee määruse (EL) nr 182/2011 tähenduses.

2. Käesolevale lõikele viitamisel kohaldatakse määruse (EL) nr 182/2011 artiklit 4.

*Artikkel 27***Muutmine ja kehtetuks tunnistamine**

1. Direktiiv 2006/32/EÜ tunnistatakse kehtetuks alates 5. juunist 2014, välja arvatud selle artikli 4 lõiked 1–4 ning selle I, III ja IV lisa, ilma et see piiraks liikmesriikide kohustusi seoses direktiivi siseriiklikku õigusesse ülevõtmise tähtpäevaga. Direktiivi 2006/32/EÜ artikli 4 lõiked 1–4 ning I, III ja IV lisa jäetakse välja alates 1. jaanuarist 2017.

Direktiiv 2004/8/EÜ tunnistatakse kehtetuks alates 5. juunist 2014, ilma et see piiraks liikmesriikide kohustusi seoses eelnimetatud direktiivi siseriiklikku õigusesse ülevõtmise tähtpäevadega.

Viiteid direktiividele 2006/32/EÜ ja 2004/8/EÜ tõlgendatakse viidetena käesolevale direktiivile ja loetakse vastavalt XV lisas esitatud vastavustabelile.

▼B

2. Direktiivi 2010/30/EL artikli 9 lõiked 1 ja 2 jäetakse välja alates 5. juunist 2014.
3. Direktiivi 2009/125/EÜ muudetakse järgmiselt.

1) Lisatakse järgmine põhjendus:

„(35a) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 19. mai 2010. aasta direktiiviga 2010/31/EL (hoonete energiatõhususe kohta) (*) nõutakse liikmesriikidelt, et nad kehtestaksid hoonete välispiireteks olevate ehitusdetailide energiatõhususe nõuded ning olemasolevatesse hoonetesse paigaldatavate tehnosüsteemide üldise energiatõhususe, nõuetekohase paigaldamise ja asjakohaste mõõtmete, korrigeerimise ja kontrolli süsteeminõuded. Käesoleva direktiivi eesmärkidega on kooskõlas asjaolu, et kõnealused nõuded võivad teatud tingimustel piirata käesoleva direktiivi ja selle rakendusmeetmete kohaste energiamõjuga toodete paigaldamist, eeldusel et nimetatud nõuded ei kujuta endast põhjendamatu turutõket.

(*) ELT L 153, 18.6.2010, lk 13.”

2) Artikli 6 lõike 1 lõppu lisatakse järgmine lause:

„See ei piira liikmesriikide poolt direktiivi 2010/31/EL artikli 4 lõike 1 ja artikli 8 kohaselt kehtestatud energiatõhususe nõuete ja süsteeminõuete kohaldamist.”

Artikkel 28

Ülevõtmine

1. Liikmesriigid jõustavad käesoleva direktiivi täitmiseks vajalikud õigus- ja haldusnormid 5. juuniks 2014.

Ilma et see piiraks esimese lõigu kohaldamist, jõustavad liikmesriigid õigus- ja haldusnormid, mis on vajalikud, et täita artiklit 4, artikli 5 lõike 1 esimest lõiku, artikli 5 lõiget 5, artikli 5 lõiget 6, artikli 7 lõike 9 viimast lõiku, artikli 14 lõiget 6, artikli 19 lõiget 2, artikli 24 lõiget 1 ja artikli 24 lõiget 2 ning V lisa punkti 4 nendes sätestatud kuupäevadeks.

Nad edastavad kõnealuste normide teksti viivitamata komisjonile.

Kui liikmesriigid need normid vastu võtavad, lisavad nad nendesse normidesse või nende normide ametliku avaldamise korral nende juurde viite käesolevale direktiivile. Sellise viitamise viisi näevad ette liikmesriigid.

2. Liikmesriigid edastavad komisjonile käesoleva direktiiviga reguleeritavas valdkonnas nende poolt vastu võetavate põhiliste siseriiklike õigusnormide teksti.

▼B

Artikkel 29

Jõustumine

Käesolev direktiiv jõustub kahekümnendal päeval pärast selle avaldamist *Euroopa Liidu Teatajas*.

Artikkel 30

Adressaadid

Käesolev direktiiv on adresseeritud liikmesriikidele.

I LISA

**KOOSTOODETAVA   ELEKTRIENERGIA   ARVUTAMISE
ÜLDPÕHIMÕTTED**

I osa*Üldpõhimõtted*

Soojus- ja elektrienergia koostootmisel saadava elektrienergia arvutamisel tuleb lähtuda tootmiseseadme normaaltingimustel kasutamise oodatavatest või tegeliku talitluse väärtustest. Mikrokoostootmiseseadmete puhul võivad arvutuse aluseks olla tõendatud väärtused.

- a) Soojus- ja elektrienergia koostootmisel toodetav elektrienergia tähendab seadme summaarset elektrienergia aastatoodangut, mida mõõdetakse peageeneraatorite väljundklemmidel
- i) koostootmiseseadmete tüüpidel b, d, e, f, g ja h, millele on osutatud II osas ning mille üldine kasutegur aastas on liikmesriikide poolt kindlaks määratud tasemel vähemalt 75 %, ning
- ii) koostootmiseseadmete tüüpidel a ja c, millele on osutatud II osas ning mille üldine kasutegur aastas on liikmesriikide poolt kindlaks määratud tasemel vähemalt 80 %.
- b) Koostootmiseseadmetel, mille üldine kasutegur aastas on väiksem kui punkti a alapunktis i sätestatud väärtus (II osas osutatud koostootmiseseadmete tüübid b, d, e, f, g ja h), või sellistel, mille üldine kasutegur aastas on väiksem kui punkti a alapunktis ii sätestatud väärtus (II osas osutatud koostootmiseseadmete tüübid a ja c), arvutatakse koostootmine järgmise valemiga:

$$E_{\text{CHP}} = H_{\text{CHP}} * C$$

kus

E_{CHP} on koostootmisel saadava elektrienergia kogus,

C on elektrienergia ja soojusenergia suhtarv.

H_{CHP} on koostootmisel saadava kasuliku soojuse kogus (see on summaarne soojustoodang, millest on lahutatud eraldi kateldes toodetud soojus või auru-generaatorist enne turbiini saadud vaheltvõtuauru soojus).

Koostootmisel saadava elektrienergia arvutamisel tuleb lähtuda elektrienergia ja soojusenergia tegelikust suhtarvust. Kui koostootmiseseadme elektrienergia ja soojusenergia tegelik suhtarv ei ole teada, võib eeldusel, et arvutuslik koostoodetud elektrienergia on seadme summaarsest elektrienergia toodangust väiksem või sellega võrdne, kasutada II osas osutatud seadmetüüpide a, b, c, d ja e puhul statistiliseks otstarbeks järgmisi vaikeväärtusi:

Seadme tüüp	Elektri- ja soojusenergia suhtarvu C vaikeväärtus
Kombineeritud tsükli ja soojuse tagastamisega gaasiturbiin	0,95
Vasturõhuauruturbiin	0,45
Vaheltvõtuauru-kondensatsiooniturbiin	0,45
Soojuse tagastamisega gaasiturbiin	0,55
Sisepõlemismootor	0,75

▼B

- Kui liikmesriigis võetakse kasutusele elektrienergia ja soojusenergia suhtarvu vaikeväärtused II osas osutatud seadmetüüpide f, g, h, i, j ja k puhul, siis tuleb need vaikeväärtused avaldada ja teatada komisjonile.
- c) Kui osa koostootmisprotsessis kasutatava kütuse energiasaldusest muundub kemikaalideks ja läheb taas ringlusse, tuleb see osa kasutatavast kütusest lahutada enne punktides a ja b kasutatud üldkasuteguri arvutamist.
  - d) Liikmesriik võib konkreetse seadme talitusandmete põhjal määrata elektrienergia ja soojusenergia suhtarvu elektrienergia ja kasuliku soojusenergia suhtarvuna, kui koostootmisseade töötab koostootmisrežiimil väiksema võimsusega.
  - e) Liikmesriik võib punktidega a ja b ette nähtud arvutustes kasutada muud kui ühe aasta pikkust aruandeperioodi.

II osa*Käesoleva direktiiviga hõlmatud koostootmistehnoloogia*

- a) Kombineeritud tsükli ja soojuse tagastamisega gaasiturbiin
- b) Vasturõhuaauruturbiin
- c) Vaheltvõtuauru-kondensatsiooniturbiin
- d) Soojuse tagastamisega gaasiturbiin
- e) Sisepõlemismootor
- f) Mikroturbiinid
- g) Stirling-mootorid
- h) Kütuseelemendid
- i) Aurumasinad
- j) Orgaanilised Rankine'i ringprotsessid
- k) Iga muud tüüpi tehnoloogia või tehnoloogialahenduste kombinatsioon, mis on hõlmatud artikli 2 punkti 30 määratlusega

Liikmesriik kasutab koostootmisest saadava elektrienergia arvutamise üldpõhimõtete rakendamisel ja kohaldamisel komisjoni 19. novembri 2008. aasta otsusega 2008/952/EÜ (millega kehtestatakse üksikasjalikud suunised Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2004/8/EÜ II lisa rakendamiseks ja kohaldamiseks) ⁽¹⁾ kehtestatud üksikasjalikke suuniseid.

⁽¹⁾ ELT L 338, 17.12.2008, lk 55.

▼ B

II LISA

KOOSTOOTMISPROTSESSI KASUTEGURI MÄÄRAMISE
METOODIKA

Koostootmise kasuteguri ja primaarenergia säästu arvutamisel lähtutakse tootmis-
seadme normaaltingimustel kasutamise oodatavast või tegelikust talitlusest.

a) Tõhus koostootmine

Käesoleva direktiivi kohaldamisel vastab tõhus koostootmine järgmistele
kriteeriumidele:

- koostootmine koostootmiseseadmes annab punkti b järgi arvutatuna vähe-
malt 10 % primaarenergia säästu, võrreldes soojus- ja elektrienergia
eraldi tootmise kontrollväärtustega,
- kui koostootmine väikekoostootmiseseadmetes ja mikrokoostootmisesead-
metes tagab primaarenergia säästu, võib selle lugeda tõhusaks koostoot-
miseks.

b) Primaarenergia säästu arvutamine

I lisa kohaselt määratletud koostootmisega saavutatud primaarenergia sääst
arvutatakse järgmise valemi põhjal:

$$PES = \left(1 - \frac{1}{\frac{CHPH\eta}{RefH\eta} + \frac{CHPE\eta}{RefE\eta}} \right) \times 100\%$$

kus:

PES on primaarenergia sääst (*primary energy savings*);

CHP H η on koostootmise soojuslik kasutegur, mis on määratletud kui
aastane kasuliku soojuse toodang jagatuna kogu kasuliku soojus- ja elektri-
energia koostootmiseks kulunud kütusekogusega;

Ref H η on soojuse eraldi tootmise kasuteguri kontrollväärtus;

CHP E η on koostootmise elektriline kasutegur, mis on määratletud kui aastas
koostoodetud elektrienergia kogus jagatuna kogu kasuliku soojus- ja elektri-
energia koostootmiseks kulunud kütusekogusega. Kui koostootmiseseadmes
toodetakse mehaanilist energiat, võib aasta jooksul koostoodetud elektri-
energia kogust suurendada täiendava liikmega, mis väljendab nimetatud
mehhaanilise energiaga võrdset elektrienergia kogust. Kõnealune täiendav
liige ei anna õigust päritolutagatise andmiseks vastavalt artikli 14 lõikele 10;

Ref E η on elektrienergia eraldi tootmise kasuteguri kontrollväärtus.

c) Energiasäästu arvutamine alternatiivsete arvutusmeetoditega

Liikmesriik võib arvutada soojus- ja elektrienergia ning mehaanilise energia
tootmisest saadud primaarenergia säästu vastavalt allpool esitatule, kasuta-
mata protsessis eraldi toodetud soojus- ja elektrienergia koguste mahaarva-
miseks I lisa. Sellist tootmist võib pidada tõhusaks koostootmiseks juhul, kui
see vastab käesoleva lisa punktis a esitatud tõhususe kriteeriumidele, ning

▼B

koostootmiseseadmete puhul, mille elektritootmise võimsus on suurem kui 25 MW ja üldkasutegur on üle 70 %. Päritolutagatise andmiseks ja statistika eesmärgil tuleb sellisel koostootmisel toodetud elektrienergia kogus määrata vastavalt I lisale.

Kui protsessis saavutatud primaarenergia sääst arvutatakse alternatiivse arvutusmeetodiga, arvutatakse primaarenergia sääst käesoleva lisa punktis b esitatud valemiga, pannes „CHP H η ” asemele „H η ” ning „CHP E η ” asemele „E η ”, kus:

H η on protsessi soojuslik kasutegur, mis on määratletud kui aastane soojustoodang, mis on jagatud kogu soojus- ja elektrienergia tootmiseks kulunud kütusekogusega;

E η on protsessi elektriline kasutegur, mis on määratletud kui aastane elektritoodang, mis on jagatud kogu soojus- ja elektrienergia tootmiseks kulunud kütusekogusega. Kui koostootmisüksus toodab mehaanilist energiat, siis võib aasta jooksul koostoodetud elektrienergia kogust suurendada täiendava liikmega, mis väljendab nimetatud mehhaanilise energiaga võrdset elektrienergia kogust. Kõnealune täiendav liige ei anna õigust päritolutagatise andmiseks vastavalt artikli 14 lõikele 10.

- d) Liikmesriik võib punktide b ja c kohasteks arvutusteks kasutada muud kui üheaastast aruandeperioodi.
- e) Mikrokoostootmiseseadmete kasutamisel säästetava primaarenergia arvutamise aluseks võib kasutada tõendatud väärtusi.
- f) Soojus- ja elektrienergia eraldi tootmise kasuteguri kontrollväärtused

Kasuteguri ühtlustatud kontrollväärtused kujutavad endast väärtuste maatriksit, milles on esitatud asjakohaste tegurite, nagu ehitusaasta ja kütuse liigi puhul kehtivad väärtused, ning need peavad tuginema hästi dokumenteeritud analüüsile, milles võetakse muu hulgas arvesse reaalses tingimustes käitamise andmeid, kütusesegu ja kliimatingimusi, samuti rakendatavat koostootmistehnoloogiat.

Soojus- ja elektrienergia eraldi tootmise kasuteguri kontrollväärtused, mis esinevad punktis b esitatud valemis, võimaldavad arvutada, kui tõhus on soojusenergia ja elektrienergia eraldi tootmine, mis kavatakse asendada koostootmisega.

Kasuteguri kontrollväärtused arvutatakse vastavalt järgmistele põhimõtetele.

1. Koostootmiseseadmete puhul lähtutakse võrdlusele elektri eraldi tootmisega põhimõttest, et võrreldakse samu kütusekategoriaid.
2. Iga koostootmiseseadme võrreldakse parima võimaliku ja majanduslikult põhjendatud soojus- ja elektrienergia eraldi tootmise tehnoloogiaga, mis on turul koostootmiseseadme ehitamisaastal.
3. Üle kümne aasta vanuste koostootmiseseadmete kasuteguri kontrollväärtused määratakse kindlaks kümme aastat vanade seadmete kontrollväärtuste järgi.
4. Elektri ja soojuse eraldi tootmise kasuteguri kontrollväärtused kajastavad liikmesriikide kliimaerinevusi.

III LISA

KESKVALITSUSE POOLT OSTETAVATE TOODETE, TEENUSTE JA HOONETE ENERGIATÕHUSUSE NÕUDED

Niivõrd kui see on kulutõhus, majanduslikult teostatav, üldiselt jätkusuutlik ja tehniliselt sobiv ning piisava konkurentsi olemasolul, tegutsevad tooteid, teenuseid või hooned ostvad keskvalitsused järgmiselt:

- a) kui toode on hõlmatud direktiiviga 2010/30/EL või sellega seotud rakendava komisjoni direktiivi kohaselt vastu võetud delegeeritud õigusaktiga, ostavad nad üksnes selliseid tooteid, mis vastavad kõrgeima võimaliku energiatõhususklassi kriteeriumidele, võttes arvesse vajadust tagada piisav konkurents;
- b) kui toode, mis ei ole punktis a osutatud toode, on hõlmatud direktiivi 2009/125/EÜ kohase rakendusmeetmega, mis on vastu võetud pärast käesoleva direktiivi jõustumist, ostavad nad üksnes selliseid tooteid, mis vastavad kõnealuse rakendusmeetme ette nähtud energiatõhususe kriteeriumidele;
- c) ostavad nõukogu 18. detsembri 2006. aasta otsusega 2006/1005/EÜ (Ameerika Ühendriikide valitsuse ja Euroopa Ühenduse vahelise kontoriseadmete energiatõhususmargistuse programmide kooskõlastamise lepingu sõlmimise kohta) ⁽¹⁾ reguleeritud kontoriseadmeid, mis vastavad energiatõhususe nõuetele, mis on vähemalt sama ranged kui kõnealusele otsusele lisatud lepingu C lisas loetletud nõuded;
- d) ostavad üksnes selliseid rehve, mis vastavad Euroopa Parlamendi ja nõukogu 25. novembri 2009. aasta määruses (EÜ) nr 1222/2009 (rehvide kütusesäästlikkuse ja muude oluliste parameetrite margistamise kohta) ⁽²⁾ määratletud kõrgeima kütusesäästlikkuse klassi kriteeriumidele. See nõue ei takista riigiasutustel ostmast rehve, mis vastavad kõrgeimale märghaardumise klassile ja välise veeremismüra klassile, kui see on vajalik ohutuse või rahvatervisega seotud põhjustel;
- e) nõuavad teeninduslepingute sõlmimiseks esitatavates pakkumiskutsetes, et teenuseosutaja kasutaks kõnealuse teenuse pakkumisel üksnes selliseid tooteid, mis vastavad punktides a–d osutatud nõuetele. Sellist nõuet kohaldatakse ainult uutele toodetele, mille teenuseosutajad on ostnud osaliselt või täielikult kõnealuse teenuse osutamise eesmärgil;
- f) ostavad üksnes selliseid hooned või sõlmivad nende kohta uusi rendilepinguid, mis vastavad vähemalt artikli 5 lõikes 1 osutatud energiatõhususe miinimumnõuetele, välja arvatud juhul, kui ostu eesmärgiks on
  - i) ette võtta põhjalik renoveerimine või lammutamine;
  - ii) avaliku sektori asutuse puhul kavatsus hoone edasi müüa ilma seda avaliku asutuse enda tarbeks kasutamata või
  - iii) hoone ametliku kaitse alla võtmine teatava keskkonna osana või hoone enda spetsiifilise arhitektuurilise või ajaloolise väärtuse tõttu.

Kõnealuste nõuete täitmist kontrollitakse direktiivi 2010/31/EL artiklis 11 osutatud energiamärgiste alusel.

⁽¹⁾ ELT L 381, 28.12.2006, lk 24.

⁽²⁾ ELT L 342, 22.12.2009, lk 46.

IV LISA

LÖPPTARBIJA KASUTATAVATE VALITUD KÜTUSELIHKIDE ENERGIASISALDUSE ÜMBERARVESTUSTABEL ⁽¹⁾

Energiatoode	kJ (alumine kütteväärtus)	naftaekvivalentkilogramm (alumine kütteväärtus)	kWh (alumine kütteväärtus)
1 kg koksi	28 500	0,676	7,917
1 kg kivistütt	17 200 – 30 700	0,411–0,733	4,778–8,528
1 kg pruunsöebrikette	20 000	0,478	5,556
1 kg musta ligniiti	10 500 – 21 000	0,251–0,502	2,917–5,833
1 kg pruunsütt	5 600 – 10 500	0,134–0,251	1,556–2,917
1 kg põlevkivi	8 000 – 9 000	0,191–0,215	2,222–2,500
1 kg turvast	7 800 – 13 800	0,186–0,330	2,167–3,833
1 kg turbabrikette	16 000 – 16 800	0,382–0,401	4,444–4,667
1 kg rasket kütteõli (masuuti)	40 000	0,955	11,111
1 kg kerget kütteõli	42 300	1,010	11,750
1 kg mootoribensiini	44 000	1,051	12,222
1 kg parafiini	40 000	0,955	11,111
1 kg veeldatud naftagaasi	46 000	1,099	12,778
1 kg maagaasi ⁽¹⁾	47 200	1,126	13,10
1 kg veeldatud maagaasi	45 190	1,079	12,553
1 kg puitu (niiskusesisaldus 25 %) ⁽²⁾	13 800	0,330	3,833
1 kg puidugraanuleid/puitbriketti	16 800	0,401	4,667
1 kg jäätmeid	7 400–10 700	0,177–0,256	2,056–2,972
1 MJ soojusenergiat	1 000	0,024	0,278
1 kWh elektrienergiat	3 600	0,086	1 ⁽³⁾

Allikas: Eurostat.

⁽¹⁾ 93 % metaani.

⁽²⁾ Liikmesriik võib kohaldada muid väärtusi sõltuvalt selles liikmesriigis kõige enam kasutatava puidu liigist.

⁽³⁾ Kohaldatakse juhul, kui energiasääst arvutatakse primaarenergia põhjal, kasutades energia lõpptarbimisel põhinevat alt-üles-lähene-misviisi. Elektrienergia kWh-de säästu arutamisel võib liikmesriik vaikimisi kohaldada koefitsienti 2,5. Liikmesriik võib kohaldada ka muid koefitsiente, kui nende kohaldamine on põhjendatud.

⁽¹⁾ Liikmesriik võib kohaldada ka muid ümberarvestuskoefitsiente, kui nende kohaldamine on põhjendatud.

V LISA

Ühised meetodid ja põhimõtted energiatõhususega seotud kohustuste süsteemide või teiste artikli 7 lõigete 1, 2 ja 9 ning artikli 20 lõike 6 kohaselt võetavate poliitikameetmete mõju arvutamiseks

1. Meetodid energiasäästu arvutamiseks artikli 7 lõigete 1 ja 2, artikli 7 lõike 9 teise lõigu punktide b, c, d, e ja f ning artikli 20 lõike 6 kohaldamisel.

Kohustatud, osalevad või volitatud isikud või avaliku sektori rakendusasutused võivad kasutada üht või mitut järgmistest energiasäästu arvutamise meetodidest:

- a) eeldatav sääst, võttes aluseks varem sõltumatult jälgitud energiatõhususe parandamise tulemused samalaadsetes käitistes. Üldine lähenemisviis on „eelhindamine”;
- b) mõõdetud sääst, mille puhul meetme või meetmepaketi kasutuselevõtul saavutatav sääst määratakse tegeliku energiakasutuse registreerimise teel, võttes vajalikul määral arvesse selliseid tarbimist mõjutada võivaid tegureid nagu täiendavus, kasutamise määr, tootmistase ja ilm. Üldine lähenemisviis on „järelhindamine”;
- c) suhteline sääst, mille puhul kasutatakse hinnangulisi tehnilisi andmeid. Sellist lähenemist võib kasutada ainult juhul, kui usaldusväärsete mõõtmisandmete saamine konkreetse käitise puhul on keeruline või ebaproportsionaalselt kallis, näiteks kui kompressor või elektrimootor asendatakse sellisega, millel on teistsugune kWh määr kui sellel, mille säästu on sõltumatult mõõdetud, või kui sellised andmed saadakse riiklikult kehtestatud meetodite ja võrdlusaluste alusel kvalifitseeritud või akrediteeritud ekspertidelt, kes on sõltumatud kohustatud, osalevatest või volitatud isikutest;
- d) küsitluste alusel määratud sääst, mille puhul määratakse kindlaks tarbijate reaktsioon nõustamisele, teavituskampaaniatele, märgistamis- ja sertifitseerimissüsteemidele või arukate arvestite kasutuselevõtule. Seda lähenemisviisi võib kasutada ainult tarbijakäitumise muutumisest tuleneva säästu puhul. Seda ei tohi kasutada füüsiliste meetmete paigaldamisest tuleneva säästu suhtes.
2. Artikli 7 lõigete 1 ja 2 ning artikli 7 lõike 9 teise lõigu punktide b, c, d, e ja f ning artikli 20 lõike 6 kohaldamisel järgitakse energiatõhususe meetmega saavutatava energiasäästu määramisel järgmisi põhimõtteid:

- a) arvesse võib võtta ainult sellist säästu, mis ületab järgmisi tasemeid:
- i) liidu heitenormid uute sõiduautode ja uute väikeste tarbesõidukite kohta tulenevalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu 23. aprilli 2009. aasta määruse (EÜ) nr 443/2009 (millega kehtestatakse uute sõiduautode heitenormid väikesõidukite süsinikdioksiidiheite vähendamist käsitleva ühenduse tervikliku lähenemisviisi raames)⁽¹⁾ ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. mai 2011. aasta määruse (EL) nr 510/2011 (millega kehtestatakse uute väikeste tarbesõidukite heitenormid, lähtudes väikesõidukite CO₂-heite vähendamist käsitlevast liidu terviklikust lähenemisviisist)⁽²⁾ rakendamisest;

⁽¹⁾ ELT L 140, 5.6.2009, lk 1.

⁽²⁾ ELT L 145, 31.5.2011, lk 1.

▼B

- ii) liidu nõuded, mis on seotud teatavate energiamõjuga toodete turult eemaldamisega tulenevalt direktiivi 2009/125/EÜ rakendusmeetmete rakendamisest, ja
  - b) piirkondadevaheliste kliimatiliste erinevuste arvessevõtmiseks võivad liikmesriigid otsustada kohandada säästu standardväärtusele või määrata erineva energiasäästu tulenevalt piirkondadevahelistest erinevustest;
  - c) peab olema võimalik tõestada, et kohustatud, osaleva või volitatud isiku tegevused on väidetava säästu saavutamise seisukohast olulised;
  - d) ühest tegevusest tulenevat säästu võib enda arvele taotleda ainult üks isik;
  - e) energiasäästu arvutamisel võetakse arvesse säästu eluiga. Seda võib teha nii, et liidetakse kokku iga üksikmeetme energiasääst, mis saavutatakse meetme rakenduskuupäeva ja 31. detsembri 2020. aasta vahel. Liikmesriigid võivad kasutada ka muud arvutamise meetodit, mille tulemusena saadakse hinnanguliselt vähemalt sama suur kogusääst. Muude arvutamismeetodite kasutamisel peavad liikmesriigid tagama, et kõnealuste muude meetoditega arvatud energiasäästu kogusumma ei ületaks seda energiasäästu kogusummat, mis saadakse, liites kokku kõikide üksikmeetmete energiasäästu, mis saavutatakse meetme rakenduskuupäeva ja 31. detsembri 2020. aasta vahel. Liikmesriigid kirjeldavad üksikasjalikult oma esimeses riiklikus energiatõhususe tegevuskavas käesoleva direktiivi XIV lisa kohaselt, milliseid muid meetodeid nad on kasutanud ja mida on võetud ette, et tagada kõnealuse siduva arvutusnõude täitmine, ja
  - f) lubatud on kohustatud, osalevate või volitatud isikute individuaalsed või ühised tegevused, mille eesmärk on toodete, seadmete või turgude püsiv üleviimine kõrgemale energiatõhususe tasemele, ja
  - g) energiatõhususe meetmete rakendamist edendades tagavad liikmesriigid toodetele, teenustele ja meetmete paigaldamisele kehtivate kvaliteedistandardite järgimise. Kui selliseid standardeid ei ole, teevad liikmesriigid kohustatud, osalevate või volitatud isikutega nende kehtestamiseks koostööd.
3. Artikli 7 lõike 9 teise lõigu punkti a kohastest meetmetest tuleneva energiasäästu määramisel kohaldatakse järgmisi põhimõtteid:
- a) arvesse võetakse ainult sellistest maksustamismeetmetest saadud energiasäästu, mis ületab nõukogu 27. oktoobri 2003. aasta direktiivis 2003/96/EÜ (millega korraldatakse ümber energiatoodete ja elektrienergia maksustamise ühenduse raamistik)⁽¹⁾ või nõukogu 28. novembri 2006. aasta direktiivis 2006/112/EÜ (mis käsitleb ühist käibemaksusüsteemi)⁽²⁾ nõutud kütuste minimaalse maksustamise tasemeid, ja
  - b) mõju hindamiseks kasutatakse värskeid ja representatiivseid ametlikke andmeid hinnaelastsuse kohta ja
  - c) eraldi arvestatakse kaasnevatest maksustamispoliitika vahenditest, sealhulgas fiskaalsetest stiimulitest või fondi sissemaksest, saadud energiasääst.

⁽¹⁾ ELT L 283, 31.10.2003, lk 51.

⁽²⁾ ELT L 347, 11.12.2006, lk 1.

▼B

4. Metoodikast teavitamine

Liikmesriigid teatavad komisjonile hiljemalt 5. detsembriks 2013. kavandatava üksikasjaliku metoodika energiatõhususkohustuse süsteemide käitamiseks ning artikli 7 lõike 9 ja artikli 20 lõike 6 kohaldamiseks. Välja arvatud maksude puhul, peab teatis sisaldama järgmisi andmeid:

- a) kohustatud, osalevad või volitatud isikud või avaliku sektori rakendusasutused;
- b) sihtsektorid;
- c) energiasäästu eesmärgi tase või terve perioodi ja vaheperioodide jooksul saavutatav eeldatav sääst;
- d) kohustusperioodi ja vaheperioodide kestus;
- e) kõlblike meetmete kategooriad;
- f) arvutusmeetod, sealhulgas täiendavuse ja olulisuse määramise viis ning milliseid meetodeid ja võrdlusaluseid kasutatakse hinnanguliste tehniliste andmete puhul;
- g) meetmete eluiga;
- h) liikmesriigisestest kliimaatiliste erinevuste arvestamiseks valitud lähenemisviis;
- i) kvaliteedistandardid;
- j) järelevalve- ja kontrolliprotokollid ning nende sõltumatuse tagamine kohustatud, osalevatest või volitatud isikutest;
- k) auditiprotokollid ja
- l) kuidas võetakse arvesse vajadust täita artikli 7 lõike 1 teises lõigus esitatud nõuet.

Maksude puhul peab teatis sisaldama järgmisi andmeid:

- a) sihtsektorid ja maksumaksjate segment;
- b) avaliku sektori rakendusasutus;
- c) eeldatavalt saavutatav sääst;
- d) maksustamise meetme ja vaheperioodide kestus ja
- e) arvutusmeetod, sealhulgas hinnaelastsuste kasutamine.

*VI LISA***Energiaauditite, sealhulgas energiajuhtimissüsteemi raames tehtavate energiaauditite miinimumkriteeriumid**

Artiklis 8 osutatud energiaauditid põhinevad järgmistel suunistel:

- a) põhinevad ajakohastel, mõõdetud ja jälgitavatel talitusandmetel energia tarbimise ja koormusprofiilide (elektri puhul) kohta;
- b) sisaldavad üksikasjalikku ülevaadet hoonete või hoonete rühmade, tööstuslike protsesside või käitiste, sealhulgas transpordi energiatarbimise profiilist;
- c) tuginevad alati kui võimalik mitte lihtsale tasuvusajale, vaid eluea kulude analüüsile, et võtta muu hulgas arvesse pikaajalist säästu, pikaajaliste investeeringute jääkväärtusi ja diskontomäärasid;
- d) on proportsionaalsed ja piisavalt representatiivsed, et võimaldada koostada tõepärane üldise energiatarbimise pilt ja teha usaldusväärset kindlaks kõige olulisemad võimalused olukorra parandamiseks.

Energiaauditites võib kasutada detailseid ja kontrollitud arvutusi kavandatud meetmete kohta, et esitada selget teavet võimaliku säästu kohta.

Energiaauditites kasutatud andmeid on võimalik säilitada tulevasteks analüüsideks ja tulemuste jälgimise eesmärgil.

VII LISA

Tegelikul tarbimisel põhinevate arvete esitamise ja arvetel esitatava teabe miinimumnõuded

1. Arvete esitamise miinimumnõuded

1.1. Tegelikul tarbimisel põhinevate arvete esitamine

Selleks et lõpptarbijatel oleks võimalik oma energiatarbimist reguleerida, tuleb arved esitada tegeliku tarbimise põhjal vähemalt kord aastas ja arvetel esitatav teave tuleb teha kättesaadavaks vähemalt kord kvartalis, taotlusel või kui tarbijad on valinud elektroonilised arved või muul juhul kaks korda aastas. Sellest nõudest võib teha erandi gaasile, mida kasutatakse üksnes toidu valmistamiseks.

1.2. Arvetel esitatav miinimumteave

Liikmesriik tagab, et lõpptarbijale tehakse vajaduse korral arve, lepingu, tehingu kaudu ja/või jaotuskeskuses antava kviitungi abil selgel ja arusaadaval viisil kättesaadavaks järgmine teave:

- a) kehtivad hinnad ja tegelik energiatarbimine;
- b) lõpptarbijaja praeguse energiatarbimise võrdlus eelmise aasta sama perioodi tarbimisega – eelistatavalt graafilisel kujul;
- c) tarbijaorganisatsioonide, energiaagentuuride või samalaadsete asutuste kontaktandmed, sh veebiaadressid, kust on võimalik saada teavet kasutatavate energiatõhususe parandamise meetmete, lõpptarbijate võrreldavate profiilide ja energiatarbivate seadmete objektiivsete tehniliste näitajate kohta.

Lisaks tagab liikmesriik, kui see on võimalik ja kasulik, et lõpptarbijale tehakse arve, lepingu, tehingu kaudu ja/või jaotuskeskuses antava kviitungi või neile lisatud dokumentide abil selgel ja arusaadaval viisil kättesaadavaks võrdlus samasse kategooriasse kuuluva keskmise norm- või võrdluslõpptarbijajaga.

1.3. Arvetel esitatavad nõuanded energiatõhususe kohta ja muu tagasiside klientidele

Energia tarnijad, jaotusvõrgu haldurid ja/või energia jaemüügi ettevõtjad teatavad oma klientidele neile saadetavate lepingute, lepingumuudatuste ja arvete või üksikklientide jaoks ette nähtud veebisaitide kaudu selgel ja arusaadaval viisil sõltumatute tarbijanõustamiskeskuste, energiaagentuuride või samalaadsete asutuste kontaktandmed, kust klient saab küsida nõu olemasolevate energiatõhususe meetmete ja energiatarbimise võrdlusprofiilide kohta, samuti energiatarbivate seadmete tehnilisi spetsifikatsioone, mis võiks aidata vähendada kõnealuste seadmete energiatarbimist.

▼B*VIII LISA***Kütte ja jahutuse tõhususe võimalused**

1. Artikli 14 lõikes 1 osutatud riikliku kütte- ja jahutuspotentsiaali põhjalik hindamine hõlmab järgmist:
  - a) kütte- ja jahutusnõudluse kirjeldus;
  - b) prognoos selle kohta, kuidas nõudlus järgmise kümne aasta jooksul muutub, võttes arvesse hoonete ja erinevate tööstussektorite nõudluse muutumist;
  - c) riigi territooriumi kaart, millel on tundliku äriteabe puutumatus hoides märgitud
    - i) kütte- ja jahutusvajadusega piirkonnad, sealhulgas:
      - linnad ja linnastud, kus krundi hoonestustihedus on vähemalt 0,3, ja
      - tööstuspiirkonnad, mille kütte ja jahutuse kogutarbimine aastas on üle 20 GWh;
    - ii) olemasolev ja kavandatud kaugkütte ja -jahutuse infrastruktuur;
    - iii) võimalikud kütte ja jahutuse tarnepunktid, sealhulgas:
      - elektrijaamad, mille elektri kogutoodang aastas on üle 20 GWh, ja
      - jäätmepõletustehased;
      - olemasolevad ja kavandatud koostootmisjaamad, mis kasutavad I lisa II osas osutatud tehnoloogiaid, ning kaugküttejaamad;
  - d) kütte- ja jahutusnõudlus, mida oleks võimalik rahuldada tõhusa koostootmisega (sealhulgas mikrokoostootmine elamutes), ning kaugkütte ja -jahutuse kaudu;
  - e) tõhusa koostootmise laiendamise võimalused, k.a olemasolevate tootmis- ja tööstuskäitiste või muude heitsoojust tootvate seadmete remontimise ning uute ehitamisega;
  - f) kaugkütte ja -jahutuse infrastruktuuri energiatõhususe suurendamise võimaluste määratlemine;
  - g) strateegiad, poliitika ja meetmed, mis võidakse võtta enne 2020. ja 2030. aastat punktis e osutatud võimaluste kasutamiseks, et rahuldada punktis d osutatud nõudlust, ning mis vajaduse korral hõlmavad järgmisi ettepanekuid:
    - i) koostootmise osakaalu suurendamiseks soojus- ja jahutusenergia ning elektrienergia tootmises;
    - ii) tõhusa kaugkütte ja -jahutuse infrastruktuuri väljaarendamiseks, mis hõlmab tõhusa koostootmise arendamist ning heitsoojusest ja taastuvatest energiaallikatest saadava soojus- ja jahutusenergia kasutamist;

▼B

- iii) soodustatakse uute soojuselektri jaamade ja heitsoojust tootvate tööstuskäitiste asumist kohas, kus soojus- ja jahutusenergia olemasoleva või prognoositava nõudluse rahuldamiseks taaskasutatakse võimalikult palju kättesaadavat heitsoojust;
  - iv) soodustatakse uute elamupiirkondade või uute tootmisprotsessis soojust kasutavate tööstuskäitiste asumist kohas, kus põhjaliku hinnangu alusel määratletud kättesaadava heitsoojusega on võimalik kaasa aidata nende kütte- ja jahutusnõudluse rahuldamisele. See võib hõlmata ettepanekuid, mis toetavad mitme eraldiseisva käitise rajamist samasse asukohta, et tagada soojus- ja jahutusenergia nõudluse ja pakkumise optimaalne vahekord;
  - v) soodustatakse soojuselektri jaamade, heitsoojust tootvate tehaste, jäätmepõletustehaste ja muude jäätmetest energiat tootvate tehaste ühendamist kohalikku kaugkütte- või kaugjahutusvõrku;
  - vi) soodustatakse uute elamupiirkondade või uute tootmisprotsessis soojust kasutavate tehaste ühendamist kohalikku kaugkütte- või kaugjahutusvõrku;
- h) tõhusa koostootmise osakaal ning direktiivi 2004/8/EÜ kohaselt loodud võimalused ja saavutatud tulemused;
- i) primaarenergia hinnanguline sääst;
  - j) vajaduse korral kütte- ja jahutusvaldkonna riiklike toetusmeetmete hinnang, millele on lisatud aastaelarve ja antav võimalik abi. See ei mõjuta riigiabi hindamiseks vajalike riiklike toetuskavade eraldi esitamist.
2. Vajalikul määral võib põhjalik hinnang koosneda piirkondlikest või kohalikest kavadest ja strateegiatest.

IX LISA

KULUDE-TULUDE ANALÜÜS

1. osa

Kulude-tulude analüüsi üldpõhimõtted

Kulude-tulude analüüside koostamise eesmärk artikli 14 lõike 3 kohaste kütte ja jahutuse energiatõhusust edendavate meetmete puhul on pakkuda tuge otsuste tegemisel, kus teadlikult valitakse piiratud ressursside kasutamise prioriteedid ühiskonna tasandil.

Kulude-tulude analüüs võib hõlmata kas ühele projektile või projektide rühmale antavat projekti hinnangut või laiemat kohalikku, piirkondlikku või riiklikku hinnangut, et küttekavade jaoks kindlaks määrata kõige kulutõhusam ja kasulik kütte- või jahutusvõimalus antud geograafilises piirkonnas.

Artikli 14 lõike 3 kohaselt tehtav kulude-tulude analüüs sisaldab sotsiaal-majanduslikke ja keskkonnategureid hõlmavat majandusanalüüsi.

Kulude-tulude analüüsid sisaldavad järgmisi samme ja kaalutlusi.

a) Süsteemi piiride ja geograafiliste piiride määramine

Kõnealuse kulude-tulude analüüsi ulatus määrab, milline on asjakohane energiasüsteem. Geograafilised piirid hõlmavad sobivat täpselt määratletud geograafilist ala, st piirkonda või suurlinna, et vältida üksikute projektide alusel ebasoodsate lahenduste valimist.

b) Terviklik lähenemine nõudluse ja pakkumise võimalustele

Kulude-tulude analüüsis tuleb arvesse võtta kõiki asjakohaseid süsteemi ja geograafilise piirkonna piires olemas olevaid tarneallikaid, kasutades olemasolevat teavet, sealhulgas elektrijaamades ja tööstuskäitistes tekkivat heitsoojust ja taastuvenergiat, ning soojus- ja jahutusenergia nõudluse omadusi ja suundumusi.

c) Lähtealuse koostamine

Lähtealuse eesmärk on olla võrdlusaluseks alternatiivsete stsenaariumide hindamisel.

d) Alternatiivsete stsenaariumide määramine

Kaaluda tuleb kõiki lähtealuse asjakohaseid alternatiive. Stsenaariumid, mis ei ole teostatavad tehnilistel või majanduslikel põhjustel, riiklike õigusaktide või ajapiirangute tõttu, võib välja jätta kulude-tulude analüüsi varases etapis, kui see on hoolikate, otseste ja hästi dokumenteeritud kaalutluste alusel põhjendatud.

Kulude-tulude analüüsi tegemisel tuleks lähtealusega võrreldavate alternatiivsete stsenaariumidena arvesse võtta ainult tarnevõimalusi, tõhusat koostootmist, tõhusat kaugkütet ja/või -jahutust ning tõhusat individuaalset kütet ja jahutust.

e) Kulude-tulude ülejäägi arvutamise meetod

i) Hinnata ja võrrelda tuleb kütte ja jahutuse tarne võimaluste pikaajalist kogukulu ja -tulu.

▼B

- ii) Hindamise kriteeriumiks võetakse nüüdispuhasväärtus (NPV).
  - iii) Kestus valitakse selliselt, et hõlmatud oleksid kõik stsenaariumide asjakohased kulud ja tulud. Näiteks gaasielektrijaama puhul oleks asjakohane kestus 25 aastat, kaugküttesüsteemi puhul 30 aastat ja kütteseadmete, nt katelde puhul 20 aastat.
- f) Hinna- ja muude prognooside arvutamine majandusanalüüsi eesmärgil
- i) Liikmesriigid esitavad kulude-tulude analüüside tegemiseks peamiste sisend- ja väljundtegurite hinna ja diskontomäära prognoosid.
  - ii) Majandusanalüüsis kasutatav diskontomäär nüüdispuhasväärtuse arvutamiseks valitakse Euroopa või riiklike suuniste kohaselt ⁽¹⁾.
  - iii) Liikmesriigid kasutavad riiklike, Euroopa tasandi või rahvusvahelisi energiahinna muutumise prognoose, kui need on riigi ja/või piirkonna/asukoha puhul asjakohased.
  - iv) Majandusanalüüsis kasutatavad hinnad peaksid kajastama tegelikke sotsiaal-majanduslikke kulusid ja tulusid ning peaksid sisaldama väliseid kulusid, näiteks keskkonna- ja tervise mõjusid niivõrd, kui see on võimalik, st kui turuhind on olemas või kui see on juba arvesse võetud Euroopa tasandi või riigi õigusaktides.

g) Majandusanalüüs: mõjude ülevaade

Majandusanalüüside tegemisel võetakse arvesse kogu asjakohane majanduslik mõju.

Liikmesriigid võivad hinnata ja otsuste tegemisel arvesse võtta analüüsitud stsenaariumide kohaseid energiatarnimise suuremast paindlikkusest ning elektrivõrgu optimaalsemest toimimisest tulenevaid kulusid ja energiasäästu, sealhulgas vähendatud infrastruktuuri investeeringutest tulenevat kulude kokkuvõtet ja säästu.

Arvesse võetavad kulud ja tulud peavad hõlmama vähemalt järgmist.

- i) Tulud
  - Toodangu tarbijaväärtus (soojus ja elekter)
  - Välistulu, näiteks kasu keskkonnale ja tervisele, niivõrd kui see on võimalik.
- ii) Kulud
  - Tehaste ja seadmete kapitalikulud
  - Seotud energiavõrkude kapitalikulud
  - Muutuvad ja püsivad tegevuskulud
  - Energiakulud
  - Keskkonna- ja tervisekulud, niivõrd kui see on võimalik

⁽¹⁾ Majandusanalüüsi jaoks valitud riiklik diskontomäär peaks arvesse võtma Euroopa Keskpannga avaldatud andmeid.

▼B

h) Tundlikkusanalüüs

Projekti või projektide rühma kulude ja tulude hindamine peab hõlmama tundlikkusanalüüsi, mis põhineb erinevatel energiahindadel, diskontomääradel ja muudel muutuvteguritel, mis arvutuste tulemust olulisel määral mõjutavad.

Liikmesriigid määravad pädevad asutused, kes vastutavad artikli 14 kohaste kulude-tulude analüüside tegemise eest. Liikmesriigid võivad nõuda, et majandus- ja finantsanalüüsi teeksid pädevad kohalikud, piirkondlikud ja riiklikud asutused või üksikute käitiste käitajad. Nad edastavad kooskõlas käesoleva lisaga üksikasjaliku meetodika ja prognoosid ning määravad kindlaks majandusanalüüsi koostamise korra ja avaldavad selle.

2. osa*Põhimõtted artikli 14 lõigete 5 ja 7 kohta*

Kulude-tulude analüüsist saadakse teavet artikli 14 lõigetes 5 ja 7 osutatud meetmete eesmärgil.

Kui kavandatakse ainult elektrit tootvat käitist või soojustagastuseta käitist, tuleb kavandatavat käitist või kavandatavat remontimist võrrelda võrdväärse, sama suurt elektri- või soojuskogust tootva, kuid heitsoojuse tagastusega käitise, mis tarnib soojust tõhusa koostootmise ja/või kaugkütte ja -jahutuse võrkude kaudu.

Konkreetsed geograafilise piirkonna piires võetakse hinnangus arvesse kavandatavat käitist ja mis tahes asjakohaseid olemasolevaid või potentsiaalseid küttevajadustega piirkondi, millele saaks käitise energiast tarnida, arvestades ratsionaalseid võimalusi (näiteks tehnilist teostatavust ja kaugust).

Süsteemi piiride määratlemisel arvestatakse kavandatavat käitist ja soojuskoormust, näiteks hooneid ja tööstusprotsessi. Nimetatud süsteemi piires määratakse mõlemal juhul kindlaks soojuse ja elektri tootmise kogukulu ning võrreldakse neid omavahel.

Soojuskoormus sisaldab olemasolevat soojuskoormust, näiteks tööstuskäitist või olemasolevat kaugküttesüsteemi, ning linnapiirkondades ka soojuskoormust ja kulu, mis tekiks, kui hoonete rühm või linnaosa saaks uue kaugküttesüsteemi ja/või ühendataks uue kaugküttesüsteemiga.

Kulude-tulude analüüs peab põhinema kavandatava käitise ja võrreldava(te) käitis(t)e kirjeldusel, hõlmates vastavalt vajadusele elektri- ja soojusvõimsust, kütuseliiki, kavandatavat kasutust ja kavandatavat töötundide arvu aastas, asukohta ning elektri- ja soojusenergia nõudlust.

Võrdlemisel tuleb arvesse võtta soojusenergia nõudlust ning lähedal asuvates küttevajadusega piirkondades kasutatavaid kütte- ja jahutusliike. Võrdlus hõlmab kavandatava ja võrreldava käitise infrastruktuuriga seotud kulusid.

Artikli 14 lõike 5 kohaselt tehtav kulude-tulude analüüs sisaldab majandusanalüüsi, mis hõlmab üksikutesse käitistesse investeerimist ja nende käitamisest tulenevaid rahavoo tehinguid kajastavat finantsanalüüsi.

Positiivse tulude-kulude tulemusega projektideks loetakse sellised projektid, mille majandusanalüüsis ületab diskonteeritud tulude summa diskonteeritud kulude summa (kulude-tulude ülejääk).

▼B

Liikmesriigid kehtestavad juhtpõhimõtted majandusanalüüsi meetodika, eelduste ja ajaperspektiivi kohta.

Liikmesriigid võivad nõuda, et soojuselektrijaamu käitavad ettevõtjad, tööstustevõtjad, kaugkütte ja -jahutuse võrgud või muud pooled, keda mõjutab määratletud süsteemi või geograafiline piir, esitaksid andmeid üksikute käitiste kulude ja tulude hindamiseks.

X LISA

Tõhusa koostootmisega toodetava elektrienergia päritolutagatis

- a) Liikmesriigid võtavad meetmeid, millega tagatakse, et
- i) tõhusa koostootmisega toodetava elektrienergia päritolutagatis
    - võimaldab tootjal näidata, et tema poolt müüdiv elektrienergia on toodetud tõhusa koostootmisega; dokument antakse välja tootja taotluse korral;
    - on täpne, usaldusväärne ja võltsimiskindel;
    - antakse välja, edastatakse ja tühistatakse elektrooniliselt;
  - ii) tõhusa koostootmisega toodetud energiaühikut võetakse arvesse ainult üks kord.
- b) Artikli 14 lõikes 10 osutatud päritolutagatis sisaldab vähemalt järgmist teavet:
- i) selle käitise nimi, asukoht, tüüp ja (soojus- ja elektritootmise) võimsus, kus energia toodeti;
  - ii) tootmise kuupäev ja koht;
  - iii) selle kütuseallika madalam kütteväärtus, millest elektrienergia toodeti;
  - iv) koos elektrienergiaga toodetud soojuse kogus ja kasutamine;
  - v) II lisa kohase tõhusa koostootmisega toodetud elektrienergia kogus, mille kohta kehtib päritolutagatis;
  - vi) primaarenergia sääst, mis on arvatud II lisa kohaselt II lisa punktis f osutatud tõhususe ühtlustatud kontrollväärtuste põhjal;
  - vii) tehase soojus- ja elektrienergia tootmise nominaalne kasutegur;
  - viii) kas käitis on saanud investeerimistoetust ja millises ulatuses;
  - ix) kas käitis on saanud muul viisil toetust riikliku toetuskava raames, millises ulatuses ning millist liiki toetuskava raames;
  - x) käitise käivitamise kuupäev ja
  - xi) väljaandmise kuupäev ja riik ning kordumatu identifitseerimisnumber.

Päritolutagatise standardühik on 1 MWh. See on seotud elektrienergia netootanguga, mis on mõõdetud käitise piiril ja eksporditud elektrivõrku.

XI LISA

Energiavõrkude reguleerimise ja elektrivõrgutariifide kehtestamise energiatõhususe kriteeriumid

1. Võrgutariifide hinnad kajastavad võrkudes nõudluse poolel nõudluse rahuldamiseks võetud meetmete ja hajatootmisega saavutatud kulude kokkuhoidu, sealhulgas sellist kokkuhoidu, mis on saavutatud tänu elektrienergia edastamise või võrkudesse investeerimise kulude alandamisele ja võrgu optimaalsemale toimimisele.
2. Võrke käsitlevad õigusnormid ja võrgutariifid ei takista võrguettevõtjatel või energia jaemüüjatel muuta kättesaadavaks süsteemiteenuseid, mis on vajalikud nõudlusele reageerimiseks, nõudluse juhtimiseks ja hajatootmiseks organiseeritud elektriturudel ning hõlmavad eelkõige järgmist:
  - a) koormuse nihutamine tiptunnilt tiptunnivälisele ajale lõpptarbija kaudu, võttes arvesse taastuvenergia ning koostootmisest ja hajatootmisest saadava energia kättesaadavust;
  - b) energiasääst, mille energiavahendajad on saavutanud hajutatud tarbijate nõudlusele reageerimisel;
  - c) nõudluse vähenemine, mille energiateenuste pakkujad (sh energiateenuseid osutavad ettevõtted) on saavutanud energiatõhususe meetmetega;
  - d) energiaallikate ühendamine ja energia edastamine madalamal pingel;
  - e) tarbimiskohale lähemal asuvate energiaallikate kasutamine ja
  - f) energia salvestamine.

Käesoleva sätte kohaldamisel hõlmab termin „organiseeritud elektriturud“ börsiväliseid turge ja elektribörse energia, võimsuse, tasakaalustavate ja kõrvalteenustega kauplemiseks mis tahes ajavahemikul, sealhulgas tärimlepingute, päev-ette- ja päevasisesed turud.
3. Võrgu- või jaetariifid võivad toetada dünaamilist hinnakujundust, et lõpptarbijad võtaksid nõudlusele reageerimise meetmeid, näiteks:
  - a) ajatariifid;
  - b) tippajatariifide kehtestamine;
  - c) reaalaajatariifide kehtestamine ja
  - d) tippaja soodustuste kehtestamine.

*XII LISA***ÜLEKANDE- JA JAOTUSVÕRGUETTEVÕTJATELE ESITATAVAD ENERGIATÕHUSUSE NÕUDED**

Ülekandevõrguettevõtjad ja jaotusvõrguettevõtjad teevad järgmist:

- a) koostavad ja avaldavad standardeeskirjad, milles käsitletakse kulude kandmist ja jagamist seoses tehniliste kohandustega (näiteks võrguga liitumised ja võrguarendustööd, võrgu toimimise parandamine ja võrgureeglite mittediskrimineeriva rakendamise eeskirjad), mida on vaja, et kaasata uusi tootjaid, kes tarnivad ühendatud võrku tõhusal koostootmisel toodetud elektrienergiat;
- b) annavad igale uuele süsteemiga liituda soovivale elektritootjale, kelle toodang pärineb tõhusast koostootmisest, põhjalikku ja vajalikku teavet, sealhulgas:
  - i) ammendava ja üksikasjaliku liitumiskulude kalkulatsiooni;
  - ii) võrguga liitumise taotluse vastuvõtmise ja menetlemise mõistliku ja täpse ajakava;
  - iii) kavandatava võrguga liitumise mõistliku soovitusliku ajakava. Kogu võrguga liitumise protsess ei tohiks kesta rohkem kui 24 kuud, pidades silmas, mis on mõistlikult võimalik ja mittediskrimineeriv;
- c) kehtestavad standardsed ja lihtsustatud liitumismenetlused tõhusate hajutatud koostootmisjaamade jaoks, et lihtsustada nende ühendamist võrku.

Punktis a osutatud eeskirjad peavad tuginema objektiivsetele, läbipaistvatele ja mittediskrimineerivatele kriteeriumidele, mille kohaselt võetakse eelkõige arvesse kõik kõnealuste tootjate võrku ühendamise kulud ja tulud. Eeskirjadega võidakse ette näha eri tüüpi liitumist.

*XIII LISA***Avaliku sektoriga sõlmitavate energiatõhusust käsitlevate lepingute või nendega seotud tehniliste kirjelduste miinimumelemendid**

- Rakendatavate tõhususmeetmete või nende abil saavutatavate tulemuste selge ja läbipaistev loetelu.
- Energiasääst, mille saavutamine tuleb tagada lepingus ette nähtud meetmete rakendamisega.
- Lepingu kestus ja täitmise etapid, etteteatamise tingimused ja periood.
- Iga lepinguosalise kohustuste selge ja läbipaistev loetelu.
- Võrdlusküüpäevad saavutatud säästu kindlaksmääramiseks.
- Meetme või meetmete paketi rakendamiseks tehtavate sammude selge ja läbipaistev loetelu ning vastavalt vajadusele nendega seotud kulud.
- Kohustus lepinguga ette nähtud meetmed täielikult rakendada ning dokumenteerida kõik projekti jooksul tehtavad muudatused.
- Kolmandate isikute kaasamisel allhanklepingutesse samaväärsete nõuete lisamist käsitlevad sätted.
- Projekti finantsmõjude selge ja läbipaistev kokkuvõte ning rahalise säästu jagunemine lepinguosaliste vahel (st teenuseosutajale makstav tasu).
- Selged ja läbipaistvad sätted, milles käsitletakse tagatud energiasäästu mõõtmist ja kontrolli ning kvaliteedikontrolli ja tagatist.
- Sätted, milles selgitatakse menetlusi raamtingimuste muutumise korral, mis mõjutab lepingu sisu ja oodatavat tulemust (st muutused energiahindades, käitise kasutamise intensiivsuses).
- Üksikasjalik teave iga lepinguosalise kohustuste ja rikkumise korral kohaldatavate karistuste kohta.

▼B

XIV LISA

ARUANDLUSE ÜLDRAAMISTIK

1. osa

Aastaaruannete üldraamistik

Artikli 24 lõikes 1 osutatud aastaaruannete alusel jälgitakse lähenemist 2020. aasta riiklikele eesmärkidele. Liikmesriigid tagavad, et aruanded sisaldavad vähemalt järgmist teavet:

- a) hinnang eelviimase aasta (aasta X⁽¹⁾ – 2) järgmiste näitajate kohta:
- i) primaarenergia tarbimine;
  - ii) energia lõpptarbimine kokku;
  - iii) energia lõpptarbimine sektorite kaupa:
    - tööstus,
    - transport (võimaluse korral reisijate- ja kaubavedu eraldi),
    - kodumajapidamised,
    - teenused;
  - iv) kogulisandväärtus sektorite kaupa:
    - tööstus,
    - teenused;
  - v) kodumajapidamiste kasutatav sissetulek;
  - vi) sisemajanduse koguprodukt (SKP);
  - vii) soojuselektrijaama elektritoodang;
  - viii) elektri ja soojuse koostootmisjaama elektritoodang;
  - ix) soojuselektrijaama soojustoodang;
  - x) elektri ja soojuse koostootmisjaama soojustoodang, sealhulgas tööstuslik heitsoojus;
  - xi) soojusenergia tootmisel kasutatud kütuse kogus;
  - xii) võimaluse korral reisijakilomeetrid (rkm);
  - xiii) võimaluse korral tonnkilomeetrid (tkm);
  - xiv) transpordikilomeetrid kokku (rkm + tkm), juhul kui punktide xii ja xiii väärtused ei ole kättesaadavad;
  - xv) rahvaarv.

Selliste sektorite puhul, kus energiatarbimine jääb stabiilseks või suureneb, analüüsivad liikmesriigid selle põhjusi ja lisavad oma arvamuse hinnangule.

Teine aruanne ja sellele järgnevad aruanded sisaldavad ka punktides b–e kirjeldatud:

- b) eelneval aastal rakendatud peamiste õiguslike ja muude meetmete muudatused, mis aitavad saavutada 2020. aasta riiklike energiatõhususe üldeesmäärke;

⁽¹⁾ X = jooksev aasta.

▼B

- c) selliste liikmesriigi keskvalitsuse omanduses ja kasutuses olevate hoonete üldpõrandapind, mille kasulik üldpõrandapind on üle 500 m² ning alates 9. juulist 2015 üle 250 m² ning mis selle aasta 1. jaanuaril, millal aruanne tuleb esitada, ei vastanud artikli 5 lõikes 1 osutatud energiatõhususe nõuetele;
- d) selliste liikmesriigi keskvalitsuse omanduses ja kasutuses olevate köetavate ja/või jahutatavate hoonete üldpõrandapind, mida renoveeriti eelneval aastal, nagu on osutatud artikli 5 lõikes 1, või liikmesriigi keskvalitsuse omanduses ja kasutuses olevate asjakohaste hoonete energiatarbimise sääst, nagu on osutatud artikli 5 lõikes 6;
- e) artikli 7 lõikes 1 osutatud riiklike energiatõhususkohustuste süsteemides või artikli 7 lõike 9 kohaldamisel võetud muude meetmetega saavutatud energiasääst.

Esimeses aruandes esitatakse ka artikli 3 lõikes 1 osutatud riiklik eesmärk.

Artikli 24 lõikes 1 osutatud aastaaruannetesse võivad liikmesriigid lisada ka riigi püstitatud lisaeesmärgid. Need võivad eelkõige olla seotud käesoleva lisa punktis a loetletud statistiliste näitajatega või olla kombinatsioon neist, näiteks primaar- või lõppenergiamahukus või sektorite energiamahukus.

2. osa

Riiklike energiatõhususe tegevuskavade üldraamistik

Artikli 24 lõikes 2 osutatud riiklike energiatõhususe tegevuskavadega nähakse ette riiklike energiatõhususstrateegiade väljatöötamise raamistik.

Riiklikud energiatõhususe tegevuskavad sisaldavad olulisi energiatõhususe parandamise meetmeid ja prognoositavat/saavutatud energiasäästu, sealhulgas tarne-, ülekande- ja jaotusvaldkonnas, ning energia lõppkasutust. Liikmesriigid tagavad, et riiklikud energiatõhususe tegevuskavad sisaldavad vähemalt järgmist teavet.

1. Eesmärgid ja strateegia

- Artikli 3 lõikega 1 nõutud soovituslikud riiklikud 2020. aasta energiatõhususe eesmärgid;
- direktiivi 2006/32/EÜ artikli 4 lõikes 1 sätestatud riigisisene soovituslik energiasäästu eesmärk;
- muud kehtivad energiatõhususe eesmärgid kogu majanduse või konkreetsete sektorite jaoks.

2. Meetmed ja energiasääst

Riiklikes energiatõhususe tegevuskavades esitatakse teave käesoleva direktiivi põhielementide rakendamiseks vastu võetud või kavandatud meetmete kohta ning nendega seotud energiasäästu kohta.

a) Primaarenergia sääst

Riiklikes energiatõhususe tegevuskavades loetletakse olulised meetmed ja abinõud, mis on võetud primaarenergia säästmiseks kõigis majandussektorites. Iga meetme või meetmete/abinõude paketi puhul esitatakse 2020. aasta eeldatava säästu prognoosid ja aruande esitamise ajaks saavutatud sääst.

▼B

Võimaluse korral tuleks esitada teave meetmete muu mõju/kasu kohta (kasvuhoonegaaside vähenemine, parem õhukvaliteet, töökohtade loomine jne) ja rakendamise eelarve.

b) Energia lõppsääst

Esimene ja teine riiklik energiatõhususe tegevuskava peavad sisaldama direktiivi 2006/32/EÜ artikli 4 lõigetes 1 ja 2 sätestatud energiasäästu lõppeesmärkide saavutamise tulemusi. Kui arvutused/prognoosid iga meetmega saavutatud energiasäästu kohta puuduvad, näidatakse, kui palju vähendati (kombineeritud) meetmetega energiatarbimist sektori tasandil.

Lisaks esitatakse esimeses ja teises riiklikus energiatõhususe tegevuskavas energiasäästu arutamisel kasutatud mõõtmis- ja/või arvutusmetoodika. Kui on kasutatud nn soovituslikku metoodikat, ⁽¹⁾ tuleks riiklikus energiatõhususe tegevuskavas sellele viidata.

3. Käesoleva direktiiviga seotud konkreetne teave

3.1. Avaliku sektori asutused (artikkel 5)

Riiklikud energiatõhususe tegevuskavad sisaldavad selliste avaliku sektori asutuste loetelu, kes on koostanud artikli 5 lõikega 7 ette nähtud energiatõhususe kava.

3.2. Energiatõhususkohustused (artikkel 7)

Riiklikud energiatõhususe tegevuskavad sisaldavad kooskõlas IV lisaga valitud riiklikke koefitsiente.

Esimene riikliku energiatõhususe tegevuskava sisaldab artikli 7 lõikes 1 osutatud riikliku süsteemi või artikli 7 lõike 9 kohaldamisel võetud muude meetmete lühikirjeldust.

3.3. Energiaauditid ja energijuhtimissüsteemid (artikkel 8)

Riiklikud energiatõhususe tegevuskavad sisaldavad järgmist teavet:

- a) eelmise perioodi jooksul tehtud energiaauditite arv;
- b) eelmise perioodi jooksul suurettevõtetes tehtud energiaauditite arv;
- c) liikmesriigi territooriumil asuvate suurettevõtete arv, märkides ära ettevõtted, kelle suhtes kohaldatakse artikli 8 lõiget 5.

3.4. Kütte ja jahutuse tõhususe edendamine (artikkel 14)

Riiklikud energiatõhususe tegevuskavad sisaldavad hinnangut artikli 14 lõikes 1 osutatud põhjaliku hinnangu rakendamisel saavutatud edusammude kohta.

3.5. Energia ülekanne ja jaotus (artikkel 15)

Esimene riiklik energiatõhususe tegevuskava ja iga järgmine kümne aasta tagant esitatav aruanne sisaldab artikli 15 lõikes 2 osutatud gaasi- ja elektriinfrastruktuuri energiatõhususe potentsiaali käsitlevaid hinnanguid ning selle potentsiaali kasutamiseks võetud meetmeid ja tehtud investeeringuid.

⁽¹⁾ Soovitused energia lõppkasutuse tõhusust ja energiateenuseid käsitleva direktiivi 2006/32/EÜ kohase mõõtmise ja kontrollimise meetodite kohta.

▼B

3.6. Liikmesriigid annavad oma riiklikus energiatõhususe tegevuskavas aru meetmetest, mis on võetud, et võimaldada ja arendada artiklis 15 osutatud nõudlusele reageerimist.

3.7. Kvalifitseerimis-, akrediteerimis- ja sertifitseerimissüsteemide kättesaadavus (artikkel 16)

Riiklikud energiatõhususe tegevuskavad sisaldavad teavet energiateenuseosutajate, energiaauditite ja energiatõhususe parandamise meetmete pakkujate jaoks kättesaadavate kvalifitseerimis-, akrediteerimis- ja sertifitseerimissüsteemide või samaväärsete kvalifitseerimissüsteemide kohta.

3.8. Energiateenused (artikkel 18)

Riiklikud energiatõhususe tegevuskavad sisaldavad hüperlinki veebisaidile, millel on tehtud kättesaadavaks artikli 18 lõike 1 punktis c osutatud energiateenuseosutajate loetelu või liides.

3.9. Muud energiatõhususe edendamise meetmed (artikkel 19)

Esimene riiklik energiatõhususe tegevuskava sisaldab artikli 19 lõikes 1 osutatud meetmete loetelu.

XV LISA

Vastavustabel

Direktiiv 2004/8/EÜ	Käesolev direktiiv
Artikkel 1	Artikli 1 lõige 1
Artikkel 2	Artikli 1 lõige 1
Artikli 3 punkt a	Artikli 2 punkt 30
Artikli 3 punkt b	Artikli 2 punkt 32
Artikli 3 punkt c	Artikli 2 punkt 31
Artikli 3 punkt d	Artikli 2 punkt 33
Artikli 3 punktid e ja f	—
Artikli 3 punkt g	Artikli 2 punkt 35
Artikli 3 punkt h	—
Artikli 3 punkt i	Artikli 2 punkt 34
Artikli 3 punkt j	—
Artikli 3 punkt k	Artikli 2 punkt 36
Artikli 3 punkt l	Artikli 2 punkt 37
Artikli 3 punkt m	Artikli 2 punkt 39
Artikli 3 punkt n	Artikli 2 punkt 38
Artikli 3 punkt o	—
—	Artikli 2 punktid 40, 41, 42, 43 ja 44
Artikli 4 lõige 1	II lisa punkti f esimene alapunkt
Artikli 4 lõige 2	Artikli 14 lõike 10 teine lõik
Artikli 4 lõige 3	—
Artikkel 5	Artikli 14 lõike 10 esimene lõik ja X lisa
Artikkel 6	Artikli 14 lõiked 1 ja 3, VIII ja IX lisa
Artikli 7 lõige 1	Artikli 14 lõige 11
Artikli 7 lõiked 2 ja 3	—
Artikkel 8	Artikli 15 lõige 5
—	Artikli 15 lõiked 6, 7, 8 ja 9
Artikkel 9	—
Artikli 10 lõiked 1 ja 2	Artikli 14 lõige 1, artikli 24 lõige 2, XIV lisa 2. osa
Artikli 10 lõige 3	Artikli 24 lõige 6
Artikkel 11	Artikli 24 lõige 3
—	Artikli 24 lõige 5

▼B

Direktiiv 2004/8/EÜ	Käesolev direktiiv
Artikli 12 lõiked 1 ja 3	—
Artikli 12 lõige 2	II lisa punkt c
Artikkel 13	Artikli 22 lõige 2
Artikkel 14	—
Artikkel 15	Artikkel 28
Artikkel 16	—
Artikkel 17	Artikkel 29
Artikkel 18	Artikkel 30
I lisa	I lisa II osa
II lisa	I lisa I osa ja II osa viimane lõik
III lisa	II lisa
IV lisa	VIII lisa
—	IX lisa

Direktiiv 2006/32/EÜ	Käesolev direktiiv
Artikkel 1	Artikli 1 lõige 1
Artikkel 2	Artikli 1 lõige 1
Artikli 3 punkt a	Artikli 2 punkt 1
Artikli 3 punkt b	Artikli 2 punkt 4
Artikli 3 punkt c	Artikli 2 punkt 6
Artikli 3 punkt d	Artikli 2 punkt 5
—	Artikli 2 punktid 2 ja 3
Artikli 3 punkt e	Artikli 2 punkt 7
Artikli 3 punktid f, g, h ja i	—
—	Artikli 2 punktid 8–19
Artikli 3 punkt j	Artikli 2 punkt 27
—	Artikli 2 punkt 28
Artikli 3 punkt k	—
Artikli 3 punkt l	Artikli 2 punkt 25
—	Artikli 2 punkt 26
Artikli 3 punkt m	—
Artikli 3 punkt n	Artikli 2 punkt 23
Artikli 3 punkt o	Artikli 2 punkt 20
Artikli 3 punkt p	Artikli 2 punkt 21
Artikli 3 punkt q	Artikli 2 punkt 22
Artikli 3 punktid r ja s	—
—	Artikli 2 punktid 24, 29, 44 ja 45

▼B

Direktiiv 2006/32/EÜ	Käesolev direktiiv
—	Artikkel 3
—	Artikkel 4
Artikkel 4	—
Artikkel 5	Artikkel 5, artikkel 6
Artikli 6 lõike 1 punkt a	Artikli 7 lõike 8 punktid a ja b
Artikli 6 lõike 1 punkt b	Artikli 18 lõige 3
Artikli 6 lõige 2	Artikli 7 lõiked 1, 5, 6, 7, 9, 10, 11 ja 12
—	Artikli 7 lõiked 2 ja 3
Artikli 6 lõige 3	Artikli 18 lõike 2 punktid b ja c
Artikli 6 lõige 5	—
Artikkel 7	Artikkel 17
Artikkel 8	Artikli 16 lõige 1
—	Artikli 16 lõiked 2 ja 3
Artikli 9 lõige 1	Artikkel 19
Artikli 9 lõige 2	Artikli 18 lõike 1 punkti d alapunkt i
—	Artikli 18 lõike 1 punktid a, b, c, punkti d alapunkt ii ja punkt e
Artikli 10 lõige 1	Artikli 15 lõige 4
Artikli 10 lõige 2	Artikli 15 lõige 3
—	Artikli 15 lõiked 7, 8 ja 9
Artikkel 11	Artikkel 20
Artikli 12 lõige 1	Artikli 8 lõige 1
Artikli 12 lõige 2	—
—	Artikli 8 lõiked 2, 3, 4, 5, 6 ja 7
Artikli 12 lõige 3	—
Artikli 13 lõige 1	Artikkel 9
Artikli 13 lõige 2	Artikkel 10 ja VII lisa punkt 1.1
Artikli 13 lõige 3	VII lisa punktid 1.2 ja 1.3
—	Artikkel 11
—	Artikkel 12
—	Artikkel 13
—	Artikli 15 lõiked 1 ja 2
—	Artikli 18 lõike 2 punktid a ja d
—	Artikkel 21
Artikli 14 lõiked 1 ja 2	Artikli 24 lõiked 1 ja 2
Artikli 14 lõige 3	—

▼B

Direktiiv 2006/32/EÜ	Käesolev direktiiv
Artikli 14 lõiked 4 ja 5	Artikli 24 lõige 3
—	Artikli 24 lõige 4 ning lõiked 7–11
—	Artikli 22 lõige 1
Artikli 15 lõige 1	Artikli 22 lõige 2
Artikli 15 lõiked 2, 3 ja 4	—
—	Artikkel 23
—	Artikkel 25
Artikkel 16	Artikkel 26
Artikkel 17	Artikkel 27
Artikkel 18	Artikkel 28
Artikkel 19	Artikkel 29
Artikkel 20	Artikkel 30
I lisa	—
II lisa	IV lisa
III lisa	—
IV lisa	—
V lisa	—
VI lisa	III lisa
—	V lisa
—	VI lisa
—	VII lisa
—	XI lisa
—	XII lisa
—	XIII lisa
—	XIV lisa
—	XV lisa